

Decret xx/xxxx, d'x d'xxxx, pel qual s'estableix el currículum de l'educació infantil de les Illes Balears

PREÀMBUL

I

El dret fonamental a l'educació, recollit a l'article 27 de la Constitució, exigeix als poders públics, entre altres aspectes, garantir aquest dret a tots mitjançant la programació general de l'ensenyament, amb participació efectiva de tots els sectors afectats. La preocupació per oferir una educació que, al llarg de tota la vida, atengui totes les facetes del desenvolupament personal, social, emocional i professional i doni resposta a les molt diverses demandes socials, culturals i personals dels diversos col·lectius implicats en l'educació exigeix que l'organització curricular, en consonància amb la normativa bàsica i amb les competències atorgades a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears en matèria educativa, s'adapti a les noves demandes i contextos.

La Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació (LOE) defineix el currículum com el conjunt d'objectius, competències, continguts, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació propis de cada ensenyament. La seva configuració s'orienta a garantir el desenvolupament educatiu dels alumnes, afavorir-ne la formació integral, potenciar el ple desenvolupament de la seva personalitat i preparar-los per exercir plenament els drets humans i la ciutadania activa i democràtica. En cap cas el currículum pot esdevenir una barrera que condueixi a l'abandonament escolar o limiti el dret a l'educació.

L'article 6 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, modificada per la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre (LOMLOE), disposa que correspon a les administracions educatives establir el currículum dels distints ensenyaments regulats per aquesta Llei. Així mateix, revisaran periòdicament els currículums de cadascun dels ensenyaments per adequar-los als avenços del coneixement, als canvis i les noves exigències del seu àmbit local, de la societat espanyola i del context europeu i internacional. Els centres docents desenvoluparan i complementaran, si escau, el currículum de les diferents etapes i cicles en l'ús de la seva autonomia, tal com es recull en el capítol II del títol V d'aquesta Llei orgànica.

La Llei esmentada planteja com a repte aconseguir que tots els ciutadans puguin rebre una educació i una formació de qualitat, sense que aquest dret quedi limitat només a algunes persones o a determinats sectors socials. Concretament, a l'article 1, es posen de manifest els principis en què s'inspira el sistema educatiu, i que són, entre d'altres: el compliment efectiu dels drets de la infància; la qualitat

de l'educació per a tot els alumnes; l'equitat, que garanteixi la igualtat de drets i d'oportunitats; la no-discriminació i la inclusió educativa; la flexibilitat per adequar l'educació a la diversitat d'aptituds i necessitats dels alumnes i l'orientació educativa dels estudiants, l'esforç individual i la motivació dels alumnes i l'esforç compartit per tots els membres de la comunitat educativa.

La LOMLOE aborda una renovació del sistema educatiu. S'introdueixen en l'anterior redacció de la norma importants canvis, molts d'ells derivats, tal com indica la mateixa llei en el seu preàmbul, de la conveniència de revisar les mesures previstes en el text original per tal d'adaptar el sistema educatiu als reptes i desafiaments del segle XXI d'acord amb els objectius fixats per la Unió Europea i la UNESCO per a la dècada 2020-2030.

A més, i d'acord amb aquest enfocament, el text de LOMLOE inclou, entre els principis i fins de l'educació, el compliment efectiu dels drets de la infància segons el que estableix la Convenció sobre els Drets de l'Infant de Nacions Unides, la inclusió educativa i l'aplicació dels principis del Disseny Universal per a l'Aprenentatge (DUA). En el marc general d'aquesta renovació, la nova redacció de la norma modifica, en concret, l'ordenació de l'educació infantil.

El Reial decret 95/2022, d'1 de febrer, pel qual s'estableixen l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'Educació Infantil disposa que les Administracions educatives són les responsables d'establir i revisar el currículum corresponent per al seu àmbit territorial. Aquesta norma determina els aspectes bàsics del currículum, així com altres aspectes de la seva ordenació, tals com l'avaluació, l'atenció a les diferències individuals i l'autonomia dels centres.

L'esmentat Reial decret exposa, a l'article 6, els principis pedagògics en els quals s'inspira, indicant que ha de perseguir el màxim desenvolupament de cada infant.

L'educació infantil, que es defineix com una etapa amb identitat pròpia, s'organitza en dos cicles en els quals ambdós responen a una mateixa intencionalitat educativa. És considerada per la Conselleria d'Educació i Universitats com a una etapa essencial que prepara l'infant per cursar amb aprofitament l'ensenyament obligatori i també perquè iniciï l'assentament de forma progressiva de les bases d'un desenvolupament competencial adequat, per tal de continuar la seva formació al llarg de tota la vida.

Segons aquesta doble concepció, el desenvolupament i l'aprenentatge s'entenen, més si cal, com a processos dinàmics que es produeixen com a conseqüència de la interacció amb l'entorn. És per això que, en el procés de concreció i aplicació del currículum establert en aquest Decret, els centres educatius hauran d'incorporar aprenentatges relacionats amb el patrimoni natural, artístic i cultural de la comunitat autònoma, i en particular, els aprenentatges del seu entorn més proper, respectant la identitat cultural i social de l'infant i de les seves famílies.

Igualment, la pràctica educativa en aquesta etapa haurà de respectar la diversitat de capacitats, ritmes i estils de maduració i aprenentatge, motivacions, interessos i necessitats de l'infant. Així, l'atenció a l'infant i a les seves diferències seran eixos sobre els quals construir l'acció educativa del professional educatiu, adquirint en aquest procés especial rellevància la participació i col·laboració de les famílies.

En aquest context, cobra especial importància la metodologia a emprar pel professional educatiu. La creació d'ambient de confiança i afecte, la globalització de l'ensenyament, la utilització del joc, l'organització flexible dels espais i els temps, juntament amb el maneig de recursos i materials múltiples i variats adaptats al moment evolutiu dels infants, seran els pilars sobre els quals construir uns mètodes de treball que es concretaran en el desenvolupament i en la resolució de les diferents propostes educatives.

II

Segons l'article 36.2 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears, aprovat per la Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer, correspon a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears la competència de desplegament legislatiu i d'execució de l'ensenyament en tota la seva extensió, nivells i graus, modalitats i especialitats.

Mitjançant el Reial decret 1876/1997, de 12 de desembre, sobre traspàs de funcions i serveis de l'Administració de l'Estat a les Illes Balears en matèria d'ensenyament no universitari, i d'acord amb la disposició final sisena de la LOE i la disposició final segona del Reial decret 95/2022, el Govern de les Illes Balears pot dictar, en l'àmbit de les seves competències i dins el marc de la regulació i els límits fixats pel Govern de l'Estat, les disposicions que consideri necessàries per complementar el currículum de l'educació infantil.

La Llei 1/2022, de 8 de març, d'educació de les Illes Balears, té com a objectiu principal la millora de la qualitat de l'educació a les Illes Balears i estableix un marc estable per garantir el procés de millora contínua del sistema educatiu de les Illes Balears. En aquest sentit, té en compte les noves demandes socials vers l'educació per ser capaços de reafirmar la confiança en el sistema educatiu i promoure un nou impuls en les vies de l'èxit educatiu. Per altra banda, la millora de la qualitat requereix el diàleg permanent amb la comunitat educativa i tots els agents implicats, des d'un compromís col·lectiu per a la recerca de les respostes més adequades a les necessitats que el sistema planteja.

La regulació actual de l'avaluació de l'etapa s'estableix en la LOMLOE, en el Reial decret 95/2022, d'1 de febrer, en el Decret 30/2022, d'1 d'agost, i en la Resolució de la directora general de Formació Professional i Ordenació Educativa de modificació de la Resolució de la directora general de Formació Professional i Ordenació Educativa de 29 d'agost de 2024 per la qual s'aproven les instruccions

per avaluar l'aprenentatge dels alumnes de l'educació infantil a les Illes Balears per al curs 2024-2025. La regulació específica de l'avaluació d'aquesta etapa, d'acord amb el que s'estableix en aquest Decret, s'ha de desplegar mitjançant una ordre específica del conseller d'Educació i Universitats.

El caràcter globalitzador de l'educació infantil estructura el currículum en les àrees de coneixement de l'etapa, dedicant-se un article a especificar-les i a reflectir la relació existent entre elles amb un clar caràcter global, ja que les àrees d'educació infantil han de ser enteses com a àmbits propis de l'experiència i el desenvolupament infantil.

Igualment, aquest Decret recull altres disposicions referides a aspectes essencials del currículum de l'etapa, com la tutoria i orientació, l'atenció a les diferències individuals o l'avaluació.

III

Són molts els canvis que s'han produït en els darrers anys en els comportaments socials, canvis que també han afectat el paper de l'educació i la percepció que la societat en té. Entre aquests, cal destacar l'ús generalitzat de les tecnologies de la informació i de la comunicació en múltiples aspectes de la vida quotidiana, les quals estan transformant la manera com les persones es relacionen a la societat, així com les seves capacitats per construir la pròpia personalitat i continuar aprenent al llarg de la vida.

Davant aquest context, el sistema educatiu no pot romandre aliè a aquesta evolució constant, que ha de tenir un reflex clar en els processos d'aprenentatge al llarg de la vida. Això exigeix l'adopció de diferents enfocaments pedagògics per adaptar la formació als requisits actuals i futurs.

Vivim en una societat globalitzada, diversa i en constant transformació, marcada per desafiaments com el canvi climàtic, la digitalització accelerada i les creixents demandes d'inclusió i igualtat. En aquest marc, el sistema educatiu ha d'evolucionar per donar resposta a les necessitats d'una ciutadania activa, crítica i compromesa amb els valors universals. Això requereix situar els drets de la infància com a principi rector, promoure la igualtat de gènere a través de la coeducació i la prevenció de la violència de gènere, fomentar el respecte a la diversitat afectivo-sexual i garantir la inclusió educativa per assegurar l'èxit de tot l'alumnat. Al mateix temps, l'educació ha de posar èmfasi en el desenvolupament sostenible, incloent-hi l'educació per a la pau, els drets humans, la comprensió internacional, la interculturalitat i la transició ecològica.

Un dels reptes als quals s'enfronta la societat actual és l'ús excessiu de tecnologies digitals des de la primera infància. Així, l'exposició continuada a dispositius electrònics durant les primeres etapes de vida pot afectar negativament el desenvolupament integral dels infants, especialment en aspectes

clau com l'atenció, la socialització, el desenvolupament emocional i fins i tot la salut física. Aquest fet posa de manifest la necessitat d'una reflexió urgent sobre els hàbits tecnològics per establir pautes clares que equilibrin l'ús de les tecnologies amb activitats que promoguin un creixement saludable i equilibrat.

Ara bé, en relació amb l'ús creixent de dispositius digitals com a suport normalitzat en el procés d'ensenyament i aprenentatge, tant dins l'aula com fora d'ella, és necessari diferenciar el tractament de la competència digital de l'ús generalitzat de les pantalles. En aquest sentit, l'assoliment de la competència digital implica que els alumnes aprenguin a emprar els dispositius digitals de manera progressiva, adequada a la seva edat i moment maduratiu, i sempre amb l'objectiu d'adquirir coneixements que impulsin el seu procés d'aprenentatge. Això, però, no ha d'anar en detriment de l'adquisició de les destreses essencials per a l'assoliment futur de la totalitat de les competències, com ara, la lectura, l'escriptura, la capacitat logicomatemàtica, la pràctica de l'atenció, la creativitat o la manipulació directa.

Per aquest motiu, i amb l'objectiu d'assegurar una formació integral i equilibrada que respecti els drets i el benestar dels infants, és essencial garantir que les tecnologies digitals en els centres escolars es facin servir amb un ús limitat i sempre i quan afavoreixin el desenvolupament cognitiu, emocional i social dels alumnes.

En conseqüència, aquest decret té per objecte restringir l'ús de les tecnologies digitals al darrer curs del segon cicle d'educació infantil, exclusivament per part del docent, i només quan respongui a una finalitat clarament justificada, alineada amb els objectius pedagògics establerts i de manera puntual o excepcional. Igualment, es desaconsella l'ús individualitzat de dispositius digitals per part de l'alumnat a tota l'etapa.

És fonamental remarcar, d'altra banda, que és responsabilitat compartida entre els educadors i les famílies establir pautes clares per a un ús saludable i constructiu de les tecnologies digitals, que promogui valors ètics i competències digitals que permetin als infants desenvolupar-se com a ciutadans responsables, crítics i participatius en la societat digital.

El currículum per a l'etapa de l'educació infantil, per tant, ha de tenir presents totes aquestes consideracions per tal de poder establir i garantir, de manera homogènia a tot el territori, els drets formatius i d'aprenentatge de l'infant, assegurant l'equitat en les oportunitats educatives i un marc comú que faciliti la coherència en l'acció educativa. Alhora, ha de servir per orientar els professionals educatius en la planificació i implementació dels processos d'ensenyament i aprenentatge, oferint-los una base sòlida i clara per adaptar i desenvolupar la seva pràctica docent d'acord amb les diferents etapes evolutives de l'infant.

A més, no es pot ignorar el paper fonamental de l'etapa d'educació infantil en el procés d'adquisició de les competències clau i el repte que representa el seu ensenyament. Aquest enfocament competencial ha suposat un canvi de paradigma per al món educatiu, ja que aquest es caracteritza per la seva transversalitat, dinamisme i caràcter integral. Així, aquest enfocament exigeix una col·laboració activa entre totes les instàncies de la comunitat educativa, tenint en compte que les competències clau no s'adquireixen en un moment concret ni romanen inalterables; al contrari, impliquen un procés de desenvolupament continu en què els alumnes assoleixen nivells progressius de competència.

Per assolir aquest procés de canvi curricular cal afavorir una visió interdisciplinària i, de manera especial, possibilitar una major autonomia a la funció docent, garantint així una educació més personalitzada i adaptada a les necessitats de l'alumnat. En aquest sentit, el rol dels professionals educatius és fonamental, ja que han de ser capaços de dissenyar propostes didàctiques que possibilitin la resolució de problemes i l'aplicació dels coneixements apresos.

En síntesi, aquest decret integra tots aquests enfocaments per impulsar una educació adaptada als reptes actuals, promovent una major autonomia per als centres docents. Aquesta autonomia és clau per reforçar la seva capacitat de decisió en el desenvolupament i adaptació del currículum a les necessitats específiques de l'alumnat, garantint així una formació integral i de qualitat. Amb aquesta perspectiva, es respon a la demanda d'una societat que reclama un sistema educatiu modern, menys rígid i més obert, capaç de fomentar un entorn multilingüe, cosmopolita, alhora que desenvolupa tot el potencial i talent de cada infant.

IV

La revisió del currículum actual és necessària per diversos motius. Un dels principals reptes rau en la confusió generada per l'ús simultani dels termes "continguts" i "sabers bàsics" dins del marc normatiu educatiu. D'una banda, l'article 6 de la LOE-LOMLOE defineix el currículum com "el conjunt d'objectius, competències, continguts, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació de cadascun dels ensenyaments". Tanmateix, els reials decrets d'ensenyaments mínims no fan referència explícita als continguts, sinó que introdueixen, per primera vegada, el concepte de sabers bàsics, definits com els coneixements, destreses i actituds que constitueixen els elements propis d'una àrea, matèria o àmbit, i que són necessaris per a l'adquisició de les competències específiques. Aquesta nova terminologia ha generat certa confusió dins la comunitat educativa, ja que no queden clarament establerts els límits entre ambdós conceptes, ni les situacions en què cal referir-se a cadascun. Aquesta manca de claredat dificulta la tasca dels docents i dels equips pedagògics a l'hora de planificar i desenvolupar el currículum de manera coherent. Per aquest motiu, es considera necessari unificar i delimitar l'abast conceptual dels termes "continguts" i "sabers bàsics", amb

l'objectiu de facilitar la programació docent i millorar la comprensió i aplicació del currículum en els diferents contextos educatius.

Seguidament, el desplegament del Reial decret 95/2022, d'1 de febrer, que estableix l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'educació infantil, ha estat considerat per bona part de la comunitat educativa i per la comissió d'experts en educació consultada com una mesura que limita en excés l'autonomia pedagògica dels docents i centres. Això es deu al fet que preveia les situacions d'aprenentatge com la única forma d'organització curricular, sense tenir en compte les necessàries adaptacions al context i la realitat de cada centre, ni a la diversitat pròpia de cada àrea, fet que dificultava la tasca docent.

Dins aquest context, és important assenyalar que una estructuració adequada del currículum pot tenir efectes positius en l'aprenentatge de l'alumnat. Aquesta estructuració permet homogeneïtzar criteris dins la comunitat educativa, facilita la mobilitat de l'alumnat i el professorat, i orienta el treball docent, simplificant la programació i adaptant el currículum a la realitat de cada centre i cada grup. No obstant això, cal tenir present que l'estructuració del currículum no ha de suposar rigidesa ni convertir-se en una barrera per a certs alumnes. Per aquest motiu, el nou disseny curricular aposta per una estructura flexible que permeti l'autonomia dels centres. En aquesta línia, es planteja una seqüenciació orientativa dels sabers bàsics i es clarifiquen els criteris d'avaluació establerts al Reial decret, de manera que es faciliti la tasca docent sense comprometre la flexibilitat necessària per atendre la diversitat i el desenvolupament integral de tot l'alumnat.

D'altra banda, una altra qüestió que genera incertesa és la necessitat d'avaluar sistemàticament tots els criteris d'avaluació, assignant-hi una ponderació específica. L'exigència que recollia el decret anterior anava més enllà del que establia la normativa bàsica i dificultava que els centres poguessin ajustar el seu disseny curricular a les necessitats del seu alumnat i a les particularitats de la comunitat educativa. A més, el decret anterior tampoc no establia una regulació de l'avaluació, que quedava pendent de desenvolupament normatiu posterior.

Així mateix, també cal destacar que el Decret 30/2022, d'1 d'agost, introduïa per primera vegada la proposta pedagògica, la qual no pot substituir, per les seves mancances, la programació didàctica necessària per garantir que les àrees s'imparteixin en les condicions més coherents possibles per a tot l'alumnat. Igualment, les situacions d'aprenentatge tampoc poden substituir, en tots els casos, la programació didàctica. En conseqüència, cal redefinir els documents programàtics destinats al desenvolupament del currículum, així com els elements que els integren.

Amb aquesta finalitat, i per donar resposta a les propostes de millora manifestades per la comunitat educativa en relació amb el Decret 30/2022, d'1 d'agost, que regula el currículum de l'educació infantil a les Illes Balears, la Conselleria d'Educació i Universitat va recollir tota una sèrie d'aportacions a

través del Servei d'Ordenació de la Direcció General de Formació Professional i Ordenació Educativa. Amb la voluntat d'integrar aquests aspectes en la normativa autonòmica, es va impulsar un projecte de Decret de modificació del Decret 30/2022, d'1 d'agost, pel qual s'estableix el currículum i l'avaluació de l'educació infantil a les Illes Balears, del Decret 31/2022, d'1 d'agost, pel qual s'estableix el currículum de l'educació primària a les Illes Balears, del Decret 32/2022, d'1 d'agost, pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears i del Decret 33/2022, d'1 d'agost, pel qual s'estableix el currículum de batxillerat a les Illes Balears. No obstant això, les modificacions plantejades no han estat suficients per abordar en profunditat les necessitats detectades. Per aquest motiu, el Govern de les Illes Balears va encomanar a un grup d'experts independents de diferents comunitats autònomes l'elaboració d'una l'anàlisi del sistema educatiu de la nostra comunitat i dels currículums vigents.

El 31 d'octubre de 2024 es va publicar l'informe final de la comissió, titulat *Anàlisi i propostes per a la millora del sistema educatiu i els currículums de l'educació infantil, educació primària, ESO i batxillerat de les Illes Balears*. L'informe posa de manifest la necessitat de realitzar canvis substancials en el currículum de l'educació infantil, uns ajustos que no poden ser abordats mitjançant una simple modificació del Decret 30/2022, d'1 d'agost, sinó que requereixen la redacció i aprovació d'un nou decret que integri aquestes reformes de manera coherent i completa.

Per tot plegat, i d'acord amb l'article 129 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, relatiu al principi d'eficiència, que ha de regir tota iniciativa legislativa, es fa necessari adoptar mesures que permetin reduir les càrregues administratives innecessàries o accessòries i racionalitzar la gestió dels recursos públics. En aquest sentit, la simplificació dels procediments, la unificació de la nomenclatura i la racionalització dels documents prescriptius es configuren com accions clau per oferir un millor suport a la comunitat educativa i garantir una utilització més eficient dels recursos disponibles. Així, es pretén crear un entorn normatiu més àgil i eficaç que respongui a les necessitats reals dels centres educatius i faciliti tant la implementació com el desenvolupament del currículum de manera flexible i adaptada a la diversitat educativa.

V

Aquest Decret consta d'un preàmbul, sis capítols i vint-i-quatre articles, que regulen, entre altres, l'organització de l'etapa, els principis generals i pedagògics, les finalitats i objectius, d'aquesta etapa educativa. També fa referència, entre d'altres, als sabers bàsics, l'aprenentatge dels quals és necessari per a l'adquisició de les competències específiques, als criteris d'avaluació, a la tutoria i orientació, a l'autonomia dels centres, a l'atenció a la diversitat, a l'horari i a l'atribució docent.

A més, conté quatre disposicions addicionals, una disposició derogatòria i tres disposicions finals.

Es completa, en darrer lloc, amb sis annexos: l'annex 1, sobre competències clau a l'educació infantil; l'annex 2, sobre àrees; l'annex 3, sobre l'estructura de desenvolupament curricular; l'annex 4, sobre les situacions d'aprenentatge; l'annex 5, sobre orientacions metodològiques per a l'etapa i l'annex 6, sobre orientacions per a l'avaluació de l'etapa.

En l'elaboració d'aquesta norma s'han observat els principis de bona regulació establerts en l'article 129 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques. Pel que fa als principis de necessitat i eficàcia, aquest Decret és l'instrument que es requereix per garantir que s'aconsegueixin, atès que és preceptiu fer la modificació del currículum a través d'una norma amb rang de decret. Així mateix, es compleix amb el principi de proporcionalitat i amb l'objectiu de limitar la regulació al mínim imprescindible per reduir la intensitat normativa, atès que es limita a ajustar la regulació dels ensenyaments de les diverses etapes educatives, una vegada implementats els decrets que varen establir els currículums corresponents, a les necessitats manifestades per la comunitat educativa i a modificar o corregir els altres aspectes exposats amb anterioritat.

Respecte del principi de seguretat jurídica, la iniciativa s'exerceix de manera coherent amb la resta de l'ordenament jurídic estatal i de la Unió Europea. Així mateix, en aplicació del principi de transparència, i d'acord amb el que s'estableix en l'article 133.1 de la Llei 39/2015, s'ha dut a terme una consulta prèvia a l'elaboració del projecte, el qual, a més, s'ha sotmès als tràmits d'audiència i informació públiques prevists en els articles 55 i 58 de la Llei 1/2019, de 31 de gener, del Govern de les Illes Balears. També s'ha posat a disposició dels ciutadans tota la documentació relativa a l'elaboració en els termes de l'article 7 de la Llei 19/2013, de 9 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern, i de l'article 129.5 de la Llei 39/2015, havent-se donat la corresponent publicitat als documents que han estat emesos en cadascuna de les fases del procediment d'elaboració normativa.

Quant als principis d'eficiència, qualitat i simplificació, el text normatiu resultant permet una gestió més eficient dels recursos públics perquè elimina càrregues administratives innecessàries i, a la vegada, el procediment d'elaboració del Decret s'ha ajustat al procediment establert en la Llei 1/2019, atès que s'ha donat resposta a la necessitat de la comunitat educativa i s'ha garantit la participació de tots els sectors implicats.

D'acord amb l'article 58.2 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears i els articles 14.1 i 17 de la Llei 1/2019, de 31 de gener, el Govern està facultat per aprovar aquest Decret.

El Decret 4/2024, de 17 de maig, de la presidenta de les Illes Balears, que modifica el Decret 12/2023, de 10 de juliol, pel qual s'estableixen les competències i l'estructura orgànica bàsica de les conselleries de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, modificat pel Decret 16/2023, de 20 de juliol; pel Decret 17/2023, de 23 d'agost; pel Decret 1/2024, de 4 de gener; pel Decret 4/2024, de 17 de maig, i pel Decret 5/2024, de 29 de maig, disposa que les competències en matèria d'ordenació dels ensenyaments no universitaris corresponen a la Direcció General de Formació Professional i Ordenació Educativa.

Per tot això, a proposta del conseller d'Educació i Universitats, d'acord amb el dictamen del Consell Consultiu de les Illes Balears i havent-ho considerat el Consell de Govern en la sessió del dia xx de xxx de 2024, dict el següent

DECRET

Capítol I

Disposicions de caràcter general

Article 1

Objecte i àmbit d'aplicació

1. Aquest Decret té per objecte establir el currículum i l'ordenació de l'etapa d'educació infantil.
2. Aquest Decret és d'aplicació als centres docents públics i privats de les Illes Balears que imparteixen els ensenyaments corresponents a l'educació infantil.

Article 2

L'etapa d'educació infantil en el marc del sistema educatiu

1. L'educació infantil constitueix l'etapa educativa amb identitat pròpia que atén els infants des del naixement fins als sis anys d'edat.
2. Aquesta etapa s'ordena en dos cicles. El primer comprèn fins als 3 anys i el segon, des dels tres fins als sis anys.

Article 3

Finalitats

La finalitat de l'educació infantil és contribuir al desenvolupament integral i harmònic dels alumnes en totes les seves dimensions: física, emocional, sexual, afectiva, social, cognitiva, artística, científica i cultural tot potenciant l'autonomia

personal i la creació progressiva d'una imatge positiva i equilibrada d'ells mateixos, com també l'educació en valors cívics per a la convivència.

Article 4

Principis generals

1. L'educació infantil té caràcter voluntari.
2. El segon cicle d'aquesta etapa educativa és gratuït. En el marc del pla que, d'acord amb el que es preveu en la disposició addicional tercera de la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, ha d'establir el Govern de l'Estat en col·laboració amb les administracions educatives, es tendeix a la progressiva implantació del primer cicle mitjançant una oferta pública suficient i a l'extensió de la seva gratuïtat, garantint-ne el caràcter educatiu, prioritzant l'accés dels infants en situació de risc de pobresa i d'exclusió social i la situació de baixa taxa d'escolarització.
3. Amb l'objectiu de garantir els principis d'equitat i inclusió, la programació, la gestió i el desenvolupament de l'educació infantil han d'atendre a la compensació dels efectes que les desigualtats d'origen cultural, social i econòmic tenen en l'aprenentatge i en l'evolució infantil, així com la detecció precoç i atenció primerenca de necessitats específiques de suport educatiu. Per aquesta raó, especialment en els ambients més desfavorits, per tal de fer efectiu el principi d'equitat, l'adquisició de les habilitats que fan possible la lectura, l'escriptura i les habilitats matemàtiques bàsiques serà tractada amb caràcter preferent.
4. Les mesures organitzatives, metodològiques i curriculars que s'adoptin s'han de regir pels principis del Disseny Universal de l'Aprenentatge (DUA), així com altres estratègies metodològiques que permetin individualitzar el procés d'aprenentatge, tenint en compte les característiques personals de cada alumne. Aquestes mesures han de garantir el desenvolupament integral dels estudiants i optimitzar els aprenentatges i l'adquisició de competències.
5. La Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General de Planificació i Gestió Educatives, ha de garantir una escolarització equilibrada dels infants que s'incorporin en qualsevol moment de l'etapa entre els centres sostinguts amb fons públics. Així mateix, els centres educatius han d'implementar mesures d'acollida i adaptació per facilitar la integració d'aquests alumnes.
6. L'educació infantil es concep com un procés educatiu orientat a promoure el desenvolupament integral de les diverses que ha de desenvolupar les diferents dimensions educatives pròpies dels alumnes en aquesta etapa.

7. L'acció educativa en aquesta etapa ha de fomentar la integració de les diverses experiències i aprenentatges dels infants des d'una perspectiva global, ajustant-se als seus ritmes individuals de desenvolupament i aprenentatge.

8. Cal prestar especial atenció a la promoció d'un aprenentatge significatiu que faci possible el desenvolupament de les competències clau.

9. Atesa la continuïtat entre l'educació infantil i l'educació primària, els centres han d'establir mecanismes per garantir la coordinació entre les etapes, per assegurar una transició adequada dels alumnes i facilitar la continuïtat del seu procés educatiu.

Article 5

Definicions

A efectes d'aquest Decret, s'entén per:

- a) *Curriculum*: conjunt d'objectius, competències, continguts enunciats en forma de sabers bàsics, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació de l'educació infantil.
- b) *Objectius*: assoliments que s'espera que els alumnes hagin aconseguit en finalitzar l'etapa, la consecució dels quals està vinculada a l'adquisició de les competències clau.
- c) *Competències clau*: assoliments que es consideren imprescindibles perquè els alumnes puguin progressar amb garanties d'èxit en el seu itinerari formatiu i afrontar els principals reptes i desafinaments globals i locals. Figuren a l'annex 1 d'aquest Decret i són l'adaptació al sistema educatiu espanyol de les competències clau establertes en la Recomanació del Consell de la Unió Europea de 22 de maig de 2018 relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent.
- d) *Competències específiques*: assoliments que els alumnes han de poder desplegar en activitats o en situacions, el tractament dels quals requereix els sabers bàsics de cada àrea. Les competències específiques constitueixen un element de connexió entre, d'una banda, el perfil de sortida dels alumnes i, per l'altra, els sabers bàsics de les àrees i els criteris d'avaluació.
- e) *Criteris d'avaluació*: referents que indiquen els nivells d'assoliment esperats dels alumnes, en relació amb les competències específiques de cada àrea, en un moment determinat del seu procés d'aprenentatge. Els esmentats criteris han d'orientar els docents en el disseny d'activitats i procediments d'avaluació, així com en la recerca d'evidències que permetin constatar els aprenentatges que en ells s'estableixen.
- f) *Sabers bàsics*: coneixements, destreses i actituds essencials que constitueixen els continguts propis d'una àrea, l'aprenentatge dels quals és necessari per a l'adquisició de les competències específiques i el desenvolupament integral dels alumnes.

- g) *Programació didàctica*: instrument de planificació, desenvolupament i avaluació de cada àrea on es concreten els elements del currículum per dur a terme l'activitat docent durant cada curs escolar. A la programació didàctica hi ha de figurar les unitats de programació.
- h) *Unitats de programació*: elements d'organització del procés d'ensenyament i aprenentatge que defineixen la seqüència didàctica i estructuren l'activitat docent a l'aula de manera coherent i eficient. El conjunt d'unitats de programació desenvolupades al llarg del curs conformen la programació d'aula.
- i) *Situacions d'aprenentatge*: activitats que impliquen el desplegament, per part dels alumnes, d'actuacions associades a competències clau i específiques, i que contribueixen a l'adquisició i desenvolupament d'aquestes.

Article 6

Principis pedagògics

1. En aquesta etapa s'ha de posar especial èmfasi en garantir la inclusió educativa, l'atenció personalitzada de l'alumne, orientada a desenvolupar al màxim les capacitats i potencialitats, posant en pràctica mecanismes de detecció precoç i atenció primerenca de necessitats específiques de suport educatiu.
2. D'acord amb el principi d'estimulació primerenca i d'optimització dels aprenentatges, la pràctica educativa en aquesta etapa ha de cercar desenvolupar i assentar progressivament les bases que facilitin el màxim desenvolupament de cada infant, tenint sempre en compte el procés maduratiu individual.
3. Per tal de respectar la responsabilitat fonamental dels pares i tutors legals en l'etapa d'Educació Infantil, els centres en els quals s'imparteixin aquests ensenyaments han de cooperar estretament amb ells. D'aquesta manera, s'ha d'establir una relació de col·laboració amb les famílies, per tal que els infants es sentin acollits i segurs, i afavorir els processos d'adaptació escolar. Així mateix, els centres educatius han de determinar mecanismes per facilitar la participació de les famílies en el procés educatiu dels seus fills i filles.
4. Aquesta pràctica s'ha de basar en experiències significatives d'aprenentatge i emocionalment positives i en l'experimentació i el joc. A més, s'ha de dur a terme en un ambient d'afecte i confiança per potenciar la seva autoestima i integració social i l'establiment d'un vincle segur. Així mateix, s'ha de vetllar per garantir des del primer contacte una transició positiva des de l'entorn familiar a l'escolar, així com la continuïtat entre cicles i entre etapes.
5. En els dos cicles d'aquesta etapa, s'ha d'atendre progressivament el desenvolupament afectiu, la gestió emocional, el moviment i els hàbits de control corporal, les manifestacions de la comunicació i del llenguatge, i les pautes elementals de convivència i relació social, així com el descobriment de l'entorn,

dels éssers vius que hi conviuen i de les característiques físiques i socials del medi on viuen. També s'ha d'incloure l'educació en valors.

6. Els mestres i els professionals educadors han d'adoptar mètodes de treball basats en els vincles afectius, els interessos, les experiències, les activitats i el joc, i aplicar-los en un ambient d'afecte, confiança i seguretat per potenciar l'autoestima i la inclusió educativa i social dels alumnes.

7. S'ha de fomentar el treball en equip dels mestres i els professionals educadors, tot afavorint la coordinació dels integrants dels equips docents.

8. S'ha de promoure, amb caràcter transversal, la igualtat entre homes i dones, l'educació per a la pau, l'educació per al consum responsable i el desenvolupament sostenible, el medi ambient i l'educació per a la salut, inclosa l'afectiva i sexual.

9. A més, s'ha d'afavorir que els infants adquireixin autonomia personal i elaborin una imatge de si mateixos positiva, equilibrada i igualitària i lliure d'estereotips discriminatoris.

10. La Conselleria d'Educació i Universitats ha de fomentar el desenvolupament de tots els llenguatges i modes de percepció específics d'aquestes edats per desenvolupar el conjunt de les seves potencialitats, respectant l'específica cultura de la infància que defineixen la Convenció sobre els Drets de l'Infant i les Observacions Generals del Comitè.

11. De la mateixa manera, al segon cicle d'educació infantil s'han de treballar, de manera sistemàtica i estructurada, les diferents habilitats que afavoreixen, entre d'altres, l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura, així com una iniciació primerenca en habilitats lògico-matemàtiques i l'expressió visual i musical, sense que aquests aprenentatges siguin exigibles als alumnes per poder superar l'etapa.

12. La iniciació a la lectura i l'escriptura constitueix el fonament essencial per a la posterior consolidació d'aquests aprenentatges. Per aquest motiu, és imprescindible incloure activitats que potenciïn l'atenció, la percepció i la memòria, tant visual com auditiva, així com la consciència auditiva i fonològica.

13. Paral·lelament, s'ha d'estimular la motricitat, l'orientació espacial i temporal, i altres habilitats necessàries que permetin establir, de manera progressiva, les bases per al màxim desenvolupament de cada infant. Aquestes capacitats no només afavoreixen l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura, sinó que també són clau per adquirir les competències bàsiques i accedir a la resta de coneixements, garantint així una formació de qualitat adaptada a les necessitats individuals.

14. Pel que fa a les habilitats matemàtiques, el pensament matemàtic és clau per al desenvolupament integral dels infants al segon cicle de l'educació infantil. Amb aquest objectiu, s'han de treballar entre d'altres aspectes, la numeració, la percepció visual, l'orientació espacial, la mesura, la geometria i el raonament lògic.

15. Al segon cicle d'educació infantil, l'ús de dispositius digitals ha de ser limitat i s'ha d'introduir de manera gradual a partir del darrer curs del segon cicle i exclusivament per part del docent, amb una finalitat degudament justificada, amb un propòsit alineat amb els objectius pedagògics establerts i de forma puntual o excepcional. L'escola ha de treballar conjuntament amb les famílies per establir criteris clars sobre l'ús de les tecnologies a casa, assegurant-se que s'estigui fomentant un desenvolupament integral i compensant les possibles mancances derivades de l'entorn de cada infant.

16. Correspon a la Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General de la Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa, fomentar una primera aproximació a la llengua estrangera en els aprenentatges del segon cicle de l'educació infantil, especialment el darrer any.

17. S'ha de potenciar el coneixement de la cultura de les Illes Balears i les tradicions pròpies que, juntament amb la llengua catalana, contribueixen a configurar la identitat pròpia de les Illes balears.

19. Aquests principis pedagògics han d'orientar l'elecció dels mètodes pedagògics per part dels centres per al desenvolupament del procés d'ensenyança i aprenentatge, així com les activitats curriculars que es proposin.

Article 7

Objectius

L'educació infantil ha de contribuir a desenvolupar progressivament en els infants les capacitats que els permetin:

- a) Conèixer el propi cos i el dels altres, com també les seves possibilitats d'acció i aprendre a respectar les diferències.
- b) Observar i explorar el seu entorn familiar, natural i social.
- c) Adquirir progressivament autonomia en les seves activitats habituals i afavorir l'adquisició d'hàbits de vida saludable, tenint en compte valors relacionats amb la conservació del medi ambient i la sostenibilitat.
- d) Desenvolupar les seves capacitats emocionals i afectives.

- e) Relacionar-se amb els altres amb igualtat i adquirir progressivament pautes elementals de convivència i relació social, així com exercitar-se en l'ús de l'empatia i la resolució pacífica de conflictes, evitant qualsevol tipus de violència.
- f) Desenvolupar habilitats comunicatives en els diferents llenguatges i formes d'expressió.
- g) Conèixer i utilitzar la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, i la llengua castellana, de manera que puguin ser emprades com a llengües de comunicació i d'aprenentatge.
- h) Iniciar-se en les habilitats lògiques i matemàtiques, en la lectura i l'escriptura, en una llengua estrangera i en el moviment, el gest i el ritme.
- i) Desenvolupar les conductes motrius a través de les activitats físiques i artístiques expressives.
- j) Promoure un desenvolupament equilibrat i saludable dels infants mitjançant activitats que impulsin el seu creixement cognitiu, emocional, social i motor.
- k) Promoure un ús responsable de les tecnologies digitals tant a l'aula com a l'àmbit familiar.
- l) Iniciar-se en el coneixement, comprensió i respecte de les diferents cultures i de les diferències entre les persones, la igualtat de drets i oportunitats d'homes i dones i la no discriminació per motius d'origen, d'orientació o identitat sexual, de religió o creences, de diversitat funcional o d'altres condicions.
- m) Iniciar-se en el coneixement i valoració de la cultura, tradicions i valors de les Illes Balears, així com el reconeixement i conservació del patrimoni natural.

Article 8

Currículum

1. D'acord amb el que disposa el Reial decret 95/2022, d'1 de febrer, el present decret estableix el currículum de l'educació infantil, que inclou els ensenyaments mínims fixats per aquest Reial decret.
2. Els centres docents, en l'exercici de la seva autonomia i com a part del seu projecte educatiu, han de desenvolupar i, si escau, completar, el currículum de l'educació infantil establert en aquest Decret, adaptant-lo a les característiques personals de cada infant i a la seva realitat socioeducativa.

3. Els professionals de l'educació que atenen els infants han d'adaptar la seva pròpia pràctica educativa a aquestes concrecions, prenent com a referent el principi d'inclusió i ajustant-se a les característiques de l'etapa, així com a les necessitats individuals i col·lectives dels seus alumnes.

Article 9

Competències clau

1. A l'efecte d'aquest Decret, les competències clau del currículum són les següents:

- a) Competència en comunicació lingüística.
- b) Competència plurilingüe.
- c) Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria.
- d) Competència digital.
- e) Competència personal, social i d'aprendre a aprendre.
- f) Competència ciutadana.
- g) Competència emprenedora.
- h) Competència en consciència i expressió culturals.

2. Les competències i els objectius de l'etapa estan íntimament relacionats. S'entén que la progressió de cadascuna contribueix a l'assoliment dels objectius i viceversa.

3. A l'annex 1 d'aquest Decret s'estableixen les competències clau per a l'etapa.

Article 10

Competències específiques, criteris d'avaluació i sabers bàsics.

1. A l'annex 2 es fixen les competències específiques de cada àrea, que seran comunes per als dos cicles de l'etapa, així com els criteris d'avaluació i els sabers bàsics que s'estableixen per a cada cicle en cadascuna de les àrees.

2. Els esmentats elements curriculars s'estableixen amb caràcter orientatiu per al primer cicle i conformen, junt amb els objectius de l'etapa, els ensenyaments mínims del segon cicle.

3. Per a l'adquisició i desenvolupament, tant de les competències clau com de les competències específiques, els docents han de desenvolupar les programacions didàctiques previstes mitjançant el desplegament de les unitats de programació.

Capítol II

Estructuració de l'etapa

Article 11

Àrees

1. Els continguts de l'educació infantil, enunciat en forma de sabers bàsics, s'organitzen en àrees corresponents a àmbits propis de l'experiència i del desenvolupament infantil i s'han de tractar a través de propostes globalitzades d'aprenentatge que tenguin interès i significat per als infants.
2. Les àrees d'educació infantil són les següents:
 - Creixement en Harmonia.
 - Descobriment i Exploració de l'Entorn.
 - Comunicació i Representació de la Realitat.
3. Aquestes àrees s'han d'entendre com a àmbits d'experiència intrínsecament relacionats entre si, per la qual cosa es requereix un plantejament educatiu que promogui la configuració de les unitats de programació.
4. Les propostes didàctiques han de ser globals, significatives i estimulants, així mateix, han d'ajudar a establir relacions entre les mateixes.
5. Al segon cicle s'ha de propiciar l'acostament dels infants a la llengua escrita com a instrument per expressar, comprendre i interpretar la realitat a través de situacions funcionals de lectura i escriptura. Així mateix, la resolució de problemes quotidians ha de ser la font per generar habilitats i coneixements lògics i matemàtics.

Article 12

Ensenyament de les llengües estrangeres

1. L'ensenyament de la llengua estrangera s'ha d'introduir de forma primerenca en el segon cicle de l'educació infantil, especialment al darrer curs, d'acord amb el que s'estableix en el projecte lingüístic de centre.
2. D'acord amb el caràcter globalitzat del currículum de l'etapa, l'ensenyament de la llengua estrangera s'ha d'abordar des de l'àrea de Comunicació i Representació de la Realitat.
3. Els centres que ho considerin oportú poden anticipar l'ensenyament de la llengua estrangera al primer o segon curs del segon cicle de l'educació infantil, sempre que els centres disposin dels recursos suficients i que se'n garanteixi la continuïtat a tots els cursos fins al final de l'etapa d'educació infantil.

Article 13

Horari

1. L'horari en l'etapa d'educació infantil s'ha d'entendre com la distribució en seqüències temporals de les activitats que es realitzen en els diferents dies de la setmana. S'ha de tenir en compte que tots els moments de la jornada tenen caràcter educatiu.
2. L'horari escolar s'ha d'organitzar des d'un enfocament global i ha d'incloure propostes d'aprenentatge que permetin alternar diferents tipus i ritmes d'activitat amb períodes de descans en funció de les necessitats dels alumnes.

Capítol III

Avaluació

Article 14

Avaluació

1. L'avaluació ha de ser global, contínua i formativa. L'observació directa i sistemàtica ha de constituir la tècnica principal del procés d'avaluació.
2. L'avaluació en aquesta etapa ha d'estar orientada a identificar les condicions inicials individuals, el ritme i les característiques de l'evolució de cada infant. A aquests efectes, s'han de prendre com a referència els criteris d'avaluació establerts per a cada cicle en cada una de les àrees, sense que impliqui l'obligatorietat de qualificar cadascun dels criteris numèricament o percentualment.
3. El procés d'avaluació ha de contribuir a millorar el procés d'ensenyament i aprenentatge mitjançant la valoració de la pertinència de les estratègies metodològiques i dels recursos utilitzats. Amb aquesta finalitat, tots els professionals implicats han d'avaluar la pròpia pràctica educativa.
4. L'avaluació dels aprenentatges dels alumnes correspon al tutor del grup, que recollirà la informació proporcionada per la resta de professionals que participen en el procés educatiu de cada grup o d'algun alumne en particular.
5. Amb la finalitat de garantir la continuïtat del procés de formació dels alumnes, cada infant ha de disposar, al final de l'etapa, d'un informe sobre l'evolució i el grau de desenvolupament dels aprenentatges.
6. A l'annex 6, s'estableixen orientacions generals per a l'avaluació dels aprenentatges dels alumnes de l'educació infantil.
7. S'ha de prioritzar la detecció de dificultats, així com la detecció de barreres contextuais, per atendre-les de forma immediata. Tan prompte com es detectin

les dificultats, s'han d'establir mesures de suport dirigides a garantir l'adquisició dels aprenentatges essencials per contribuir a la millora del procés d'aprenentatge de l'alumne.

8. La Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General de Formació Professional i Ordenació Educativa, ha de regular, mitjançant una ordre, l'avaluació de l'aprenentatge dels alumnes d'educació infantil, així com la promoció de curs.

Article 15

Participació i dret a la informació de pares o tutors legals

1. Els pares o tutors legals han de participar i donar suport a l'evolució del procés educatiu dels seus fills o tutelats, col·laborant en les mesures de suport o reforç que adoptin els centres per facilitar-ne el progrés.

2. Tenen, a més, dret a conèixer les decisions relatives a la seva avaluació i promoció, així com a l'accés als documents oficials de la seva avaluació i a les proves i documents de les avaluacions que se'ls realitzin, a la part referida als alumnes de què es tracti, sense perjudici del respecte a les garanties establertes a la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de Protecció de Dades Personals i garantia dels drets digitals i altra normativa aplicable en matèria de protecció de dades de caràcter personal.

Capítol IV

Tutoria i orientació

Article 16

Tutoria i orientació

1. La funció tutorial ha d'estar dirigida al desenvolupament integral i equilibrat de totes les capacitats de l'alumne i s'ha d'incorporar de manera integrada al propi procés de desenvolupament del currículum.

2. Cada grup d'alumnes ha de tenir, com a mínim, un mestre o professional educador, si escau, que actua com a tutor. Ha de ser designat per la direcció del centre o el titular en el cas dels centres privats i s'ha d'encarregar de coordinar les activitats de tutoria i de dur a terme el conjunt d'accions educatives que ajuden a desenvolupar les capacitats de l'alumne, la maduresa i l'autonomia i amb la seva tasca ha de contribuir a la formació de la personalitat i a la reflexió.

3. Els tutors han de mantenir una relació permanent amb la família.

4. L'equip docent de grup, coordinat pel tutor, ha d'estar constituït pel conjunt de mestres. En el primer cicle, a més, ha d'estar integrat per la resta de professionals de l'educació amb la titulació autoritzada.

5. S'ha d'afavorir, sempre que sigui possible, la continuïtat dels mestres i de la resta de professionals de l'educació amb la titulació corresponent en un mateix grup al llarg de tot el cicle.

6. Les funcions de tutoria, s'estableixen en l'article 64 del Decret 4/2023, de 13 de febrer, pel qual s'aprova el Reglament orgànic de les escoles infantils públiques, els col·legis d'educació primària, els col·legis d'educació infantil i primària, els col·legis d'educació infantil i primària integrats amb ensenyaments elementals de música, els col·legis d'educació infantil i primària integrats amb educació secundària i les instituts d'educació secundària de les Illes Balears.

Capítol V

Atenció a les diferències individuals

Article 17

Atenció a les diferències individuals

1. El dret a l'educació inclusiva és una condició indispensable per tal que tots els alumnes puguin accedir a una educació de qualitat, equitativa, universal i no discriminatòria.

2. S'entén per atenció a la diversitat i les diferències individuals el conjunt d'actuacions i mesures educatives que garanteixen la millor resposta a les necessitats i diferències de tots els alumnes en un entorn inclusiu, oferint oportunitats reals d'aprenentatge en contextos educatius ordinaris. Les mesures d'atenció a les diferències individuals es poden aplicar a qualsevol alumne que ho necessiti, en qualsevol moment de la seva escolarització.

3. Amb l'objectiu de promoure la inclusió i assegurar el dret dels alumnes a una educació de qualitat, en aquesta etapa s'ha de respectar el ritme i el procés de maduració de cada alumne.

4. Els centres educatius han de desenvolupar el currículum i distribuir els recursos de manera que facilitin a la totalitat dels alumnes l'assoliment dels objectius de l'etapa i l'adequat grau de desenvolupament de les competències clau, amb un enfocament inclusiu i establint els processos de millora contínua que afavoreixin el màxim progrés, la formació integral i la igualtat d'oportunitats.

5. La Conselleria d'Educació i Universitats ha d'establir procediments que permetin detectar les necessitats dels alumnes a través de plans i programes que

implementin els equips directius i els equips educatius per tal de facilitar una intervenció primerenca, amb la col·laboració dels pares o tutors legals. Així mateix, ha de facilitar la coordinació de tots els serveis que intervenen en l'atenció als alumnes.

6. Els equips d'atenció primerenca (EAP) de la Conselleria d'Educació i Universitats són els serveis d'orientació educativa que atenen els centres sostinguts totalment o parcialment amb fons públics que imparteixen el primer cicle d'educació infantil. A més, dins l'entorn inclusiu d'aquests centres, coordinen els processos d'orientació i suport als infants amb necessitats específiques de suport educatiu.

7. La Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General de la Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa, ha de garantir l'atenció inclusiva i normalitzada als alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE). Així mateix, ha d'aportar els recursos humans i materials necessaris als centres sostinguts totalment o parcialment amb fons públics que disposen de l'etapa d'educació infantil per assegurar la participació dels alumnes en el sistema educatiu i el seu desenvolupament integral.

8. Els centres han d'adoptar la resposta educativa que millor s'adapti a les característiques i necessitats personals dels alumnes que presenten necessitats educatives especials. Aquesta resposta ha de tenir caràcter preventiu i ha de respondre als mateixos objectius que els de la resta d'alumnes. S'ha d'organitzar tan aviat com es detectin les necessitats, de manera individualitzada, dins el context de l'aula i en coordinació amb les famílies.

9. Els centres educatius, des de l'exercici de la seva autonomia, poden establir tant mesures organitzatives, com curriculars i metodològiques, per tal d'individualitzar i millorar el procés d'aprenentatge, i l'assoliment de les competències de tots els alumnes, dins d'un marc inclusiu.

10. Aquestes mesures, s'organitzen en universals, addicionals i intensives en funció de la intensitat dels ajustaments curriculars, organitzatius i metodològics que precisen els alumnes. Les mesures han de formar part del projecte educatiu de centre i han d'estar orientades a permetre que tots els alumnes desenvolupin les competències previstes en el perfil de sortida i assoleixin els objectius de l'Educació Infantil. En cap cas poden suposar un impediment per a la promoció al següent cicle o etapa.

11. Les necessitats específiques de suport educatiu (NESE) que presenten els alumnes d'educació infantil es poden classificar segons la tipologia següent:

- a) Necessitats educatives especials.
- b) Retard maduratiu
- c) Trastorns del desenvolupament del llenguatge i de la comunicació, d'atenció o d'aprenentatge.
- d) Necessitats d'inclusió social.

- e) Altes capacitats intel·lectuals.
- f) Condicions personals o història escolar.

12. Tot l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu ha de disposar d'un pla educatiu personalitzat. En aquest document quedaran reflectides les mesures i suports que es realitzen al centre per a què l'alumne pugui assolir el màxim desenvolupament de les seves capacitats.

13. Les adaptacions curriculars que s'allunyen significativament del currículum per atendre necessitats educatives especials són una mesura intensiva que ha de tenir caràcter excepcional i requereix prèviament l'avaluació psicopedagògica i social dels infants. Aquestes adaptacions han de ser elaborades pel tutor en coordinació amb l'equip docent i els professionals d'orientació educativa. L'avaluació s'ha de realitzar prenent com a referent els criteris d'avaluació d'aquestes adaptacions.

14. Excepcionalment, els alumnes amb necessitats educatives especials poden romandre escolaritzats un any més al llarg de l'etapa d'acord amb la Resolució del director general de Planificació, Ordenació i Centres de 26 d'abril de 2017 per la qual s'aproven les instruccions que regulen el procediment per autoritzar la permanència durant un curs més a l'etapa d'educació infantil per als alumnes amb necessitats educatives especials. Aquesta permanència ha de comptar amb l'informe favorable del Departament d'Inspecció Educativa i no es pot aplicar en cap dels dos primers cursos del primer cicle.

Capítol VI

Autonomia de centres

Article 18

Autonomia dels centres

1. La Conselleria d'Educació i Universitats ha de facilitar als centres l'exercici de la seva autonomia pedagògica, d'organització i de gestió, en els termes recollits en la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, i en el Decret 4/2023, de 13 de febrer.

2. La Conselleria d'Educació i Universitats ha de fomentar l'autonomia pedagògica i organitzativa dels centres, com també afavorir el treball en equip dels mestres i professionals educadors i la seva activitat investigadora a partir de la pràctica educativa.

3. Tots els centres que imparteixin educació infantil han d'incloure en el seu projecte educatiu la programació didàctica, que ha de recollir el caràcter educatiu del primer i segon cicle de l'etapa d'infantil.

4. Per garantir la continuïtat del procés de formació i una transició i evolució positiva de tots els alumnes, s'ha de reflectir en la concreció curricular un pla per

a la continuïtat entre aquesta etapa i l'educació primària, la qual cosa requereix una coordinació estreta entre els mestres i educadors de totes dues etapes, siguin del mateix centre o no. Aquest pla ha d'incloure, entre altres, informació específica sobre el tractament de llengües, la lectura, l'escriptura i les habilitats lògico-matemàtiques.

5. Amb la finalitat d'afavorir l'exercici dels drets i potenciar la responsabilitat dels pares o tutors legals en aquesta etapa, els centres que imparteixen educació infantil han de:

- a) Promoure compromisos educatius amb els pares o tutors legals dels alumnes en els quals es consignin les activitats que els integrants de la comunitat educativa es comprometen a desenvolupar per facilitar-ne el progrés acadèmic i educatiu dels alumnes.
- b) Establir les mesures corresponents de cooperació.

6. Els centres poden adoptar en l'exercici de la seva autonomia les experimentacions, innovacions pedagògiques, programes educatius, plans de treball, formes d'organització, normes de convivència i ampliacions del calendari escolar o de l'horari lectiu de matèries o àmbits. D'acord amb el punt 4 de l'article 120 i l'article 141 de la LOE, s'han d'avaluar els processos d'ensenyament i aprenentatge i els seus resultats. Aquests processos s'han d'avaluar anualment i s'han d'incloure a la memòria de final de curs, on hi han de quedar reflectits els resultats d'aquestes avaluacions per determinar-ne la seva continuïtat, modificació o finalització.

7. La Conselleria d'Educació i Universitats ha de potenciar i promoure l'autonomia dels centres que en depenen, de manera que els seus recursos econòmics, materials i humans puguin adequar-se als plans de feina i d'organització que elaborin, una vegada que hagin estat convenientment avaluats i valorats.

Article 19

Programacions didàctiques

1. La programació didàctica ha de ser l'instrument de planificació curricular específic per desenvolupar el procés d'ensenyament i aprenentatge dels alumnes per a cada una de les àrees de cada curs de cicle.

2. Correspon als equips docents o, en el seu cas, als òrgans de coordinació docent, desenvolupar el currículum establert en aquest Decret mitjançant la programació didàctica, considerant el desenvolupament de les competències clau de l'educació infantil establertes a l'annex 1, els principis pedagògics establerts en l'article 6, les orientacions metodològiques establertes a l'annex 5 i les orientacions per a l'avaluació de l'etapa establertes a l'annex 6 d'aquest Decret.

3. Les programacions didàctiques de cada àrea han d'incloure els elements següents:

- a) Vinculació amb les competències específiques i els criteris d'avaluació de l'àrea per a tot el curs.
- b) Seqüència de sabers bàsics del curs.
- c) Temporalització de les unitats de programació.
- d) Processos i instruments d'avaluació i sistema de qualificació.
- e) Estratègies didàctiques i metodològiques: organització, recursos, agrupaments, criteris per a l'elaboració de situacions d'aprenentatge o d'altres activitats que es considerin necessàries.
- f) Actuacions generals d'atenció a les diferències individuals.
- g) Concreció dels elements transversals establerts en el projecte curricular.
- h) Activitats complementàries.

4. En el cas que l'equip docent o l'òrgan de coordinació docent corresponent, consideri, per consens, que per dur a terme la seva tasca docent és més adient planificar les programacions didàctiques únicament a partir d'una seqüenciació de situacions d'aprenentatge, ha d'assegurar que en el seu disseny figuren tots i cadascun dels elements recollits en l'article 20. En aquest cas, es considerarà que les situacions d'aprenentatge equivalen a les unitats de programació.

5. A l'annex 4 d'aquest Decret figuren unes orientacions per al disseny de situacions d'aprenentatge.

6. Els mestres o professionals educatius desenvoluparan la seva activitat docent d'acord amb les programacions didàctiques programades pels equips docents o òrgan de coordinació docent al qual pertanyen.

7. Les programacions didàctiques són responsabilitat única de tots els membres de l'equip docent o òrgan de coordinació didàctica que correspongui. Qualsevol modificació que es pugui proposar al llarg del curs s'ha d'adoptar per consens.

8. Els equips docents o l'òrgan de coordinació docent corresponent, podran acordar, de manera consensuada i justificada, adaptacions respecte de la programació establerta per donar resposta a les necessitats educatives dels alumnes.

9. A final de curs s'ha d'avaluar si les programacions didàctiques han permès assolir els objectius, inclosos els resultats d'aprenentatge esperats, i introduir-hi les modificacions que correspongui.

10. Cada centre informarà els alumnes i els seus pares o tutors legals del contingut de les programacions didàctiques, adaptant a la seva realitat els procediments establerts a les instruccions pertinents.

11. Les programacions didàctiques han de ser públiques i formen part de la Programació General Anual. D'acord amb l'article 55c) de la Llei 1/2022, de 8 de març, d'educació de les Illes Balears, és un dret de les famílies conèixer les programacions didàctiques i els criteris d'avaluació.

Article 20

Unitats de programació

1. Les programacions didàctiques es concretaran en unitats de programació i inclouran els objectius didàctics, els continguts, la seqüència d'activitats i els instruments i criteris específics per a l'avaluació de l'aprenentatge.
2. Correspon a cada docent elaborar i desenvolupar les unitats de programació dins el marc de la programació didàctica i sota la coordinació del responsable del departament o àmbit.
3. Els docents d'un mateix curs s'han de coordinar per desenvolupar les unitats de programació.
4. Les unitats de programació han d'estar a disposició de l'equip directiu.

Article 21

Programació d'aula

1. La programació d'aula és una eina organitzativa per als docents. Els docents desenvoluparan les unitats de programació en la seva programació d'aula de la manera que millor s'adapti a les característiques dels seus grups.
2. La programació d'aula ha d'incloure la seqüenciació didàctica temporal i els aspectes concrets que fan referència a cada grup d'alumnes i es pot elaborar, completar o modificar al llarg del curs segons les necessitats que es detectin.

Article 22

Coordinació entre cicles i etapes

1. Per facilitar la continuïtat del procés educatiu i afavorir el trànsit dels alumnes d'un a l'altre cicle d'infantil, els professionals que els atenen en el primer cicle han de treballar en un ambient de coordinació amb els professionals del segon cicle del propi centre o dels centres a on preferentment s'adreça l'alumne.
2. La coordinació pedagògica entre les diferents etapes educatives en un mateix centre s'ha de fer d'acord amb el projecte educatiu de centre.
3. Els docents que imparteixin el segon cicle d'educació infantil han de mantenir una col·laboració amb els del primer cicle d'educació primària, han d'establir mecanismes adequats de coordinació i han d'elaborar les programacions

didàctiques de manera integrada, tenint en compte el que estableix l'apartat 4 de l'article 18 d'aquest Decret, posant esment especial en l'adquisició de la lectura, l'escriptura i les habilitats matemàtiques bàsiques.

4. La coordinació entre els ensenyaments de primària i secundària ha d'incloure el traspàs de les dades més rellevants pel que fa a les mesures educatives implementades per als alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu.

Article 23

Recursos

1. Els centres han d'estar dotats dels recursos educatius, humans i materials necessaris per oferir un ensenyament de qualitat i inclusiu, i garantir la igualtat d'oportunitats en l'accés a l'educació.
2. La Conselleria d'Educació i Universitats ha de proveir els recursos necessaris per garantir el nombre màxim d'alumnes per aula compleixi els límits màxims establerts per la normativa vigent en cada cicle educatiu, sense perjudici de la reducció progressiva de ràtios, com a resultat de la implementació del pla que preveu la disposició addicional tercera de la Llei 1/2022.
3. La Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General de Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa, ha de promoure la coordinació dels serveis externs amb els centres educatius per assegurar-ne una acció conjunta i efectiva.

Article 24

Atribució docent

1. L'atenció educativa directa als alumnes del primer cicle d'educació infantil correspon al personal qualificat que estableix l'article 11 del Decret 23/2020 de 31 de juliol, pel qual s'aprova el Text consolidat del Decret pel qual s'estableixen els requisits mínims dels centres de primer cicle d'educació infantil.
2. L'atribució docent per als mestres del segon cicle d'educació infantil dels centres públics és la que s'estableix al Reial decret 1594/2011, de 4 de novembre, pel qual s'estableixen les especialitats docents del cos de mestres que exerceixen les seves funcions en les etapes d'educació infantil i d'educació primària regulades en la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, o norma que el substitueixi.
3. L'atribució docent per als mestres del segon cicle d'educació infantil dels centres privats és la que s'estableix en el Reial decret 476/2013, de 21 de juny, pel qual es regulen les condicions de qualificació i formació que han de tenir els

mestres dels centres privats d'educació infantil i d'educació primària, o norma que el substitueixi.

Disposició addicional primera

Gènere

Les formes del gènere gramatical tradicionalment dit masculí que consten en aquesta norma s'han d'entendre com a genèriques quan es refereixen a persones. Per tant, les inclouen totes, amb independència del sexe amb què s'identifiquin.

Disposició addicional segona

Ensenyament de Religió

1. Els ensenyaments de Religió s'han d'incloure en el segon cicle d'educació infantil d'acord amb el que s'estableix en la disposició addicional segona de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació i en la disposició addicional primera del Reial Decret 95/2022, d'1 de febrer.
2. La Conselleria d'Educació i Universitats ha de garantir que, a l'inici del curs, els pares o tutors legals dels alumnes puguin manifestar la seva voluntat que aquests rebin o no ensenyaments de Religió.
3. La Conselleria d'Educació i Universitats ha de vetllar perquè els centres respectin els drets de tots els alumnes i dels seus pares o tutors legals i perquè no suposi cap discriminació rebre ensenyaments de Religió o no rebre'n.
4. La determinació del currículum de l'ensenyament de les diferents confessions religioses amb les quals l'Estat ha subscrit acords de cooperació en matèria educativa serà competència de les corresponents autoritats religioses.

Disposició addicional tercera

Ensenyaments del sistema educatiu espanyol impartits en llengües estrangeres

1. La Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General de Formació Professional i Ordenació Educativa, pot autoritzar que una part de les àrees del currículum s'imparteixin en una llengua estrangera, sense que això suposi modificació dels aspectes bàsics del currículum regulats en aquest Decret. En aquest cas, procurarà que al llarg de l'etapa els alumnes adquireixin la terminologia pròpia de les àrees en la llengua oficial d'ensenyament prevista al projecte lingüístic de centre. Aquesta autorització ha d'atendre el que dicta el Decret 92/1997, de 4 de juliol, que regula l'ús i l'ensenyament de i en llengua catalana, pròpia de les Illes Balears.

2. El fet que els centres imparteixin els seus ensenyaments conforme al que es preveu en l'apartat anterior en cap cas pot suposar la modificació dels criteris per a l'admissió dels alumnes establerts en els articles 84 i 86 de la Llei orgànica 2/2006.

Disposició addicional quarta

Protecció de dades de caràcter personal

En relació amb les dades de caràcter personal de les persones interessades en els procediments que es regulen en aquest Decret, s'ha de complir el que es preveu en la disposició addicional vint-i-tresena de la LOE; en la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals; en el Reglament (UE) 2016/679 del Parlament i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades i pel qual es deroga la Directiva 95/46/CE (Reglament general de protecció de dades); així com es preveu en el Decret 48/2024, de 22 de novembre, pel qual s'aprova la política de protecció de dades personals de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i en el Decret 44/2024, de 4 d'octubre, pel qual es crea i es regula l'estructura organitzativa de la protecció de dades de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

Disposició derogatòria única

Derogació de normativa

1. Queda derogat el Decret 30/2022, d'1 d'agost, pel qual s'estableix el currículum i l'avaluació de l'educació infantil a les Illes Balears.
2. Queden derogades totes les normes de rang igual o inferior que s'oposin a aquest Decret o el contradiguin.

Disposició final primera

Desplegament

S'habilita el conseller d'Educació i Universitats per dictar les disposicions necessàries per desplegar i executar aquest Decret.

Disposició final segona

Calendari d'implantació

Aquest Decret és d'aplicació en tots els cursos de l'educació infantil a partir del curs escolar 2025–2026.

Disposició final tercera

Entrada en vigor

Aquest Decret entrarà en vigor l'endemà de la publicació en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears*.

Palma, xx de xx de 2025

La presidenta

El conseller d'Educació i Universitats

Margalida Prohens Rigo

Antoni Vera Alemany

ESBORRANY

Annex 1

Competències Clau de l'educació infantil

L'etapa d'educació infantil suposa l'inici del procés d'adquisició de les competències clau per a l'aprenentatge permanent que es recullen a la Recomanació del Consell de la Unió Europea de 22 de maig de 2018. En el Reial decret 95/2022, d'1 de febrer s'estableix que aquestes competències clau han estat adaptades al context escolar, així com als principis i les finalitats del sistema educatiu establerts a la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació. Aquestes competències són les següents:

- Competència en comunicació lingüística.
- Competència plurilingüe.
- Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria.
- Competència digital.
- Competència personal, social i d'aprendre a aprendre.
- Competència ciutadana.
- Competència emprenedora.
- Competència en consciència i expressió culturals.

D'acord amb allò expressat a la Recomanació, l'adquisició progressiva de les competències clau té un caràcter transversal, afavorint l'enfocament globalitzat propi de l'etapa d'educació infantil; cap d'elles, es correspon directa i unívocament amb una única àrea. I s'adquireixen i desenvolupen a partir dels aprenentatges que es produeixen a les diferents àrees.

S'espera que l'adquisició d'aquestes competències al llarg de la seva escolarització permeti als alumnes preparar-se per afrontar amb èxit els reptes principals del segle XXI: planificar hàbits de vida saludables, protegir el medi ambient, resoldre conflictes de forma pacífica, actuar com a consumidors responsables, utilitzar de manera ètica i eficaç les tecnologies, promoure la igualtat de gènere, manejar l'ansietat que genera la incertesa, identificar situacions d'iniquitat i desenvolupar sentiments d'empatia, cooperar i conviure en societats obertes i canviants, acceptar la discapacitat, apreciar el valor de la diversitat, formar part d'un projecte col·lectiu i adquirir confiança en el coneixement com a motor del desenvolupament. La resposta a aquests i altres desafiaments, entre els quals hi ha una absoluta interdependència, necessita els coneixements, destreses i actituds subjacents a les competències clau i són abordats de manera global des de totes les àrees que conformen l'etapa.

Per aquesta raó, en l'elaboració dels ensenyaments mínims de l'educació infantil, s'ha adoptat una visió estructural i funcional de les competències clau, en què les seves tres dimensions (la cognitiva o coneixements, la instrumental o destreses i l'actitudinal o actituds) s'integren en accions concretes per resoldre de manera eficaç una tasca significativa i contextualitzada orientada al desenvolupament integral dels infants, responent així a l'objectiu establert per a l'etapa a la Llei

orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la que es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació.

Amb aquest mateix objectiu, entre les competències s'han incorporat destreses essencials, com el pensament crític, la resolució de problemes, el treball en equip, les destreses de comunicació i negociació, les destreses analítiques, la creativitat i les destreses interculturals. Aquestes faciliten als infants el descobriment, el coneixement i la comprensió de la seva realitat, que abasta, entre d'altres, l'entorn i els objectes, les organitzacions i relacions socials, els diferents llenguatges per comunicar d'una manera respectuosa i creativa les seves idees, intencions o vivències.

El desenvolupament de les competències ve condicionat per les diferents formes de comprendre la realitat en cada moment de l'etapa que, encara que té caràcter global, s'organitza en dos cicles amb intencionalitat educativa. Els elements curriculars de tots dos cicles s'adapten a les característiques i particularitats dels infants de cadascun.

En el primer cicle es dona especial rellevància als processos de coneixement i domini del propi cos i d'individuació, a la construcció d'una trama de relacions i interaccions a l'entorn físic i social, i a l'ús dels llenguatges que la fan possible. Tot això regit pel principi fonamental de respecte als ritmes individuals de cada infant, a les seves cures essencials en un entorn afectiu, participatiu i d'igualtat que li proporcioni confiança, benestar i seguretat.

Al segon cicle, s'amplien i reforcen els aprenentatges adquirits prèviament, i s'intensifica el protagonisme de l'adquisició de destreses que contribueixin a «aprendre a ser» i «aprendre a fer», per avançar així en el camí cap al desenvolupament d'un cert grau d'autonomia, responsabilitat i iniciativa en la realització de tasques.

En ambdós cicles, el procés de desenvolupament i aprenentatge ve marcat per l'observació, l'escolta activa i l'augment progressiu de l'activitat a través de l'experimentació i del joc.

Les competències clau es veuen reflectides tant als diferents elements curriculars com als principis pedagògics propis de l'etapa.

El primer dels principis és el foment del desenvolupament integral dels infants. Aquesta tasca exigeix conèixer les seves necessitats, interessos i inquietuds, i implica conèixer també els factors i els processos evolutius que configuren les seves possibilitats d'experimentar, desenvolupar-se i aprendre. De la mateixa manera, donar resposta a aquestes necessitats, interessos i inquietuds, en funció de la seva maduresa i del moment vital en què es troben, permet proporcionar-los les eines que els ajudin a desenvolupar-se amb més autonomia i a afrontar amb responsabilitat els reptes que es puguin presentar a curt i llarg termini. Per

això, es tindran en compte les necessitats i oportunitats individuals de cada nen o nena, així com les del seu context familiar i s'han d'establir les mesures ordinàries i extraordinàries que garanteixin la inclusió educativa.

Un altre dels principis pedagògics basa la pràctica educativa en l'experimentació i el joc, així com en experiències d'aprenentatge significatives i emocionalment positives. D'aquesta manera, l'aprenentatge es concep com un procés que fan els infants de forma activa, que implica la seva actuació sobre la realitat, la seva motivació, l'elaboració d'interpretacions i comprensió de significats progressivament ajustats als aspectes del seu entorn i de si mateixos que vulguin explorar, descobrir i aprendre. En aquest sentit, i per facilitar la vinculació de les propostes didàctiques amb les necessitats, interessos i inquietuds dels infants, s'espera que siguin formulades des de la interacció entre els alumnes i la persona adulta, establint connexions entre allò nou, allò sabut, allò experimentat i allò viscut. Abordar des d'aquest enfocament els aprenentatges de l'etapa suposa dissenyar i desenvolupar situacions d'aprenentatge funcionals, significatives i rellevants, que requereixin la concurrència simultània o successiva dels coneixements, les destreses i les actituds propis de les àrees que conformen l'educació infantil.

Per tal d'afavorir la inclusió de tots els alumnes, s'ha de prestar especial atenció a l'accessibilitat del material manipulatiu a l'aula. Així mateix, el disseny de les activitats diàries s'ha d'abordar des d'un enfocament que previngui la discriminació; per assegurar el benestar emocional i fomentar la inclusió social dels alumnes amb discapacitat, s'ha de garantir la interacció amb els iguals en el desenvolupament de les activitats esmentades. De la mateixa manera, es tindran en compte les possibles necessitats específiques quant a la comunicació i el llenguatge dels alumnes amb discapacitat.

Es recullen, a continuació, algunes de les maneres en què, des de l'etapa, es contribueix a l'adquisició de les competències clau:

Competència en comunicació lingüística (CCL)

A l'educació infantil es potencien intercanvis comunicatius respectuosos amb altres infants i amb les persones adultes, a qui es dota d'intencionalitat i continguts progressivament elaborats a partir de coneixements, destreses i actituds que es vagin adquirint. Amb això, s'ha d'afavorir l'aparició d'expressions de complexitat creixent i correcció sobre necessitats, vivències, emocions i sentiments propis i dels altres. A més, s'han d'afavorir diferents llenguatges: expressiu, corporal, musical i artístic.

L'oralitat té un paper destacat en aquesta etapa, no només per ser el principal instrument per a la comunicació, l'expressió i la regulació de la conducta, sinó també perquè és el vehicle principal que permet als infants gaudir d'un primer apropament a la cultura literària a través de les rimes, embarbussaments,

endevinalles i contes, que han d'enriquir el seu bagatge sociocultural i lingüístic des del respecte de la diversitat.

Competència plurilingüe (CP)

En aquesta etapa, s'inicia el contacte amb llengües i cultures diferents de la familiar, fomentant en els infants les actituds de respecte i estima per la diversitat lingüística i cultural, així com l'interès per l'enriquiment del repertori lingüístic. Es promouen així el diàleg i la convivència democràtica.

Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria (STEM)

Els infants s'inicien en les destreses lògico-matemàtiques i donen els primers passos cap al pensament científic a través del joc, la manipulació i la realització d'experiments senzills. El procés d'ensenyament i aprenentatge a l'educació infantil es planteja en un context suggerent i divertit en què s'estimula, des d'un enfocament coeducatiu, la curiositat dels infants per entendre allò que configura la seva realitat, sobretot el que està a l'abast de la seva percepció i experiència, respectant els seus ritmes d'aprenentatge. Amb aquesta finalitat, es convida a observar, classificar, quantificar, construir, fer-se preguntes, provar i comprovar, per entendre i explicar alguns fenòmens de l'entorn natural proper, iniciar-se en l'estima pel medi ambient i en l'adquisició d'hàbits saludables. Per al desenvolupament d'aquesta competència clau, es presta una atenció especial a la iniciació primerenca en habilitats numèriques bàsiques, la manipulació d'objectes i la comprovació de fenòmens.

Competència digital (CD)

S'inicia, en aquesta etapa, el procés d'alfabetització digital que comporta, entre d'altres, l'accés a la informació, la comunicació i la creació de continguts a través de mitjans digitals, així com l'ús saludable i responsable d'eines digitals. A més, l'ús i la integració d'aquestes eines a les activitats, experiències i materials de l'aula poden contribuir a augmentar la motivació, la comprensió i el progrés en l'adquisició d'aprenentatges dels infants i sempre respectant el que es regula a l'article 6.10 d'aquest decret.

Competència personal, social i aprendre a aprendre (CPSAA)

Resulta especialment rellevant que els infants s'iniciïn al reconeixement, expressió i control progressiu de les pròpies emocions i sentiments, i avancin en la identificació de les emocions i sentiments dels altres, així com en el desenvolupament d'actituds de comprensió i empatia. D'altra banda, l'escolarització en aquesta etapa suposa també el descobriment d'un entorn diferent del familiar, en què s'experimenta la satisfacció d'aprendre en societat, mentre es comparteix l'experiència pròpia amb altres persones i s'hi coopera de forma constructiva. Per això, els infants comencen a posar en marxa, de manera cada vegada més eficaç, recursos personals i estratègies que els ajuden a desenvolupar-se en l'entorn social amb progressiva autonomia i a resoldre els conflictes a través del diàleg en un context integrador i de suport.

Competència ciutadana (CC)

Amb l'objectiu d'establir les bases per a l'exercici d'una ciutadania democràtica, ofereixen, en aquesta etapa, models positius que afavoreixin l'aprenentatge d'actituds basades en els valors de respecte, equitat, igualtat, inclusió i convivència, i que ofereixin pautes per a la resolució pacífica i dialogada dels conflictes. Es convida també a la identificació de fets socials relatius a la pròpia identitat i cultura. De la mateixa manera, es fomenta un compromís actiu amb els valors i les pràctiques de la sostenibilitat i de la cura i protecció dels animals. Amb aquesta finalitat, es promou l'adquisició d'hàbits saludables i sostenibles a partir de rutines que els infants han d'anar integrant a les seves pràctiques quotidianes. A més, s'assenten les condicions necessàries per crear comportaments respectuosos amb ells mateixos, amb els altres i amb el medi, que previnguin conductes discriminatòries de qualsevol tipus.

Competència emprenedora (CE)

La creació i la innovació són dos factors clau per al desenvolupament personal, la inclusió social i la ciutadania activa al llarg de la vida. L'Educació Infantil és una etapa en què s'estimulen la curiositat, la iniciativa, la imaginació i la disposició a indagar i crear mitjançant el joc, les activitats dirigides o lliures, els projectes cooperatius i altres propostes d'aprenentatge, cosa que suposa una oportunitat per a potenciar l'autonomia i materialitzar les idees personals o col·lectives. D'aquesta manera, s'assenten les bases tant del pensament estratègic i creatiu, com de la resolució de problemes, i es fomenta l'anàlisi crítica i constructiva des de les primeres edats.

Competència en consciència i expressió culturals (CCEC)

Perquè els infants construeixin i enriqueixin la seva identitat, es fomenta en aquesta etapa l'expressió creativa d'idees, sentiments i emocions a través de diversos llenguatges i diferents formes artístiques. Així mateix, s'ajuda al desenvolupament de la consciència cultural i del sentit de pertinença a la societat a través d'un primer apropament a les manifestacions culturals i artístiques, tant de l'entorn immediat com de contextos diferents, d'acord amb les característiques dels alumnes.

ANNEX 2

Àrees de l'Educació Infantil

Per a l'Educació Infantil, es recomana organitzar el currículum en tres àrees principals que s'ajusten als àmbits de l'experiència i el desenvolupament dels infants. Aquestes àrees són: Creixement en Harmonia, Descobriment i Exploració de l'Entorn, i Comunicació i Representació de la Realitat. Aquestes tres àrees participen en tots els aprenentatges i contribueixen al desenvolupament de totes les competències clau establertes en l'annex 1 d'aquest Decret, així com a l'assoliment dels objectius d'etapa.

En cada una de les àrees s'han definit unes competències específiques comunes per als dos cicles de l'etapa. Aquestes competències han estat dissenyades tenint en compte les competències clau recollides en la Recomanació del Consell de la Unió Europea de 22 de maig de 2018, que es relacionen amb els reptes i desafiaments del segle XXI. Això s'alinea amb l'enfocament competencial del currículum, on l'objectiu no és només l'adquisició de sabers, sinó el desenvolupament integral dels alumnes, que han d'aprendre a mobilitzar l'aprenentatge per solucionar necessitats reals.

Per a cada àrea i cicle s'estableixen també els criteris d'avaluació. Atès el caràcter propi de l'etapa, aquests criteris d'avaluació no tenen valor acreditatiu, però serveixen com a referents per identificar el ritme i les característiques del progrés que es va produint, i proporcionen una valuosa informació per desenvolupar la labor de prevenció, detecció i intervenció, determinant en edats primerenques. Així mateix, en cada àrea s'inclouen els sabers bàsics que els alumnes han d'integrar i mobilitzar en finalitzar cada cicle, per poder desplegar les actuacions a les quals refereixen les competències específiques en el grau d'adquisició esperat en els esmentats criteris d'avaluació.

La divisió en àrees no vol dir que la realitat a l'aula es presenti de manera fragmentada. Les tres àrees s'han de veure com a àmbits d'experiència que estan intrínsecament relacionats entre si, per la qual cosa cal un enfocament educatiu que fomenti la creació de situacions d'aprenentatge globals, significatives i motivadores. Aquestes situacions han d'ajudar els infants a establir connexions entre tots els elements de la realitat que els envolta, respectant sempre la seva cultura i manera de viure. A més, aquestes activitats han de facilitar la interacció entre els nens i nenes, ja que, segons el seu desenvolupament, podran afrontar els reptes en equip. Així, aquestes situacions ofereixen oportunitats excel·lents per desenvolupar una actitud cooperativa i aprendre a resoldre els conflictes que puguin aparèixer de manera adequada. A l'annex 4 es proporcionen suggeriments i orientacions per dissenyar aquestes activitats d'aprenentatge.

La inclusió dels alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu a l'aula apropa tots els infants a la diversitat de maneres de ser i d'estar en el món, ajudant-los a observar com es desenvolupen aquelles persones que han de viure i actuar d'una manera diferent a la que ells consideren habitual. Una aula inclusiva acull diferents capacitats, formes de llenguatge i comunicació, maneres de moure's i diverses maneres de relacionar-se amb l'entorn. Aquesta convivència mútua enriqueix tots els membres de la comunitat educativa, contribuint a la creació d'una societat més justa i tolerant, on les diferències no es veuen com un obstacle, sinó com una oportunitat de creixement personal i col·lectiu.

Àrea 1. Creixement en harmonia

L'àrea Creixement en Harmonia se centra en les dimensions personal i social dels alumnes, enteses com a inseparables i complementàries, que es desenvolupen i regulen de manera progressiva, conjunta i harmònica, encara que només adquireix sentit des de la complementarietat amb les altres dues, ja que es produeix en un entorn físic i natural determinat i necessita que s'utilitzin diferents llenguatges i representacions de la realitat.

Des del profund respecte als ritmes i estils de maduració individuals, els processos d'ensenyament i aprenentatge han d'adaptar-se a les característiques personals, necessitats, interessos i estil cognitiu de cada alumne. S'atén, per tant, al desenvolupament físic i motor, a l'adquisició gradual del control de si mateix i al procés gradual de construcció de la pròpia identitat, fruit de les interaccions amb ell mateix, amb l'entorn i amb els altres. En aquest procés, s'anirà avançant des de la dependència total de l'adult cap a una progressiva autonomia, en la mesura en què cada individu va aprenent a integrar i a utilitzar els recursos i estratègies que li faciliten un desenvolupament ajustat i adaptat.

Les competències específiques de l'àrea identifiquen les actuacions que s'espera que els alumnes siguin capaços de desplegar en relació amb el seu propi desenvolupament personal i social al llarg de l'etapa, com a conseqüència de la intervenció educativa. Les tres primeres competències específiques desenvolupen aspectes relacionats amb el seu propi desenvolupament personal: el progressiu control d'ells mateixos, que van adquirint a mesura que construeixen la seva pròpia identitat, comencen a establir relacions afectives amb els altres i van utilitzant els recursos personals per desenvolupar-se en el medi d'una forma cada vegada més ajustada i independent, valorant i confiant en les seves possibilitats i qualitats, i respectant les dels altres. L'última competència específica atén la necessària correlació entre la construcció de la pròpia identitat i les interaccions en l'entorn sociocultural en el qual aquella es produeix, ressaltant la importància de propiciar i afavorir interaccions sanes, sostenibles, eficaces, igualitàries i respectuoses.

L'avaluació d'aquestes competències s'articula a través de criteris d'avaluació que mesuren tant els processos com els resultats. Aquesta avaluació ha de ser oberta, flexible i interconnectada dins del currículum. Per facilitar aquesta tasca, cada criteri es presenta clarificat, estructurat i ordenat per a una aplicació objectiva, orientativa i transparent.

Els sabers bàsics representen els continguts essencials (coneixements, destreses i actituds) de l'àrea i es presenten en quatre grans blocs: els dos primers se centren en el desenvolupament de la pròpia identitat, en les seves dimensions física i afectiva; el tercer, en la cura d'un mateix i en la cura de l'entorn; i el quart té a veure amb la interacció amb el medi cívica i social. S'apliquen en contextos reals per afavorir l'assoliment de les competències específiques.

La programació d'aquests sabers és flexible i s'adapta als objectius didàctics de cada cicle. Les propostes pedagògiques han de fomentar la curiositat i una posició crítica de l'alumnat, que el porti a contribuir a la transformació de la societat.

En les primeres etapes del desenvolupament, el propi cos és font d'aprenentatges, de relació, d'expressió i base de l'activitat autònoma. L'entorn escolar ha de proporcionar el context adequat i l'acompanyament necessari, sota una mirada atenta, pacient i respectuosa, perquè els alumnes puguin descobrir el plaer que els proporciona l'activitat per iniciativa pròpia, que és una de les seves principals necessitats en relació amb el seu entorn, en un ambient estimulants de seguretat, calma i tranquil·litat. D'aquesta manera, aniran reconeixent el seu cos globalment i parcialment, les possibilitats perceptives i d'acció, expressió i moviment, així com les limitacions, i seran capaços d'identificar les sensacions que experimenten, gaudir amb elles i servir-se de les possibilitats expressives del cos per manifestar-les.

Al llarg de l'etapa, s'evolucionarà des d'una activitat reflexa i involuntària cap a una activitat motora cada vegada més intencional, que es va desenvolupant en paral·lel al control progressiu del seu cos. L'adquisició de destreses, cada vegada més complexes, serà el resultat de respondre a la

necessitat d'utilitzar instruments i eines en les activitats quotidianes i en els jocs motors, sensorials, simbòlics i amb regles.

El desenvolupament de la personalitat i l'afectivitat en aquesta etapa es correspon amb la construcció de la pròpia identitat, diferenciada de les altres. La intervenció educativa ha de guiar i fomentar l'assoliment d'una autoimatge ajustada i positiva en tots els aspectes, al marge d'estereotips de gènere.

És l'edat en la qual es produeix el descobriment de la sexualitat i s'inicia la construcció sexual i de gènere. També en aquest aspecte, és el moment d'acompanyar cada alumne en el seu propi desenvolupament personal, respectar la diversitat afectiva-sexual i ajudar-lo a identificar i eliminar tota discriminació, posant especial esment a les discriminacions per raó de sexe. En aquest sentit, és important recordar que la interacció amb la persona adulta orienta i modela en gran manera l'alumne, atès que tendeix a imitar i reproduir les estratègies relacionals de les persones adultes que els envolten; per això és imprescindible identificar i erradicar, si és el cas, els possibles mecanismes de discriminació oculta que puguin persistir en l'entorn escolar.

El desenvolupament de l'afectivitat és especialment rellevant en aquesta etapa, ja que és la base dels aprenentatges i conforma la personalitat infantil. Per això, s'ha de treballar des del primer moment amb el reconeixement, l'expressió i el control progressiu d'emocions i sentiments. L'expressió instintiva de les primeres emocions, associada sobretot a la satisfacció de les necessitats bàsiques, anirà evolucionant cap a formes progressivament complexes i sofisticades, conscients de les normes i valors socials. La interacció amb l'entorn proporciona una informació d'un mateix que contribueix, en gran manera, a la construcció de la pròpia imatge, lligada al seu torn al desenvolupament de sentiments de seguretat, autoconfiança i autoestima.

L'atenció als infants ha de respondre a paràmetres de qualitat afectiva i relacional i contribuir a la presa de consciència de si mateix i de les seves possibilitats. Les necessitats han d'atendre's en un clima acollidor i tranquil, que proporcioni el temps necessari perquè cada moment es visqui com una experiència plaent.

Només a partir d'aquesta sensació de benestar i seguretat, la resta de principis aconsegueix un valor significatiu i global. En aquest marc, la vida escolar s'organitza entorn de rutines estables, planificades a partir dels ritmes biològics i vinculades a l'adquisició progressiva d'hàbits saludables d'alimentació, higiene i descans. De manera gradual, s'incrementarà la seva iniciativa per incorporar en les situacions quotidianes els hàbits que contribueixen a la cura del propi cos i dels espais en els quals transcorre la seva vida quotidiana, en paral·lel al desenvolupament de l'autonomia personal i el despertar de la consciència de la relació d'interdependència i ecodependència entre les persones i l'entorn. Així, es produirà el progrés des de la dependència completa cap a una certa autonomia en la satisfacció de les seves necessitats i en l'adquisició d'hàbits sostenibles i socialment responsables.

L'establiment de vincles afectius de qualitat amb les persones significatives que l'envolten potenciarà la interacció i la curiositat infantil per explorar, conèixer i comprendre la realitat. Perquè l'escolarització es converteixi en una primera experiència vital emocionant i satisfactòria, s'ha de produir en un entorn ric, segur i estimulante. Els pares o tutors legals són els primers responsables de la seva salut, benestar i desenvolupament; és imprescindible facilitar-ne la participació en la creació d'un vincle segur a l'entorn educatiu.

Aquesta participació pot incloure la seva presència a l'aula, especialment en els períodes

d'adaptació.

Amb la incorporació a l'entorn escolar, aniran descobrint la seva pertinença al medi social: s'amplien de manera significativa les relacions interpersonals, es generen nous vincles i es desenvolupen actituds com la confiança, l'empatia i l'afecció segura, que constitueixen la sòlida base per a la seva socialització. L'aula es converteix en una petita comunitat de convivència en la qual es desenvolupen les habilitats socials i cada persona pot expressar les seves necessitats respectant les dels altres, entenent que les pautes elementals de convivència es deriven del respecte mutu, i aprenent a gestionar i resoldre els conflictes de manera dialogada i evitant qualsevol tipus de violència i discriminació.

La diversitat cultural possibilita l'accés dels alumnes als diversos usos i costums socials des d'una perspectiva oberta i integradora que els permeti conèixer les diverses manifestacions culturals presents en la societat i generar així actituds d'acceptació, respecte i estima.

Els centres, en l'exercici de la seva autonomia pedagògica, tenen la responsabilitat d'organitzar els sabers i els criteris d'avaluació de manera coherent amb les necessitats del seu alumnat i context.

Competències específiques

Contribució de les competències específiques a l'àrea.

CE1 Progressar en el coneixement i control del cos i en l'adquisició de diferents estratègies, adequant les seves accions a la realitat de l'entorn d'una manera segura, per construir una autoimatge ajustada i positiva.

El coneixement, valoració i control que els infants van adquirint de si mateixos i de l'ús dels recursos del propi cos, al costat de la utilització dels sentits per desenvolupar-se en el medi de forma cada vegada més ajustada i independent, són aspectes fonamentals que van conformant la seva autonomia i la seva autodeterminació.

Reconèixer-se com a persones diferenciades de les altres, elaborar la noció del «jo» i formar-se una autoimatge positiva són processos rellevants que requereixen la presa de consciència sobre les possibilitats d'un mateix, a partir de la identificació de les qualitats personals i de les diferències respecte a les altres persones, des de l'acceptació i el respecte. Aquests processos es produeixen a partir de les interaccions espontànies amb el medi, de les sensacions que experimenten i de l'exploració de si mateixos, dels objectes i de l'entorn.

A través del joc viuen experiències que contribueixen al seu desenvolupament harmònic i integral, i demostren un control i autonomia creixents del seu cos i també major independència respecte a les persones adultes. Experimentar les possibilitats motrius i sensibles del propi cos servirà per avançar en el control dinàmic en desplaçaments i moviments, superar reptes i elaborar un esquema corporal cada vegada més ajustat. També servirà per desenvolupar destreses necessàries en l'exploració, manipulació i ús de materials comuns.

CE2 Reconèixer, manifestar i regular progressivament les emocions, expressant necessitats i sentiments per aconseguir benestar emocional i seguretat afectiva.

Conèixer i iniciar-se en el maneig de les emocions és una eina fonamental per poder fer front, gradualment, amb seguretat i autonomia, a situacions canviants i incertes presents en la seva vida quotidiana. En la satisfacció de les seves pròpies necessitats i en les situacions de joc és on les emocions estan més vinculades al desenvolupament del jo i al coneixement de les normes i valors socials, ja que, a través de les interaccions amb les altres persones, s'avança en la identificació, comprensió i regulació de les emocions pròpies i en l'apropiació d'informació molt valuosa sobre un mateix. Tot això anirà contribuint de manera decisiva a la interiorització de sentiments de seguretat i de confiança personal, dos aspectes fonamentals per a la construcció de l'autoestima i la formació d'una autoimatge positiva i ajustada, allunyada dels estereotips sexistes. També es desenvolupa la confiança en els altres, la qual cosa incideix en la millora de les relacions socials, de

la motivació pròpia respecte a les activitats i jocs, i de la comprensió i expressió del que sent, pensa, prefereix i li interessa.

Establir relacions harmonioses i de qualitat suposa potenciar que cada alumne pugui identificar i superar els seus límits, reforçar les fortaleces, regular les necessitats personals, valorar els èxits, aprendre dels errors de manera constructiva acceptant positivament les correccions, prendre iniciatives pròpies sobre la seva persona i sobre l'entorn, i establir metes realistes i ambicioses amb creativitat i responsabilitat, sentint-se reconegut dins del grup.

CE3 Adoptar models, normes i hàbits, desenvolupant la confiança en les possibilitats i sentiments d'assoliment, per promoure un estil de vida saludable i eco socialment responsable.

L'adquisició d'hàbits saludables i sostenibles i la seva progressiva integració en la vida quotidiana contribueix a la cura del propi cos, així com a l'assoliment d'una creixent autonomia. En aquest procés resulta imprescindible que coneguin i reflexionin sobre les normes que contribueixen a crear tendències d'actuació respectuoses amb ells mateixos, amb els altres i amb el medi, des d'una perspectiva interdependent i ecològicament responsable. S'espera també que es produeixi un inici en la reflexió sobre el consum responsable de béns i recursos, i es promou l'activitat física com a conducta saludable.

Tot això es transfereix a l'aula a través de la realització de rutines enteses com a pràctiques seqüenciades que es repeteixen de manera estable i intencional per afavorir la regulació dels ritmes biològics i l'ajust als temps personals. Per això, cal trobar moments d'atenció personal, a través d'un tracte individualitzat a cada alumne, especialment en allò que fa referència a la satisfacció de les seves necessitats, a partir del seu ritme biològic i procurant-ne el benestar i confortabilitat. Tot això contribueix al desenvolupament d'una percepció més ajustada de si mateix i al sentiment d'assoliment derivat de la percepció de la progressiva competència adquirida en les activitats relacionades amb l'alimentació, la higiene, el vestir o el descans.

Finalment, s'han d'estimular iniciatives relatives a la importància de prevenir els riscos i evitar els accidents.

CE4 Establir interaccions socials en condicions d'igualtat, valorant la importància de l'amistat, el respecte i l'empatia, per construir la seva pròpia identitat basada en valors democràtics i de respecte als drets humans.

La construcció de la identitat és un dels resultats del conjunt d'interaccions amb l'entorn social pròxim. En aquest procés de reformulació dels recursos cognitius i afectius necessari per establir noves relacions amb els altres i amb el món, cal proporcionar-los sentiments de seguretat i confiança mitjançant la creació de vincles d'afecció sans i estables que facin que se sentin respectats, volguts i valorats, i adoptin de manera natural els models socials adequats en un entorn de cooperació, respecte i empatia.

En les primeres etapes, l'infant comença a percebre's com a diferent als altres; és capaç de percebre les expressions emocionals de les altres persones, però encara no pot adoptar el seu punt de vista. Mitjançant les diferents interaccions i la mediació de les persones adultes, anirà assimilant de manera natural i progressiva models adequats de relació social, basats en el respecte, l'empatia, la promoció de la igualtat entre homes i dones, l'acceptació de la discapacitat i el respecte als drets humans.

El reconeixement i estima cap a la pluralitat sociocultural de l'aula s'ha de fomentar mitjançant activitats i jocs que posin en valor els diferents costums i tradicions i afavoreixin la comunicació assertiva de les necessitats pròpies i l'escolta activa de les dels altres en processos coeducatius i cooperatius. En aquesta línia, la interacció amb altres alumnes amb necessitats sensorials, físiques o cognitives afavorirà el desenvolupament d'una perspectiva que els permeti entendre que la inclusió és enriquidora. D'aquesta manera, els alumnes van integrant eines per oferir i demanar ajuda i resoldre conflictes de manera dialogada, amb la finalitat d'aconseguir una meta comuna. Tot això reforça el sentit de pertinença a un grup, contribueix a aprendre a viure en harmonia amb les altres persones i afavoreix el treball en equip.

Criteris d'avaluació

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per al seu desenvolupament.

CE1 Progressar en el coneixement i control del seu cos i en l'adquisició de diferents estratègies, adequant les seves accions a la realitat de l'entorn d'una manera segura, per construir una autoimatge ajustada i positiva.	
PRIMER CICLE	
CA 1.1 Adequar les accions i reaccions a cada situació, en una interacció lúdica i espontània amb l'entorn, explorant les possibilitats motores i perceptives i progressant en precisió, seguretat, coordinació i intencionalitat.	- Intentar agafar els objectes que té al seu abast. - Intentar girar-se i fer la volta, i es pot posar de costat. - Ser capaç d'asseure's sol. - En posició de bocaterrosa, ser capaç d'aixecar el cos i sostenir-se només amb els peus i les mans. - Començar a gatejar. - Iniciar la marxa sense ajuda. - Ser capaç d'ajupir-se i recollir objectes del terra sense caure. - Pujar escales acompanyant-se de les mans, és a dir, gatejant, si va sol. - Pujar i baixar les escales amb ajuda. - Iniciar la carrera. - Arrossegar un objecte mentre camina. - Explorar, a partir de les seves capacitats motrius, en un espai reduït. - Adaptar els moviments als elements que troba en l'entorn més proper. - Utilitzar elements per moure's per l'espai i ampliar el territori d'acció. - Explorar l'espai i es proposa reptes de superació d'equilibris i desequilibris, salts, canvis d'alçada,..., a partir dels elements i materials que li ofereix l'espai. - Mostrar curiositat i interès en l'exploració sensoriomotriu.
CA 1.2 Mostrar acceptació i respecte pel propi cos i el dels altres, avançant progressivament en el coneixement d'aquest.	- Observar i explorar les diferents parts del seu cos. - Ampliar l'observació del seu cos, de les mans cap a la resta, de manera progressiva. - Observar les persones properes i les seves parts dels cos: les mans, els peus, el rostre dels altres amb intenció d'abastar-lo, tocar-lo, acariciar-lo, etc. - Descobrir i reconèixer la pròpia imatge i la de les persones de l'entorn. - Explorar les possibilitats motores que li ofereix el seu cos. - Diferenciar les parts del seu cos i començar a designar-les pel seu nom. - Iniciar en la diferenciació de les parts del cos de l'altre. - Mourer-se amb prudència per no fer-se mal. - Tocar, acariciar i acostar-se als altres amb prudència, per no fer-los mal.
CA 1.3 Manifestar aptitud emocional i sentiments de seguretat i afecte en la realització de cada acció.	- Acomiadar-se de la persona que l'acompanya. - Acceptar el consol de la seva educadora. - Mostrar calma després del comiat. - Observar les propostes i l'acció dels altres infants i de l'adult. - Participar activament de les activitats o propostes de l'aula. - Jugar amb els materials que té més propers i al seu abast. - Desplaçar-se cercant els jocs i materials de l'aula que són de la

	seva preferència. - Mostrar satisfacció davant els seus èxits i progressos o s'inhibeix davant els seus fracassos. - Realitzar aproximacions successives davant petites situacions de superació.
CA 1.4 Adquirir nocions temporals bàsiques per ubicar-se en el temps a través de les activitats i rutines de la vida quotidiana, i amb altres esdeveniments.	- Anticipar moviments de persones i objectes en jocs de fet i amagar. - Anticipar situacions i activitats de la rutina de l'escoleta a partir de determinats senyals que li ofereix l'entorn o l'adult. - Reconèixer alguns elements propis de les estacions, festes o celebracions.
SEGON CICLE	
CA 1.1 Progressar en el coneixement del seu cos ajustant accions i reaccions i desenvolupant l'equilibri, la percepció sensorial i la coordinació en el moviment.	- Regular el seu equilibri, afrontant reptes de superació (equilibri, salts...). - Progressar en la coordinació i percepció sensorial en activitats de manipulació gruixuda i fina. - Explorar les seves capacitats motrius en llocs tancats i oberts. - Accedir a objectes que li permeten ampliar el camp de moviment (elements del pati, de psicomotricitat, de la natura...). - Accedir i utilitzar objectes que fomentin la descoberta i l'ampliació del moviment corporal. - Mostrar una imatge global del propi cos, identificant els segments, alguns òrgans interns i les característiques que ens diferencien dels altres.
CA 1.2 Manifestar sentiments de seguretat personal en la participació en jocs i en les diverses situacions de la vida quotidiana, confiant en les pròpies possibilitats i mostrant iniciativa.	- Mostrar iniciativa i predisposició per al joc lliure i espontani. - Participar en el joc dirigit. - Mostrar autonomia en la realització de les activitats quotidianes (entrades, sortides, hàbits i rutines...) - Moure-se amb seguretat per l'espai i als canvis d'espai. - Interaccionar i participar de les relacions entre iguals.
CA 1.3 Manejar diferents objectes i eines en situacions de joc i en la realització de tasques quotidianes, mostrant un control progressiu i de coordinació en la motricitat fina.	- Mostrar una correcta motricitat fina a l'hora de realitzar construccions, encaixos, enfilars... - Encaixar i desencaixar i obrir i tancar objectes. - Manifestar bona prensió per agafar objectes (llapis, ferrament, ...) - Mostrar habilitat per modelar, retallar... - Realitzar amb precisió progressiva tasques quotidianes com pujar i baixar cremalleres, posar i llevar sabates o calcetins, ensabonar-se les mans...
CA 1.4 Participar en contextos de joc dirigit i espontani ajustant-se a les seves possibilitats personals.	- Conèixer els seus límits i possibilitats a l'hora d'afrontar reptes motrius. - Ser capaç d'identificar situacions de perill. - Participar dels jocs proposats a l'aula a nivell grupal. - Cercar el joc entre iguals i ser capaç de regular la seva interacció amb els altres en els moments de joc.
CE2 Reconèixer, manifestar i regular progressivament les seves emocions expressant necessitats i sentiments per aconseguir benestar emocional i seguretat afectiva.	
PRIMER CICLE	

CA 2.1 Expressar emocions i sentiments, i desenvolupar de manera progressiva la consciència emocional i estratègies de regulació emocional.	- Reaccionar de forma diferenciada en cada situació i mostrar si li són o no agradables. - Vivenciar i expressar emocions, necessitats, sentiments i sensacions. - Mostrar preferència per les persones que li són conegudes i, per contra, mostrar prudència davant els que no reconeix. - Mostrar reconeixement, mitjançant gestos, expressions, etc. a les emocions que expressen persones del seu entorn més proper: com l'alegria, la tristesa o l'enuig. - Expressar emocions pròpies i de vegades posar paraules (estic enfadat, trist o content, etc.). - Utilitzar estratègies bàsiques per a la regulació de les seves emocions: cercar contenció física, agafar el seu objecte de referència, etc.).
CA 2.2 Relacionar-se amb les altres persones, i acceptar i mostrar afecte de manera lliure, segura, respectuosa i allunyada d'estereotips.	- Mostrar curiositat pels infants que l'envolten, els observa i/o intenta establir contacte. - Acceptar i mostrar seguretat, afecte i plaer en la majoria de les relacions amb les persones del seu entorn més proper. - Mostrar bona disposició per establir relacions afectuoses i respectuoses.
CA 2.3 Afrontar petites adversitats, manifestant actituds de superació, i sol·licitant i prestant ajuda.	- Augmentar progressivament el temps d'espera per ser atès per l'adult. - Acceptar que l'adult mostri afecte i atenció a un altre infant i espera el seu torn per ser atès. - Fer petites tasques encomanades i encàrrecs que s'acorden amb l'adult. - Avançar-se a fer tasques que té integrades en les rutines i col·labora activament per dur-les a terme. - Demanar ajuda a l'adult quan la necessita. - Ser capaç d'enfrontar-se a situacions dificultoses i reptes amb una actitud positiva.
SEGON CICLE	
CA 2.1 Identificar i expressar les seves necessitats i sentiments ajustant progressivament el control de les seves emocions.	- Expressar emocions pròpies i posar paraules (estic enfadat, trist o content, etc.). - Utilitzar estratègies per a la regulació de les seves emocions. - Ser capaç de manifestar les seves emocions a adults i iguals. - Reconèixer i mostrar empatia per les emocions i sentiments dels altres (alegria, tristesa, enuig...).
CA 2.2 Oferir i demanar ajuda en situacions quotidianes, valorant els beneficis de la cooperació i l'ajuda entre iguals.	- Demanar ajuda en les situacions d'hàbits i rutines. - Compartir materials i jocs amb un fi comú. - Demanar ajuda en situacions de joc lliure i dirigit. - Participar de les activitats en grup amb intenció de crear, construir... - Identificar necessitats dels companys i oferir ajuda al que ho necessita.
CA 2.3 Expressar inquietuds, gustos i preferències, mostrant satisfacció i seguretat sobre els assoliments aconseguits.	- Mostrar iniciativa i seguretat en la realització d'activitats. - Avançar-se a fer tasques que té integrades en les rutines i col·laborar activament per dur-les a terme. - Ser capaç de prendre decisions i manifestar preferències en les diferents propostes que sorgeixen a l'aula. - Comunica inquietuds i interessos a l'adults en diferents situacions. Fer tasques encomanades i encàrrecs acordats.

CE3 Adoptar models, normes i hàbits, desenvolupant la confiança en les seves possibilitats i sentiments d'assoliment, per promoure un estil de vida saludable i eco socialment responsable.

PRIMER CICLE

CA 3.1 Incorporar estratègies i hàbits relacionats amb la cura de l'entorn i la cura personal, tot manifestant satisfacció pels beneficis que els aporta.	- Compartir objectes amb altres infants per iniciativa pròpia. - Tenir cura del material i, en haver-lo utilitzat davant una consigna, retornar-lo al seu lloc. - Participar i resoldre de manera cada vegada més autònoma les rutines: alimentació, higiene personal i descans. - Identificar i manifestar les pròpies necessitats fisiològiques. - Expressar-se davant de situacions que li provoquen malestar i/o inseguretat.
CA 3.2 Reconèixer i anticipar la successió temporal d'activitats, ritmes biològics i pautes socioculturals que estructurin la dinàmica quotidiana, associant-la a elements, procediments i actituds concretes.	- Anticipar algunes de les rutines amb ajuda dels senyals contextuals i participa de cada vegada més autònoma. - Identificar les normes i els límits de cada espai/ aula/ moment... - Començar a identificar algunes pautes de convivència i les respecta. - Fer ús de pautes socioculturals com: donar les gràcies, esperar torn...

SEGON CICLE

CA 3.1 Realitzar activitats relacionades amb la cura personal i la cura de l'entorn amb actitud de respecte, mostrant autoconfiança i iniciativa.	- Mostrar autonomia en la rutina d'anar al bany (torcar-se, estirar cadena, rentar-se mans...). - Reconèixer quan està brut o net. Ser autònom en la rutina de rentar-se les mans. - Mocar-se quan ho necessita. - Mostrar autonomia a l'hora de berenar. - Arraconar amb ordre quan arriba el moment. - Mostra iniciativa en realitzar accions tals com posar-se i llevar-se la jaqueta, i/o llevar-se els calcetins de psicomotricitat, i/o les sabates.... - Mostrar una actitud de respecte i cura cap als materials del seu entorn proper (aula, pati, sala de psicomotricitat, passadís,...), - Reconèixer els diferents recipients de reciclatge i fer un ús correcte.
CA 3.2 Respectar la seqüència temporal associada als esdeveniments i activitats quotidianes, adaptant-se a les rutines establertes per al grup i desenvolupant comportaments respectuosos cap a les altres persones.	- Participar i conèixer la rutina de l'assemblea. - Identificar i dur a terme la seqüència temporal del moment del berenar. - Participar de tots els moments de la seqüència de joc (preparar el joc, jugar, arraconar). - Identificar i dur amb autonomia la rutina del moment d'anar al bany. - Mostrar iniciativa en les activitats quotidianes de la vida d'aula (arraconar, ajudar els companys, recordar el que s'ha de fer a cada moment...). Respectar els ritmes dels companys.

CE4 Establir interaccions socials en condicions d'igualtat, valorant la importància de l'amistat, el respecte i l'empatia, per construir la seva pròpia identitat basada en valors democràtics i de respecte als drets humans.

PRIMER CICLE	
CA 4.1 Establir vincles i relacions afectives saludables, demostrant actituds d'afecte cap a les altres persones, tot respectant els distints ritmes individuals.	- Distingir si té o no a prop les persones de referència i expressar benestar, calma, etc. quan està amb elles o inquietud quan no les té a prop, no són presents, o no les veu quan les necessita. - Mostrar bona disposició per crear vincles afectius amb els altres. - Demanar ajuda a l'adult o expressar el seu malestar en una situació de conflicte amb un altre infant. - Identificar els primers grups socials de pertinença i de relació (família, escola, amics...) - Identificar i reconèixer els noms dels companys i companyes de grup. - Imitar les accions i els gestos dels altres infants o de l'adult. - Participar en les propostes i activitats que s'ofereixen. - Participar en les propostes en grup gran i iniciar-se en les activitats en parella, en grup reduït, etc. - Expressar els seus gustos i preferències a l'hora de participar o no en les activitats i propostes.
CA 4.2 Reproduir conductes i situacions prèviament observades en l'entorn pròxim, basades en el respecte i, el tracte no discriminatori a les persones a través del joc d'imitació.	- Oferir i acceptar mostres d'afecte de la seva educadora, la cerca amb la mirada, cercar la interrelació amb ella a través del joc compartit (participa en els jocs de falda, li mostra objectes, fer gestos de complicitat, etc.). - Repetir les accions que el fan riure o que fan riure els altres, cercar la complicitat amb els infants del grup o de l'adult... - Iniciar el joc presimbòlic o simbòlic amb alguns objectes de joc que representen el jugar a ser...o el jugar a estar... - Imitar i repetir accions que ha observat en altres contextos o que ha vist fer als adults amb anterioritat. - Començar a cercar el joc compartit amb els seus iguals. - Començar a identificar necessitats concretes que existeixen a dintre de l'aula. - Mostrar interès per ajudar als altres. - Jugar i relacionar-se generalment amb tots els infants.
CA 4.3 Iniciar-se en la resolució de conflictes amb els seus iguals amb la mediació de la persona adulta, i experimentar els beneficis d'arribar a acords.	- Davant un conflicte amb un igual, cercar l'ajuda de l'adult. - Expressar les seves emocions i sentiments i acceptar les mostres d'afecte i consol dels seus referents afectius. - Acceptar que els adults de referència l'acompanyin en la gestió del malestar, la tristesa, l'enuig, etc. - Respectar les normes bàsiques que s'estableixen i van recordant per a una bona convivència en el grup. - Iniciar-se en la regulació progressiva de les seves emocions i cercar, quan ho necessita, el suport de l'adult de referència. - Iniciar-se en la resolució de conflictes de manera cada cop més autònoma.
CA 4.4 Participar en activitats relacionades amb costums i tradicions ètniques i culturals presents en el seu entorn, mostrant interès i curiositat.	- Mostrar interès i gaudir en celebracions i tradicions culturals presents al seu entorn. - Iniciar-se en el reconeixement de les característiques de l'entorn sociocultural (festes, tradicions, històries...).
SEGON CICLE	
CA 4.1 Participar amb iniciativa en jocs i activitats col·lectives relacionant-se amb	- Participar en les propostes i activitats que s'ofereixen. - Participar en les propostes i activitats en parella, en grup reduït, en grup gran, etc. - Participar en els moments de joc espontani.

altres persones amb actituds d'afecte i empatia, tot respectant els distints ritmes individuals i evitant tot tipus de discriminació.	- Fer joc individual, en parella, en grup... - Respectar el ritme dels companys en el moment de joc. - Jugar amb actitud de respecte i no discriminació. - Mostrar empatia i ajuda als companys que ho necessiten. - Ser capaç de posar-se en el lloc dels altres i arribar a acords en el procés de joc.
CA 4.2 Reproduir conductes, accions o situacions a través del joc simbòlic en interacció amb els seus iguals, identificant i rebutjant tot tipus d'estereotips.	- Participar del joc simbòlic de manera activa reproduint conductes adients. - Rebutjar els estereotips bàsics i ser capaç d'assumir diferents rols durant el joc simbòlic. - Imitar i repetir accions que ha observat en altres contextos o que ha vist fer als adults amb anterioritat. - Cercar el joc compartit amb els companys i companyes de grup.
CA 4.3 Participar activament en activitats relacionades amb la reflexió sobre les normes socials que regulen la convivència i promouen valors com el respecte a la diversitat, el tracte no discriminatori cap a les persones amb discapacitat i la igualtat de gènere.	- Reconèixer les normes bàsiques que s'estableixen per a la bona convivència en el grup. - Respectar les normes bàsiques que s'estableixen per a una convivència positiva del grup. - Regular de manera progressiva les seves emocions i cercar, quan ho necessita, l'ajuda de l'adult de referència. - Participar de les assemblees manifestant opinions i aportant idees. - Mostrar actitud empàtica i de respecte cap als companys. - Ser capaç de reflexionar en grup i cercar estratègies per una convivència positiva.
CA 4.4 Desenvolupar destreses i habilitats per a la gestió de conflictes de manera positiva, proposant alternatives creatives i tenint en compte el criteri d'altres persones.	- Progressar en l'ús d'estratègies de regulació emocional. - Intentar trobar solucions als conflictes, de manera progressiva, sense l'ajuda de l'adult. - Ser capaç de mantenir una conversa entre iguals, manifestant emocions i sentiments i cercant una resolució positiva del conflicte. - Escoltar les aportacions d'adults i iguals i ser capaç d'interioritzar reflexions i solucions plantejades.
CA 4.5 Participar, des d'una actitud de respecte, en activitats relacionades amb costums i tradicions ètniques i culturals presents en el seu entorn, mostrant interès per conèixer-les.	- Mostrar interès per les manifestacions culturals del seu entorn proper. - Participar activament d'activitats relacionades amb multiculturalitat que es plantegen al centre i/o a l'aula. - Comprendre els costums i estils de vida referits a la pròpia cultura Reconèixer característiques de l'entorn sociocultural (festes, tradicions, històries...).

Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

A. EL COS I EL CONTROL PROGRESSIU D'AQUEST	
PRIMER CICLE	
Descobriments i reconeixement de la pròpia imatge i la de les	- Descobriments del seu cos i reconeixement de la pròpia imatge i la de les persones del seu entorn.

persones de l'entorn. Identificació i respecte de les diferències.	- Identificació i respecte de les diferències.
Curiositat i interès per l'exploració sensitiva i motora. Integració sensorial del món a través de les capacitats perceptives i motrius.	- Curiositat i interès per l'exploració sensoriomotriu del cos i l'entorn immediat. - Relació i contacte amb les altres persones i amb els objectes. - Integració sensorial del món a través de les possibilitats perceptives.
Exploració i experiències actives. El moviment lliure com a font d'aprenentatge i desenvolupament.	- Exploració i participació en experiències actives a l'entorn: el moviment lliure com font d'aprenentatge i desenvolupament inicial.
El contacte amb les altres persones i amb els objectes. Iniciativa i curiositat per aprendre noves habilitats.	- Contacte amb les altres persones i amb els objectes. Iniciativa i curiositat per aprendre noves habilitats.
Experimentació manipulativa i domini progressiu de coordinació visual i motora en el contacte amb objectes i materials.	- Experimentació manipulativa i domini progressiu de la coordinació visomotriu al contacte amb objectes i materials.
Adaptació i progressiu control del moviment i de la postura a les diferents situacions de la vida quotidiana.	- Adaptació i control progressiu del moviment i la postura en les diferents situacions de la vida quotidiana.
Estratègies per identificar, resoldre i evitar situacions de risc o perill.	- Estratègies per identificar i evitar situacions de risc o perill.
El joc com a activitat pròpia per al benestar i gaudi. Joc exploratori, sensorial i motor.	- Evolució del joc com a activitat pròpia per al benestar i el gaudi: joc exploratori, sensorial i motor.
SEGON CICLE	
Imatge global i segmentària del cos: característiques individuals i percepció dels canvis físics.	- Construcció de la Imatge global i segmentària del cos: característiques individuals i percepció dels canvis físics.
Autoimatge positiva i ajustada davant els altres.	- Construcció progressiva d'una autoimatge positiva i ajustada davant els altres.
Identificació i respecte de les diferències.	- Identificació i respecte de les diferències.
Els sentits i les seves funcions. El cos i l'entorn.	- Identificació dels sentits i les seves funcions. Curiositat i interès per l'exploració sensoriomotriu. Relació entre cos i entorn.
El moviment: control progressiu de la coordinació, to, equilibri i desplaçaments.	- Domini progressiu de les habilitats motrius bàsiques: saltar, girar, respirar, manipular objectes, desplaçar-se, enfil·lar-se i fer equilibris.
Implicacions de la discapacitat sensorial o física en la vida quotidiana.	- Sensibilització cap a les implicacions de la discapacitat funcional en la vida quotidiana (sensorial, física, cognitiva...).
Domini actiu del to i la postura a les característiques dels objectes, accions i situacions.	- Domini actiu del to i la postura a les característiques dels objectes, accions i situacions.
El joc com a activitat plaent i font d'aprenentatge. Normes de joc.	- El joc com a activitat plaent i font d'aprenentatge. Participació i gaudi dels diferents tipus de joc: exploratori, relacional, constructiu, simbòlic, reglat i

	motriu.
Progressiva autonomia en la realització de tasques.	- Adquisició progressiva d'autonomia i ús d'estratègies en la realització de tasques.

B. DESENVOLUPAMENT I EQUILIBRI AFECTIU

PRIMER CICLE

Identificació i adequació d'estats emocionals a les diferents situacions: temps d'espera, petites frustracions associades a la satisfacció de necessitats bàsiques i cures.	- Identificació i adequació d'estats emocionals a les diferents situacions: temps d'espera, petites frustracions associades a la satisfacció de necessitats bàsiques i cures.
Identificació progressiva de les causes i les conseqüències de les emocions bàsiques.	- Identificació progressiva de les causes i les conseqüències de les emocions bàsiques.
Acceptació i control progressiu de les emocions i manifestacions pròpies més cridaneres.	- Acceptació i control progressiu de les emocions i de les seves manifestacions. Gaudiu de les relacions amb les altres persones.
Aproximació a estratègies per aconseguir seguretat afectiva: cerca d'ajuda, demanda de contacte afectiu.	- Aproximació a algunes estratègies per aconseguir seguretat afectiva: cerca d'ajuda i demanda de contacte afectiu.

SEGON CICLE

Eines per a la identificació, expressió, acceptació, regulació i control progressiu de les pròpies emocions, sentiments, vivències, preferències i interessos.	- Adquisició de les eines necessàries per a la identificació, expressió, acceptació, regulació i control progressiu de les pròpies emocions, sentiments, vivències, preferències i interessos.
Estratègies d'ajuda i col·laboració en contextos de joc i rutines.	- Desenvolupament d'estratègies d'ajuda i col·laboració en contextos de joc i rutines. Reconeixement de les pròpies possibilitats.
Estratègies per desenvolupar la seguretat en si mateix, el reconeixement de les possibilitats pròpies i l'assertivitat respectuosa cap als altres.	- Adquisició d'estratègies per desenvolupar la seguretat en si mateix, el reconeixement de les possibilitats pròpies i l'assertivitat respectuosa cap als altres.
Acceptació constructiva d'errors i correccions: manifestacions de superació i assoliment.	- Acceptació constructiva d'errors i correccions: manifestacions de superació i assoliment.
Valoració del treball fet: desenvolupament inicial d'hàbits i actituds d'esforç, constància, organització, atenció i iniciativa.	- Valoració del treball fet: desenvolupament inicial d'hàbits i actituds d'esforç, constància, organització, atenció i iniciativa.

C. HÀBITS DE VIDA SALUDABLE PER A LA CURA D'UN MATEIX I LA CURA DE L'ENTORN

PRIMER CICLE

Adaptació progressiva dels ritmes biològics propis a les	- Adaptació progressiva dels ritmes biològics propis a les rutines del grup.
--	--

rutines i ritmes de grup.	
Cures i necessitats bàsiques higièniques, corporals, afectives i emocionals.	- Participació activa en els moments de la cura i l'atenció a les necessitats bàsiques que se li ofereixen.
Rutines relacionades amb l'autonomia i la responsabilitat individual: anticipació d'accions; normes socials associades a la vida quotidiana en els moments d'alimentació, de descans, d'higiene, de desplaçaments, etc.	- Iniciació a la interiorització de rutines relacionades amb el compromís i l'autonomia: anticipació d'accions, normes de comportament social al menjar, el descans, la higiene, els desplaçaments...
Hàbits sostenibles i socialment responsables relacionats amb l'alimentació, la higiene i la neteja personal, el descans o la cura dels espais.	- Participació i interès per tenir cura de l'entorn. - Iniciació a la participació activa en el desenvolupament d'hàbits sostenibles relacionats amb l'alimentació, la higiene, la neteja personal, el descans o la neteja de l'espai.
Accions que afavoreixen la salut i generen benestar. Interès per oferir un aspecte saludable i endreçat.	- Manifestació d'interès per oferir un aspecte saludable i endreçat. Participació activa al desenvolupament d'activitats que afavoreixen la salut i generen benestar.
Activitat física estructurada amb diferents graus d'intensitat.	
SEGON CICLE	
Necessitats bàsiques: manifestació, regulació i control en relació amb el benestar personal.	- Necessitats bàsiques: manifestació, regulació i control en relació amb el benestar personal.
Hàbits i pràctiques sostenibles i socialment responsables relacionades amb l'alimentació, la higiene, el descans, la cura personal i la cura de l'entorn.	- Assoliment i manteniment d'hàbits i pràctiques sostenibles i socialment responsables relacionades amb l'alimentació, la higiene, el descans, la cura personal i la cura de l'entorn.
Activitat física estructurada amb diferents graus d'intensitat.	- Participació en activitats físiques estructurades amb diferents graus d'intensitat.
Rutines: planificació seqüenciada de les accions per resoldre una tasca; normes de comportament social en el menjar, el descans, la higiene i els desplaçaments, etc.	- Rutines: planificació seqüenciada de les accions per resoldre una tasca; normes de comportament social en el menjar, el descans, la higiene i els desplaçaments...
Identificació de situacions perilloses i prevenció d'accidents.	- Identificació de situacions perilloses i reconeixement de les accions de prevenció de riscos i accidents.

D. INTERACCIÓ SOCIOEMOCIONAL EN L'ENTORN. LA VIDA AL COSTAT DELS ALTRES

PRIMER CICLE

La diversitat familiar.	
La transició del grup familiar al	- Transició del grup familiar al grup social a l'escola.

grup social de l'escola.	
Els primers vincles afectius. Obertura i interès cap a altres persones. Sentiments de pertinença i vinculació afectiva amb les persones de referència.	- Construcció dels primers enllaços afectius escolars. - Construcció de sentiments de pertinença i vinculació afectiva amb les persones de referència escolar: l'aula i el centre com a grups socials de pertinença.
L'aula i el centre com a grups socials de pertinença.	
Relacions afectuoses i respectuoses.	- Establiment de relacions afectuoses i respectuoses.
Aproximació a la diversitat derivada de distintes formes de discapacitat i les seves limitacions en la vida quotidiana.	- Apropament a la diversitat funcional i les seves implicacions en la vida quotidiana.
Hàbits i regulació del comportament en funció de les necessitats dels altres: escolta, espera, cura i ajuda.	- Adquisició gradual d'hàbits i regulació del comportament en funció de les necessitats dels altres: escolta, paciència i ajuda.
Estratègies elementals per a la gestió de conflictes.	- Iniciació en l'ús d'estratègies elementals, amb mediació de la persona adulta, per a la gestió de conflictes.
Desenvolupament d'actituds d'espera i de participació activa. Acceptació de petites responsabilitats en activitats i jocs.	- Reproducció de conductes a través del joc d'imitació per al desenvolupament d'actituds de respecte i empatia. - Assumpció de petites responsabilitats en activitats i jocs.
Celebracions, costums i tradicions culturals pròpies del territori i presents en l'entorn més proper.	- Participació activa i gaudi en celebracions, costums i tradicions ètnics-culturals presents a l'entorn més proper.
SEGON CICLE	
La diversitat familiar.	- La diversitat familiar.
La família i la incorporació a l'escola.	- La família i el procés d'adaptació a l'escola, el procés de transició família-escola..
Habilitats socials, afectives i de convivència: comunicació de sentiments i emocions i pautes bàsiques de convivència, que incloguin el respecte a la igualtat de gènere i el rebuig a qualsevol tipus de discriminació.	- Desplegament progressiu d'habilitats socials, afectives i de convivència - Comunicació de sentiments i emocions - Interiorització de pautes bàsiques de convivència, que incloguin el respecte a la igualtat de gènere i el rebuig a qualsevol tipus de discriminació.
Estratègies d'autoregulació de la conducta. Empatia i respecte.	- Adquisició d'estratègies d'autoregulació de la conducta. Empatia i respecte.
Resolució de conflictes sorgits en interaccions amb els altres.	- Estratègies per a la resolució de conflictes sorgits en interaccions amb els altres.
L'amistat com a element protector, de prevenció de la violència i de desenvolupament de la cultura de la pau.	- Acceptació de l'amistat com a element protector, de prevenció de la violència i de desenvolupament de la cultura de la pau.
Fórmules de cortesia i interacció social positiva.	- Adquisició i ús de fórmules de cortesia i interacció social positiva.

Actitud de cura, d'ajuda i de col·laboració.	- Actitud de cura, d'ajuda i de col·laboració.
La resposta empàtica a la diversitat deguda a les distintes formes de discapacitat i a les seves implicacions en la vida quotidiana.	- Reconeixement i resposta empàtica cap a la diversitat i a les seves implicacions en la vida quotidiana.
Joc simbòlic. Observació, imitació i representació de persones, personatges i situacions. Estereotips i prejudicis.	- Desenvolupament i representació del joc simbòlic. Observació, imitació i representació de persones, personatges i situacions. Reconeixement d'estereotips i prejudicis.
Altres grups socials de pertinença: característiques, funcions i serveis.	- Descobriment d'altres grups socials de pertinença: característiques, funcions i serveis.
Poblacions i activitats de l'entorn.	- Establiment de relacions amb activitats socioculturals i de l'entorn.
Celebracions, costums i tradicions. Eines per a l'estima dels senyals d'identitat cultural presents en el seu entorn.	- Participació activa en les celebracions, costums i tradicions. Ús d'eines per a l'estima dels senyals d'identitat cultural presents en el seu entorn.

Àrea 2. Descobriment i exploració de l'entorn

En aquesta àrea es pretén afavorir el procés de descobriment, observació i exploració dels elements físics i naturals de l'entorn, concebant-lo com un element provocador d'emocions i sorpreses, i tractant que, juntament amb el seu progressiu coneixement, els alumnes vagin adoptant i desenvolupant actituds de respecte i valoració sobre la necessitat de cuidar-lo i protegir-lo.

L'àrea adquireix sentit des de la complementarietat amb les altres dues, i així hauran d'interpretar-se en les propostes didàctiques: des de la globalitat de l'acció i dels aprenentatges.

Les competències específiques de l'àrea s'orienten, per tant, al desenvolupament del pensament i de les estratègies cognitives a través del procés de descobriment de l'entorn físic i natural. Amb això es reforça la seva disposició per explorar, es potencia una actitud progressivament qüestionadora i s'anima a proposar solucions diversificades. Es pretén, en conclusió, potenciar la curiositat infantil cap a l'entorn, així com estimular una disposició activa cap al seu coneixement, propiciant a més l'evolució des del pla individual cap al col·lectiu: d'una banda, s'avançarà, a través d'un enfocament coeducatiu, des de la satisfacció dels interessos personals a la presa en consideració dels interessos del grup; per una altra, des de l'aprenentatge individual al cooperatiu.

L'àrea s'organitza entorn de tres competències específiques. La primera s'orienta al desenvolupament de destreses que ajuden a identificar i establir relacions lògiques entre els diferents elements que formen part de l'entorn; la segona se centra en el foment d'una actitud crítica i creativa per identificar els reptes i proposar possibles solucions; i la tercera suposa l'acostament respectuós cap al món natural per despertar la consciència de la necessitat del seu ús sostenible, cura i conservació.

L'avaluació d'aquestes competències s'articula a través de criteris d'avaluació que mesuren tant els processos com els resultats. Aquesta avaluació ha de ser oberta, flexible i interconnectada dins del currículum. Per facilitar aquesta tasca, cada criteri es presenta clarificat, estructurat i ordenat per a una aplicació objectiva, orientativa i transparent.

D'altra banda, els sabers bàsics representen els continguts essencials (coneixements, destreses i actituds) i s'estructuren en tres blocs, que han d'aplicar-se en contextos reals per afavorir l'assoliment de les competències específiques.

La programació d'aquests sabers és flexible i s'adapta als objectius didàctics de cada cicle. Les propostes pedagògiques han de fomentar la curiositat i una posició crítica de l'alumnat, que el porti a contribuir a la transformació de la societat.

Es concep, doncs, el medi físic i natural com la realitat en la qual s'aprèn i sobre la qual s'aprèn. Per tant, els sabers bàsics s'estableixen en funció de l'exploració qüestionadora i creativa dels elements que formen part de l'entorn a través de la interacció corporal amb aquest, les destreses i processos lligats a diferents formes de coneixement i experimentació, així com de les actituds de respecte i valoració que en tot cas han d'acompanyar-los.

Des d'edats molt primerenques, els infants exploren sobre el comportament i algunes de les característiques i propietats dels objectes i matèries presents en l'entorn. Una vegada incorporats al centre educatiu, s'afavorirà aquest desig d'actuar per conèixer i comprendre l'entorn. Primer, a través dels actes i de la manipulació dels objectes a l'abast, van prenent consciència de les sensacions que produeixen i comencen a constatar algunes de les conseqüències de les seves actuacions sobre ells; es manifesta llavors la intencionalitat, mitjançant la repetició de gestos i accions per comprovar-ne la relació amb l'efecte provocat. Més endavant, quan s'amplia i diversifica l'espai sobre el qual poden actuar com a conseqüència de la seva major capacitat de desplaçament, els processos d'experimentació es van enriquint, ja que disposen de més oportunitats per exercir accions cada vegada més variades i complexes.

Com a resultat de l'exploració i experimentació sobre objectes i materials, i a partir de la discriminació d'algunes de les seves qualitats i atributs, els infants poden proposar agrupacions o col·leccions segons un criteri triat. També estableixen relacions entre alguns dels atributs dels objectes i matèries i el seu comportament físic quan s'intervé sobre aquestes, i estableixen correlacions, al seu torn, entre aquestes intervencions i els efectes que produeixen. Això comporta el desenvolupament d'estratègies com l'anticipació i la previsió, la formulació d'hipòtesis i l'observació de fenòmens per constatar si es compleix allò que s'espera, i la discriminació entre les característiques o atributs permanents i les variables. En definitiva, es produeix un acostament intuïtiu a nocions i conceptes bàsics pertanyents al medi físic, sempre contrastats amb la realitat, que comencen a assentar les bases del pensament científic.

El medi natural i els éssers i elements que l'integren han estat sempre objecte preferent de la curiositat i interès infantil. Gràcies a la reflexió sobre les experiències i relacions amb els elements de la naturalesa, aniran progressant cap a l'observació i comprensió de les manifestacions i conseqüències d'alguns fenòmens naturals, aniran acostant-se gradualment al coneixement i valoració dels éssers vius, d'algunes de les seves característiques i de les relacions que s'estableixen entre ells i amb els éssers humans. Cobra especial rellevància el foment de la valoració i l'estima cap a la diversitat i la riquesa del medi natural, a partir del descobriment que les persones formem part també d'aquest medi i de la vinculació afectiva a aquest, dos factors bàsics per iniciar des de l'escola actituds de respecte, cura i protecció cap al medi ambient i als animals, així com de l'adquisició d'hàbits ecològics, saludables i sostenibles.

Els alumnes, encoratjats per l'interès i l'emoció, participaran amb iniciativa pròpia en situacions d'aprenentatge en les quals interaccionaran amb objectes, espais i materials. Manipulant, observant, indagant, provant, identificant, relacionant, analitzant, comprovant, raonant... descobriran les qualitats i atributs dels elements de l'entorn més pròxim. Així mateix, experimentaran i desplegaran progressivament destreses senzilles pròpies del mètode científic i del pensament computacional i de disseny. A més, utilitzaran els diferents llenguatges i formes d'expressió per acompanyar les seves accions, autoregular-se, compartir la seva sorpresa i la seva emoció davant una troballa, formular idees o preguntes i contar i representar les seves interpretacions o conclusions. Tot això en un context suggeridor i divertit que estimularà, sense forçar-la, la curiositat per entendre el que els envolta i els animarà a plantejar solucions creatives i originals per respondre als reptes que es plantegen.

Els centres, en l'exercici de la seva autonomia pedagògica, tenen la responsabilitat d'organitzar els sabers i els criteris d'avaluació de manera coherent amb les necessitats del seu alumnat i context.

Competències específiques

Contribució de les competències específiques a l'àrea.

CE1 Identificar les característiques de materials, objectes i col·leccions i establir relacions entre ells, mitjançant l'exploració, la manipulació sensorial i el maneig d'eines senzilles per descobrir i crear una idea cada vegada més complexa del món desenvolupant les destreses logicomatemàtiques.

En aquesta etapa, la curiositat dels infants per descobrir el món que els envolta fa de l'exploració, a través de la manipulació sensorial, l'instrument perfecte per identificar les característiques dels materials i objectes de l'entorn més pròxim i per establir relacions entre ells. La finalitat d'aquest joc exploratori en edats molt primerenques és gaudir de les sensacions físiques que produeix. No obstant això, a mesura que l'infant es desenvolupa, la demanda exploratòria s'amplia: al propòsit d'obtenir plaer per sentir i tocar, s'afegeix progressivament l'interès per indagar sobre les diferents característiques dels objectes. Al moviment ampli i global se suma la capacitat per exercir accions més específiques i minucioses sobre ells. Tot això els proporciona cada vegada més

informació sobre les seves qualitats.

La persona adulta ha de proposar reptes que cal resoldre, contextualitzats en situacions d'aprenentatge i experiències significatives, per a la qual cosa ha de triar el material i el tipus d'activitat que respongui a la intencionalitat que es pretengui aconseguir i tenir en compte que ha de partir dels interessos i les inquietuds individuals i grupals, i que la interacció amb els altres hi ha de jugar un paper de primer ordre. Així, els alumnes continuen establint relacions entre els seus aprenentatges, la qual cosa els permetrà desenvolupar progressivament les seves habilitats logicomatemàtiques de mesura, relació, classificació, ordenació i quantificació; primer, lligades als seus interessos particulars i, progressivament, formant part de situacions d'aprenentatge que atenen també els interessos grupals i col·lectius.

CE2 Desenvolupar, de manera progressiva, els procediments del mètode científic i les destreses del pensament computacional, a través de processos d'observació i manipulació d'objectes, per iniciar-se en la interpretació de l'entorn i respondre de manera creativa a les situacions i reptes que es plantegen.

Establir les bases del pensament científic, la iniciativa investigadora i la curiositat pel coneixement és inherent al desenvolupament de l'etapa d'educació infantil. Al llarg de l'etapa, els alumnes hauran de trobar solucions o alternatives originals i creatives a diferents qüestions, reptes o situacions. Ho faran mitjançant l'aplicació de processos inicialment senzills i manipulatiu, que progressivament guanyaran en complexitat i requeriran major capacitat d'abstracció. Aquests processos són propis tant de les destreses de pensament computacional i de disseny com del mètode científic, i s'aplicaran descomponent una tasca en altres de més simples, formulant i comprovant hipòtesis, explorant i investigant, relacionant coneixements i plantejant idees o solucions originals.

CE3 Reconèixer elements i fenòmens de la naturalesa, i mostrar interès pels hàbits que hi incideixen sobre ella, per apreciar la importància de l'ús sostenible de recursos, la cura i la conservació de l'entorn en la vida de les persones.

L'entorn pròxim és el primer context amb el qual es relacionen els infants des del naixement. Els diferents elements i fenòmens naturals que s'hi desenvolupen n'atrauran l'atenció i suposaran una oportunitat ideal per encoratjar-ne la curiositat a mesura que els van descobrint. L'actitud amb la qual es relacionin amb el medi físic i natural, condicionarà de forma significativa les seves experiències i aprenentatges. Així, des del primer moment, ha de propiciar-se un acostament al medi natural i als éssers vius i inerts que en formen part amb tota la cura i respecte que la seva edat i aptituds permetin.

Aquest procés de descobriment i coneixement progressiu de l'entorn haurà d'orientar-se cap al desenvolupament d'una incipient consciència de conservació perquè, des d'aquestes primeres edats, es comprengui la implicació i responsabilitat de tots en el respecte i la cura del medi. Al llarg de l'etapa, aniran adoptant i incorporant en les seves rutines diàries hàbits per al desenvolupament sostenible, com el consum responsable o la cura i la protecció de la naturalesa i dels animals que l'habiten. Això contribuirà al fet que, de manera gradual, aprenguin a valorar les oportunitats que ofereix el medi ambient, i tot allò que fa possible la vida en el planeta.

Criteris d'avaluació

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per al seu desenvolupament.

CE1 Identificar les característiques de materials, objectes i col·leccions i establir relacions entre ells, mitjançant l'exploració, la manipulació sensorial i el maneig d'eines senzilles per descobrir i crear una idea cada vegada més complexa del món desenvolupant les destreses logicomatemàtiques.

PRIMER CICLE

CA 1.1 Explorar i establir relacions entre

- Observar i explorar amb interès qualitats perceptibles dels elements de l'entorn.

els objectes a partir de les qualitats o atributs bàsics, i mostrar curiositat i interès.	- Diferenciar qualitats sensorials explorant els objectes, materials i elements de l'entorn. - Mostrar iniciativa i intencionalitat a través de la repetició de gestos i accions en la interacció amb els objectes i/o materials per comprovar-ne la relació amb l'efecte provocat. - Mostrar capacitat per anticipar i preveure conseqüències de les seves actuacions sobre els materials. - Saber relacionar alguns dels atributs dels objectes i materials i el seu comportament físic quan intervé. - Discriminar objectes a partir d'alguna de les qualitats o atributs i usos quotidians. - Mostrar interès per indagar sobre les diferents característiques dels objectes. - Exercir accions sobre els materials. - En la relació amb els objectes, tenir capacitat per a cercar significats diferents dels previstos originalment. - Mostrar respecte i cura cap als objectes propis, dels altres i col·lectius.
CA 1.2 Emprar els quantificadors bàsics més significatius relacionats amb la seva experiència diària, utilitzant-los en el context del joc i la interacció amb els altres.	- Fer petits agrupaments o petites col·leccions segons uns criteris bàsics. - Fer correspondències un a un de dos tipus d'objectes: ho explica, ho assenyalava... - Classificar, combinar, ordenar i comparar tenint en compte algunes propietats dels materials (com quantitat, mida, etc.) i establir relacions entre ells. - Fer seriacions de manera autònoma i creativa o seguir alguna indicació bàsica. - Reconèixer els quantificadors bàsics (tots/res, un/molts, pocs/cap, entre d'altres), i utilitzar-los verbalment, segons les indicacions. - Fer accions que produeixen canvis de tipus quantitatiu com ara unir, agregar, ajuntar, treure i separar objectes. - Reconèixer els diferents atributs dels objectes com a mida, longitud, capacitat, massa, etc. a través de l'exploració i utilitzar alguns comparatius més que.../menys que...
CA 1.3 Aplicar els seus coneixements sobre les nocions espacials bàsiques per situar-se en els espais, tant en repòs com en moviment, jugant amb el propi cos i amb els objectes.	- Fer recorreguts a curta i mitjana distància per arribar a una persona o a un objecte. - Desplaçar-se pels diferents espais i identificar on estan ubicats els diferents materials i objectes, els cerca o els deixa en el seu lloc habitual. - Mostrar interès pels objectes que té al seu voltant. - Reconèixer i identificar conceptes com darrere/ davant, amunt/avall, dins/fora i usar aquests conceptes o seguir les indicacions que es donen. - Orientar-se en relació amb els objectes, les persones i el propi cos en un espai determinat. - Localitzar allò que hi ha al seu voltant i utilitzar identificadors bàsics de situació: damunt-davall, dedins-defora... - Trobar objectes amagats. - Assenyalar o anomenar la posició de dos o més objectes i els relaciona entre ells. - Identificar un estímul sensorial i localitzar-ho: hi dirigeix la mirada, mou el cos o el cap envers aquest estímul.
SEGON CICLE	
CA 1.1 Establir diferents relacions	- Explorar, manipular i reconèixer els objectes i els materials del seu l'entorn a través dels sentits i de les seves accions.

entre els objectes a partir de les seves qualitats o atributs, i mostrar curiositat i interès.	- Exercir accions específiques i minucioses sobre els materials. - Mostrar iniciativa i intencionalitat a través de la repetició de gestos i accions en la interacció amb els objectes i/o materials per comprovar-ne la relació amb l'efecte provocat. - Actuar sobre els objectes provocant reaccions, canvis i transformacions, observant i verbalitzant els resultats i les emocions viscudes. - Identificar les sensacions que s'experimenten en relació amb els objectes (gusts, olors, sons...). - Reconèixer els diferents atributs dels objectes com a mida, longitud, capacitat, massa, etc. a través de l'exploració i utilitzar alguns comparatius com més que.../menys que... - Mostrar una actitud positiva i solidària per compartir els objectes i les experimentacions, observacions i vivències personals i col·lectives. - Mostrar respecte i cura cap als objectes propis, dels altres i col·lectius i valorant-ne l'ús adequat.
CA 1.2 Emprar els quantificadors bàsics més significatius en el context del joc i en la interacció amb els altres.	- Fer agrupaments o col·leccions en base a un o més criteris com característiques, atributs, qualitats, funcions i usos quotidians. - Iniciar-se a la quantificació de col·leccions en base a la classificació, comparació, ordenació i comptatge d'elements. - Iniciar-se en la sèrie numèrica per comptar i en els nombres cardinals referits a quantitats manejables en situacions reals. - Observar i prendre consciència de la funcionalitat dels nombres en la vida quotidiana. - Fer seriacions més complexes de manera autònoma i creativa o seguint algunes indicacions. - Reconèixer els primers quantificadors i utilitzar-los verbalment. - Fer accions que produeixen canvis de tipus quantitatiu numèric. - Mostrar interès i gust per resoldre situacions, vivències, necessitats..., a través dels recursos matemàtics. - Iniciar-se en el procés de resolució de problemes utilitzant diverses estratègies i recursos matemàtics. - Iniciar-se en la reflexió i la presa de consciència dels processos viscuts en la resolució de problemes. - Començar a comunicar i representar amb dibuixos, símbols..., idees matemàtiques. - Emprar materials manipulatius per resoldre problemes (policubs, reglets, collaret...).
CA 1.3 Situar-se adequadament en els espais habituals, tant en repòs com en moviment, aplicant els seus coneixements sobre les nocions espacials bàsiques i jugant amb el propi cos i amb objectes.	- De forma autònoma fer recorreguts cada cop de més distància. - Mostrar capacitat per a desplaçar-se per l'espai, agafant i deixant els diferents materials i objectes que necessita. - Mostrar capacitat d'observació i de manipulació dels objectes dels seus espais habituals. - Reconèixer i identificar conceptes espacials complexos. - Mostrar capacitat d'orientació en relació amb els objectes i les persones en els seus espais habituals. - Iniciar-se en les nocions bàsiques d'orientació i situació en l'espai: desplaçaments orientats, identificant la pròpia situació i la dels objectes en l'espai i utilitzant nocions espacials. - Trobar objectes o tenir capacitat per amagar-los. - Anomenar la posició de grups d'objectes i els relaciona entre ells. - Identificar estímuls sensorials i saber-los anomenar. - Utilitzar adequadament els identificadors de situació:: davant-darrere, damunt-davall, dins-fora, a prop-lluny...

CA 1.4 Identificar les situacions quotidianes en les quals cal mesurar, utilitzant el cos o altres materials i eines per efectuar les mesures.	- Explorar i identificar situacions quotidianes en què és necessari mesurar i usar instruments de mesura, - Mesurar materials emprant el propi cos, objectes..., mostrant interès i curiositat. - Iniciar-se en l'ús d'eines bàsiques per efectuar les mesures. - Identificar les formes planes i tridimensionals en elements de l'entorn. - Iniciar-se en l'exploració dels cossos geomètrics elementals. - Fer comparacions d'objectes i ser capaç d'utilitzar locucions com "més gran que...", "més petit que..."
CA 1.5 Organitzar la seva activitat, ordenant les seqüències i utilitzant les nocions temporals bàsiques.	- Començar a organitzar les seves activitats seqüenciant aquestes. - Iniciar-se en l'ús de nocions temporals bàsiques. - Començar a fer estimacions intuïtives de mesura del temps a partir de les rutines i de la ubicació temporal d'activitats de la vida quotidiana.
CE2 Desenvolupar, de manera progressiva, els procediments del mètode científic i les destreses del pensament computacional, a través de processos d'observació i manipulació d'objectes, per iniciar-se en la interpretació de l'entorn i respondre de manera creativa a les situacions i reptes que es plantegen.	
PRIMER CICLE	
CA 2.1 Gestionar les dificultats, reptes o problemes amb interès i iniciativa, dividint-los en seqüències d'activitats més senzilles.	- Presentar prediccions bàsiques i observar per constatar si es compleix allò que s'esperava. - Discriminar alguna característica o atribut dels materials i objectes. - Començar a fer apropaments intuïtius per explorar i descobrir el medi físic. - Emprar nocions i conceptes bàsics del seu entorn més proper. - Mostrar una actitud per identificar els reptes i proposar possibles solucions bàsiques. - Identificar les qualitats i els atributs bàsics dels elements de l'entorn més proper, mentre manipula, observa, prova, posant-hi paraules, assenyalant. - Encadenar seqüències d'acció bàsiques per arribar a un objectiu i les practica de manera repetitiva o hi afegeix petites variacions. - Explorar i indagar l'entorn físic i social amb curiositat i interès. - Iniciar-se en la relació i connexió entre el fet conegut i el que és nou. - Desenvolupar habilitats com l'observació, la comprovació, l'assaig-error.
CA 2.2 Proposar solucions alternatives a través de diferents estratègies, escoltant i respectant les dels altres.	- Mostrar curiositat per entendre tot allò que l'envolta: fa preguntes, mostra inquietud, curiositat, assenyalant... - Fer accions diverses, imitatives, creatives, per solucionar reptes, provant i comprovant. - Començar a mostrar respecte per les accions, els desitjos i les necessitats dels altres: observa sense interferir, ajuda i col·labora en l'acció de l'altre. - Experimentar mitjançant els diferents llenguatges i formes d'expressió per acompanyar les seves accions: autoregular-se, compartir la seva sorpresa i emoció davant d'una troballa, formular idees o preguntes i explicar o representar les seves interpretacions o conclusions.
SEGON CICLE	
CA 2.1 Gestionar situacions, dificultats, reptes o problemes	- Formular hipòtesis i observar per constatar si es compleix allò que s'esperava. - Emprar l'assaig-error per avançar en activitats de manipulació i

planificant seqüències d'activitats, mostrant interès i iniciativa i col·laborant amb els seus iguals.	- experimentar. - Iniciar-se en el treball científic, anticipant, formulant hipòtesi i comprovant i comunicant els resultats de les accions realitzades. - Discriminar un conjunt de característiques o d'atributs de materials i objectes, diferenciant els permanents i dels variables. - Fer apropaments intuïtius per explorar i descobrir el medi físic. - Emprar nocions i conceptes del seu entorn més proper. - Mostrar una actitud constant i creativa per identificar els reptes i proposar possibles solucions. - Identificar les qualitats i els atributs dels elements del seu entorn manipulant, observant, indagant, explicant. - Encadenar algunes seqüències d'acció per arribar a un objectiu i practicar de manera repetitiva o hi afegeix variacions.
CA 2.2 Canalitzar progressivament la frustració davant les dificultats o problemes mitjançant l'aplicació de diferents estratègies.	- Mostrar curiositat per entendre allò que l'envolta: fa preguntes, mostra inquietud. - Fer accions diverses, imitatives, creatives, originals, per solucionar reptes i comprovacions emprant el mètode d'assaig-error. - Ser capaç de tornar a començar o corregir l'errada en una activitat manipulativa i continuar investigant. - Mostrar respecte per les accions, els desitjos i les necessitats dels altres. - Emprar els diferents llenguatges i formes d'expressió per acompanyar les seves accions.
CA 2.3 Plantejar hipòtesis sobre el comportament de certs elements o materials, verificant-les a través de la manipulació i l'actuació sobre aquests.	- Plantejar hipòtesis sobre el comportament de certs elements o materials. - Verificar hipòtesis plantejades a través de la manipulació i l'actuació sobre els elements i els materials. - Partint dels propis interessos, iniciar-se en les recerques individuals i col·lectives amb l'observació, l'exploració, la planificació, la formulació d'hipòtesis, la recollida d'informació, l'experimentació i l'ajustament dels nous coneixements. - Mostrar interès per investigar i esbrinar amb la intenció de resoldre problemes, dificultats i situacions puntuals.
CA 2.4 Utilitzar diferents estratègies per a la presa de decisions amb progressiva autonomia, afrontant el procés de creació de solucions originals en resposta als reptes que se li plantegin.	- Utilitzar diferents estratègies per a la presa de decisions amb progressiva autonomia en resposta a reptes que se li plantegen. - Fer propostes o aporta possibles camins per solucionar problemes plantejats i/o dificultats. - Afrontar el procés de creació de solucions davant dels reptes plantejats. - Tenir originalitat en donar resposta als reptes que se li plantegen. - Ser capaç de situar-se en una seqüència didàctica, recapitular el que s'ha fet i fer propostes per avançar.
CA 2.5 Programar seqüències d'accions o instruccions per a la resolució de tasques analògiques i digitals, i desenvolupar habilitats bàsiques de pensament computacional.	- Programar seqüències d'accions o instruccions per a la resolució de tasques analògiques. - Programar seqüències d'accions o instruccions per a la resolució de tasques digitals. - Inclinar-se a desenvolupar habilitats bàsiques de pensament computacional. - Saber seguir una base d'orientació. - Ser capaç de reconèixer patrons. - Descompondre un problema en passos més petits per poder-lo resoldre. - Ser capaç de seguir correctament una seqüència d'instruccions utilitzant una base d'orientació, d'un robot programable de

	nivell inicial o d'un joc de taula (smart game).
CA 2.6 Participar en projectes iniciant-se en dinàmiques cooperatives compartint i valorant opinions pròpies i alienes, i expressar conclusions personals a partir d'aquestes.	- Tenir capacitat de presentar conclusions personals a partir dels projectes desenvolupats. - Ser capaç d'aplicar allò après en les seves accions personals. - Mostrar interès per les activitats grupals escoltant, mirant amb atenció i participant de les diferents propostes. - Col·laborar amb els altres en les tasques assignades. - Respectar els torns de paraula, esperant el seu torn per parlar. - Estar iniciat en diferents tècniques cooperatives com per exemple llapis al mig, foli giratori... - Saber explicar la feina que han fet i com ho han fet.
CE3 Reconèixer elements i fenòmens de la naturalesa, i mostrar interès pels hàbits que hi incideixen sobre ella, per apreciar la importància de l'ús sostenible de recursos, la cura i la conservació de l'entorn en la vida de les persones.	
PRIMER CICLE	
CA 3.1 Interessar-se per les activitats en contacte amb la naturalesa i les característiques dels elements naturals de l'entorn, mostrant respecte cap a aquests.	- Iniciar-se en el descobriment dels efectes de les pròpies accions en el medi natural. - Manipular i experimentar elements de l'entorn natural amb cura i respecte. - Percebre sensorialment els elements de l'entorn immediat. - Mostrar curiositat, respecte i cura dels elements del medi natural: animals, plantes... - Iniciar-se en les propostes de cura pel medi ambient que es practiquen a l'aula: reciclar envasos, tancar l'aixeta quan no se n'ha de fer ús, tenir cura dels aliments i demanar només els que es menjaran.
CA 3.2 Identificar i anomenar els fenòmens atmosfèrics habituals en l'entorn, i entendre les seves conseqüències en la vida quotidiana	- Expressar si té fred o calor, ja sigui mitjançant gestos o verbalment, saber manifestar benestar o malestar. - Observar, anomenar o assenyalar alguns elements observables dels fenòmens atmosfèrics: el moviment de les fulles dels arbres, el so de la pluja o els trons, entre d'altres. - Expressar les pròpies sensacions de fred o calor. - Observar i relacionar les conseqüències d'alguns fenòmens naturals i expressar les necessitats que li generen: posar-se l'abric, les botes d'aigua, agafar el paraigua, mullar-se la cara o els cabells quan fa calor, etc.).
SEGON CICLE	

CA 3.1 Mostrar una actitud de respecte, cura i protecció cap al medi natural, terrestre i marí, els animals i les plantes, tot identificant l'impacte positiu o negatiu d'algunes accions humanes.	- Iniciar-se en la cura d'alguns animals i plantes del seu entorn. - Identificar els éssers vius i matèries inertes d'entorns propers i llunyans, significatius per l'infant. - Mostrar interès per l'observació de les característiques, els comportaments, els canvis, en els éssers vius. - Al jardí i a l'hort participar en la sembra i en la cura de les plantes. - Mostrar una actitud de respecte cap a la cura dels animals i de les plantes. - Participar en les propostes de cura pel medi ambient que es practiquen a l'aula: reciclatge, ús de l'aigua..., que contribueixen a l'estalvi dels recursos naturals. - Mostrar interès i gust per les relacions amb els animals i les plantes, rebutjant actuacions negatives i mantenint una actitud activa de curiositat, respecte. - Iniciar-se en la identificació de les necessitats d'alguns animals o plantes de l'entorn, per poder tenir-ne cura. - Iniciar-se en la valoració de les conseqüències més perceptibles que tenen les intervencions de les persones dins el medi natural.
CA 3.2 Establir relacions entre el medi natural i social a partir del coneixement i observació d'alguns fenòmens naturals i dels elements patrimonials presents en el medi físic.	- Verbalitzar les conseqüències que tenen sobre ell els fenòmens naturals com la pluja, el vent, el dia, la nit... - Identificar canvis bàsics entre les diferents estacions de l'any. - Identificar alguns canvis en les formes de la vida i les costums en relació amb el pas del temps. - Iniciar-se en la formulació d'hipòtesi sobre les causes i conseqüències de fenòmens naturals del seu entorn. - Saber destriar els materials necessaris a utilitzar com a conseqüència dels fenòmens naturals. - Iniciar-se en un control temporal bàsic dels fenòmens naturals del seu entorn. - Contribuir a la consecució i al manteniment d'un entorn net i saludable. - Mostrar sensibilitat envers la natura i plaer per la realització d'activitats en contacte amb la natura. - Mostrar una actitud de respecte cap a elements patrimonials del seu entorn proper. - Observar i explorar l'entorn sociocultural més immediat: carrer, barri, lloc on es troba l'escola, poble o ciutat... - Iniciar-se en l'ús de les normes bàsiques que regulen la vida en el seu entorn proper com la circulació...
CA 3.3 Identificar trets comuns i diferents entre éssers vius i inerts.	- Identificar trets comuns i diferents entre els éssers vius del seu entorn. - Identificar trets comuns i diferents entre els éssers inerts que l'envolten. - Comparar trets comuns i diferents entre els éssers vius i els éssers inerts del seu entorn.

Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

A. DIÀLEG CORPORAL AMB L'ENTORN. EXPLORACIÓ CREATIVA D'OBJECTES, MATERIALS I ESPAIS	
PRIMER CICLE	
Curiositat i interès per	- Manifestació de curiositat i interès per l'exploració de

l'exploració de l'entorn i els seus elements.	l'entorn i els seus elements.
Exploració d'objectes i materials a través dels sentits.	- Exploració d'objectes i materials a través dels sentits: pitjar, deixar caure, encaixar, apilar, bufar...Efectes que produeixen les diferents accions sobre ells.
Identificació de les qualitats o atributs dels objectes i materials. Efectes que produeixen diferents accions sobre aquests.	- Identificació de les qualitats o atributs dels objectes i materials. en relació a la seva textura, mida, color i forma.
Relacions d'ordre, correspondència, classificació i comparació.	- Aproximació a les relacions d'ordre, correspondència, classificació, agrupació i comparació.
Quantificadors bàsics.	- Quantificadors bàsics.
Nocions espacials bàsiques en relació amb el propi cos i els objectes.	- Aproximació a les nocions espacials bàsiques en relació amb el propi cos i els objectes.
Nocions temporals bàsiques: canvi i permanència, continuïtat; successió i simultaneïtat; passat, present i futur.	- Interiorització de nocions temporals bàsiques a través dels ritmes que marquen les rutines: canvi i permanència, continuïtat; successió i simultaneïtat; passat, present i futur.
SEGON CICLE	
Qualitats o atributs dels objectes i materials. Relacions d'ordre, correspondència, classificació i comparació.	- Coneixement i relació de qualitats i atributs dels materials com el color, la forma, la textura, el pes i la mida. - Relacions entre objectes: ordenació, correspondència, classificació i comparació d'elements segons criteris determinats.
Quantificadors bàsics contextualitzats.	- Ús dels quantificadors bàsics en situacions quotidianes, com "més", "menys", "molts" o "pocs"...
Funcionalitat dels nombres en la vida quotidiana.	- Ús funcional dels primers nombres en la vida quotidiana, la seva funcionalitat.
Situacions en què es fa necessari mesurar.	- Identificació de situacions on es fa necessari l'ús de mesures en de la vida quotidiana.
Nocions espacials bàsiques en relació amb el propi cos, els objectes i les accions, tant en repòs com en moviment.	- Utilització de nocions espacials bàsiques en relació amb el propi cos, els objectes i les accions en repòs i en moviment.
El temps i la seva organització: dia i nit, estacions, cicles, calendari.	- Comprensió progressiva de l'organització del temps: dia i nit, estacions, cicles, calendari.

B. EXPERIMENTACIÓ EN L'ENTORN. CURIOSITAT, PENSAMENT CIENTÍFIC, RAONAMENT LÒGIC I CREATIVITAT

PRIMER CICLE

Indagació en l'entorn manifestant diverses actituds: interès, curiositat, imaginació, creativitat i sorpresa.	- Exploració de l'entorn a través de processos manipulatius, amb interès, curiositat, imaginació, creativitat, sorpresa i respecte.
Procés de construcció de nous coneixements: relacions i connexions entre el que és	- Procés de construcció de nous coneixements bàsics: relacions i connexions entre el que és conegut i el que és nou i entre experiències prèvies i noves, en interaccions

conegut i el que és nou i entre experiències prèvies i noves.	de qualitat amb les persones adultes i amb l'entorn.
Interaccions de qualitat amb les persones adultes, entre iguals i amb l'entorn.	
Iniciació al mètode científic i model de control de variables. Estratègies i tècniques de recerca: assaig i error, observació, comprovació i realització de preguntes.	- Inici en l'ús d'estratègies i tècniques bàsiques de recerca: assaig i error, observació, comprovació i realització de preguntes senzilles. - Apropament al mètode científic: Plantejament d'idees o solucions alternatives.
B. EXPERIMENTACIÓ EN L'ENTORN. CURIOSITAT, PENSAMENT CIENTÍFIC I CREATIVITAT	
SEGON CICLE	
Pautes per a la indagació en l'entorn: interès, respecte, curiositat, sorpresa, qüestionament i desitjos de coneixement.	- Descobriment de pautes per a la indagació en l'entorn: interès, respecte, curiositat, qüestionament i desitjos de coneixement.
Estratègies de construcció de nous coneixements: relacions i connexions entre el que ja és conegut i el que és nou, i entre experiències prèvies i noves. Interaccions de qualitat amb les persones adultes, entre iguals i amb l'entorn.	- Iniciació en l'ús d'estratègies de construcció de nous coneixements, les relacions i connexions entre les experiències prèvies i les experiències noves. - Interaccions de qualitat amb les persones adultes, els iguals i amb l'entorn. -
Mètode científic i model de control de variables. Estratègies i tècniques de recerca: assaig i error, observació, experimentació, formulació i comprovació d'hipòtesis, realització de preguntes, gestió i cerca en diferents fonts d'informació.	- Elaboració i ús d'estratègies i tècniques de recerca: assaig i error, observació, formulació d'hipòtesis, realització de preguntes, experimentació, gestió i cerca en diferents fonts d'informació, comprovació d'hipòtesis. Iniciació en el mètode científic.
Estratègies de planificació, organització o autoregulació de tasques. Iniciativa en la cerca d'acords o consensos en la presa de decisions.	- Ús d'estratègies de planificació, organització o autoregulació de tasques. - Acords o consensos en la presa de decisions, mostrar iniciativa.
Estratègia per proposar solucions: creativitat, diàleg, imaginació i descobriment.	- Utilització d'estratègies i actituds per proposar solucions: creativitat, diàleg, imaginació i descobriment.
Processos i resultats. Troballes, verificació i conclusions.	- Identificació de processos i resultats. Troballes, verificació i conclusions.

C. INDAGACIÓ EN EL MEDI FÍSIC I NATURAL, TERRESTRE I MARÍ. CURA, VALORACIÓ I RESPECTE	
PRIMER CICLE	
Elements culturals present a l'entorn. (Celebracions, trets característiques, cançons, contes).	- Descobriment dels elements culturals presents a l'entorn.
Efectes de les pròpies accions	- Descobriment dels efectes de les pròpies accions en el

en el medi físic i en el patrimoni natural i cultural.	medi físic.
Experimentació amb els elements naturals.	- Experimentació amb els elements naturals. - Gaudi de les activitats a l'aire lliure i a la naturalesa.
Fenòmens naturals habituals: repercussió en la seva vida quotidiana.	- Observació i descobriment dels fenòmens naturals habituals: repercussió en la seva vida quotidiana.
Respecte pels éssers vius, la naturalesa i els drets dels animals.	- Cura i respecte per la naturalesa i pels éssers vius (plantes, animals...) del seu entorn pròxim. - Descobriments i respecte cap al patrimoni natural del seu entorn proper.
Respecte pel patrimoni cultural present en el medi físic.	
SEGON CICLE	
Elements culturals presents a l'entorn. (Celebracions, trets característiques, cançons, contes).	- Aprofundiment en els elements culturals presents a l'entorn.
Elements naturals (aigua, terra, aire). Característiques i comportament (pes, capacitat, volum, mesclures o transvasaments).	- Identificació dels elements naturals (aigua, terra, aire). Característiques i comportament (pes, capacitat, volum, mesclures o transvasaments).
Influència de les accions de les persones en el medi físic i en el patrimoni natural i cultural. El canvi climàtic.	- Reconeixement de la influència de les accions en el medi físic. Apropament inicial sobre el canvi climàtic.
Recursos naturals. Sostenibilitat, energies netes i naturals.	- Iniciació en la protecció dels recursos naturals.
Fenòmens naturals: identificació i repercussió en la vida de les persones.	- Reconeixement de les repercussions en la vida de les persones dels fenòmens naturals.
Respecte i protecció del medi natural.	- Manifestació de respecte i protecció del medi natural. - Manifestació d'empatia, cura i protecció de les plantes i dels animals.
Empatia, cura i protecció dels animals. Respecte pels seus drets.	- Respecte cap als animals i els seus drets.
Respecte pel patrimoni cultural present en el medi físic.	- Respecte pel patrimoni cultural.

Àrea 3. Comunicació i representació de la realitat

Els diferents llenguatges i formes d'expressió que es recullen en aquesta àrea contribueixen al desenvolupament integral i harmònic dels alumnes, i han de tractar-se de manera global i integrada amb les altres dues àrees mitjançant el disseny de propostes didàctiques en les quals puguin utilitzar diferents formes de comunicació i representació en contextos significatius i funcionals. Es pretén desenvolupar en els alumnes les capacitats que els permetin comunicar-se a través de diferents llenguatges i formes d'expressió com a mitjà per construir la seva identitat, representar la realitat i relacionar-se amb els altres.

Les competències específiques de l'àrea es relacionen amb la capacitat de comunicar-se eficaçment amb altres persones de manera respectuosa, ètica, adequada i creativa. D'una banda, es tracta una perspectiva comunicativa, i per l'altra, es persegueix un enfocament interactiu en un context

plurilingüe i intercultural que, tenint la llengua catalana i la cultura pròpia de les Illes Balears com a eixos centrals, valora el reconeixement i el coneixement d'altres realitats lingüístiques i culturals. Les competències específiques entorn de les quals s'organitzen els aprenentatges de l'àrea s'orienten cap a tres aspectes fonamentals de la comunicació: l'expressió, la comprensió i la interacció per visibilitzar les possibilitats comunicatives dels diferents llenguatges i formes d'expressió, encara que es concedeix un caràcter prioritari al procés d'adquisició del llenguatge verbal.

D'altra banda, la comunicació permet interpretar i representar el món en el qual vivim. Per això, s'inclou també una competència específica relacionada amb l'acostament a les manifestacions culturals associades als diferents llenguatges que s'integren en l'àrea, com un primer pas cap al reconeixement i valoració de la realitat multicultural i plurilingüe des de la infància.

L'avaluació d'aquestes competències s'articula a través de criteris d'avaluació que mesuren tant els processos com els resultats. Aquesta avaluació ha de ser oberta, flexible i interconnectada dins del currículum. Per facilitar aquesta tasca, cada criteri es presenta clarificat, estructurat i ordenat per a una aplicació objectiva, orientativa i transparent.

D'altra banda, els sabers bàsics representen els continguts essencials (coneixements, destreses i actituds), s'estructuren en vuit blocs, que han d'aplicar-se en contextos reals per afavorir l'assoliment de les competències específiques.

La programació d'aquests sabers és flexible i s'adapta als objectius didàctics de cada cicle. Les propostes pedagògiques han de fomentar la curiositat i una posició crítica de l'alumnat, que el porti a contribuir a la transformació de la societat.

En l'àrea s'espera desenvolupar les destreses comunicatives, que aniran evolucionant des de les primeres interaccions a través de l'expressió corporal i gestual, lligades bàsicament a la satisfacció de les seves necessitats primàries, fins a l'adquisició dels codis de diferents llengües i llenguatges, per produir, interpretar i comprendre missatges de complexitat creixent, de manera eficaç, personal i creativa.

L'oralitat és l'instrument per excel·lència per a la comunicació, l'expressió de vivències, sentiments, idees o emocions, l'aprenentatge i la regulació de la conducta. Per això, la seva adquisició i desenvolupament ocupa un lloc d'especial rellevància en aquesta etapa. La llengua catalana oral, com a llengua vehicular, s'anirà estimulant a través de la mediació amb la persona adulta, qui proporcionarà models i donarà sentit a les diverses interaccions, i afavorirà l'accés progressiu a formes i usos cada vegada més complexos, inclosos alguns elements de la comunicació no verbal.

Caldrà crear un ambient alfabetitzador ric que compregui tots els llenguatges possibles i que estableixi relacions entre ells. Un context d'interacció amb iguals i persones adultes que exerceixin com a models lectors i escriptors desvetllarà la curiositat i fomentarà l'interès i les ganes d'explorar i descobrir el significat social i cultural del llenguatge escrit. Aquest interès s'incrementarà si es deixen al seu abast llibres i altres textos d'ús social adequats a la seva edat i interessos. Aquesta primera aproximació s'ha de produir en el quefer quotidià de l'aula, emmarcada en situacions funcionals i significatives per als alumnes, tenint clar que l'adquisició del codi escrit no és un objectiu que s'hagi d'aconseguir en aquesta etapa.

En aquesta etapa educativa s'inicia també l'acostament a la literatura catalana infantil com a font de gaudi i es comença a teixir, des de l'escolta de les primeres cançons de bressol i contes en el context quotidià, un vincle emocional i lúdic amb els textos literaris. És l'etapa de la literatura oral per excel·lència: rimes, embarbussaments, folklore... La creació a l'aula d'un espai càlid i acollidor on situar la biblioteca afavorirà també l'acostament natural a la literatura catalana infantil, per construir significats, despertar la seva imaginació i fantasia, acostar-los a realitats culturals pròpies i alienes, i presentar-los altres mons.

Així mateix, s'ha de posar atenció al desenvolupament d'actituds positives i de respecte tant cap a la llengua catalana, com a llengua pròpia de les Illes Balears, com també cap al repertori lingüístic personal, com al dels altres, despertant la seva sensibilitat i curiositat per conèixer altres llengües i convidant-los a explorar altres llenguatges i formes d'expressió.

Els infants es troben immersos en una societat en la qual la realitat digital afecta la nostra manera de comunicar-nos, obtenir informació, aprendre i relacionar-nos. És, per tant, responsabilitat del centre educatiu establir pautes per al desenvolupament d'hàbits d'ús saludable de les eines i tecnologies digitals, i iniciar-se, així, a partir del segon cicle, un procés d'alfabetització digital des de les primeres etapes educatives.

Els llenguatges artístics, com a sistemes simbòlics, adquireixen particular rellevància en aquesta etapa. Proporcionen una base diferent, variada i flexible per expressar-se i relacionar-se amb el món exterior amb major llibertat. La creativitat, tan present en l'etapa, té a veure amb la curiositat vital. La pràctica educativa ha de consistir en acompanyar-la i proporcionar les eines per consolidar-la.

El llenguatge musical és un mitjà que permet la comunicació amb els altres i possibilita el desenvolupament d'aspectes com l'escolta atenta i activa, la sensibilitat, la improvisació i el gaudi a través de la veu, el propi cos o els jocs motors i sonors. De la mateixa manera, també s'aproximaran al coneixement de diferents manifestacions musicals, la qual cosa anirà despertant la consciència cultural i afavorirà el seu desenvolupament artístic.

Respecte al llenguatge plàstic, en aquesta etapa s'aniran adquirint i desenvolupant de manera progressiva diferents destreses, al mateix temps que s'experimenta amb diferents tècniques i materials per expressar idees, emocions i sentiments. A la vegada, se'ls posarà en contacte amb diferents models relacionats amb diverses expressions artístiques, per iniciar així el desenvolupament del sentit estètic i artístic.

Finalment, el llenguatge corporal permet el descobriment de noves possibilitats expressives, que es poden utilitzar amb una intenció comunicativa, representativa o estètica.

L'etapa es concep com un continu d'aprenentatge. Des del naixement i al llarg de tota l'etapa, les experiències vitals dels alumnes es van ampliant i diversificant de manera progressiva. Paral·lelament, es despertaran l'interès i la curiositat per descobrir i explorar les possibilitats expressives dels diferents llenguatges i formes d'expressió per comunicar-se de manera cada vegada més eficaç, personal i creativa en els diferents contextos quotidians.

Els centres, en l'exercici de la seva autonomia pedagògica, tenen la responsabilitat d'organitzar els sabers i els criteris d'avaluació de manera coherent amb les necessitats del seu alumnat i context.

Competències específiques

Contribució de les competències específiques a l'àrea.

CE 1 Manifestar interès per interactuar en situacions quotidianes a través de l'exploració i l'ús del seu repertori comunicatiu, per expressar les necessitats i intencions i per respondre a les exigències de l'entorn.

El desig o la necessitat d'interactuar amb l'entorn és el motor que possibilita l'evolució de les destreses comunicatives. Per això és imprescindible experimentar el plaer de comunicar-se mitjançant les primeres interaccions lligades a l'emoció, que es produeixen en situacions globals el context de les quals (gestos, silencis, prosòdia...) faciliten la comprensió, l'expressió i la integració dels significats de les paraules abans que l'infant sigui capaç d'usar-les. La persona adulta, com a agent de la vehicularitat de la llengua catalana a l'ensenyament i com a principal interlocutor en les

fases inicials, es converteix en el facilitador de l'experiència comunicativa de cada infant a partir d'experiències compartides.

Estimular i promoure la intenció comunicativa afavoreix el desplegament de diferents capacitats que li permetran interpretar els missatges dels altres i interactuar amb l'entorn per expressar les seves necessitats, emocions, sentiments o idees en un clima de benestar i seguretat emocional i afectiva.

Participar en situacions de comunicació significatives i funcionals, des del respecte a les diferències individuals, permetrà als alumnes conèixer i integrar progressivament en el seu repertori comunicatiu els diferents llenguatges (verbal, no verbal, plàstic, musical, digital...) i descobrir les possibilitats expressives de cada un d'aquests, per utilitzar de manera ajustada i eficaç el més adequat en funció de la seva intenció comunicativa o de les exigències de l'entorn.

Aquestes interaccions comunicatives fomentaran també l'adquisició progressiva de les convencions socials que regeixen els intercanvis comunicatius, així com la curiositat i motivació cap a l'aprenentatge d'altres llengües, acostant-se progressivament als significats de diferents missatges en contextos de comunicació coneguts.

CE 2 Interpretar i comprendre missatges i representacions basant-se en coneixements i recursos de la seva pròpia experiència per respondre a les demandes de l'entorn i construir nous aprenentatges.

La comprensió comporta rebre i processar informació en distints àmbits i formats, expressada a través de missatges variats (orals, escrits, multimodals...), representacions i manifestacions personals, socials, culturals i artístiques pròximes a l'interès o a la necessitat personal.

La comprensió implica interpretar missatges, analitzar-los i donar resposta als estímuls percebuts. Per això, els alumnes d'aquesta etapa aniran adquirint i activant diferents estratègies per desenvolupar la capacitat de realitzar anticipacions, aproximacions i inferències d'una manera cada vegada més personal i creativa. D'aquesta forma, podran comprendre els missatges i les intencions comunicatives d'altres persones i aniran construint nous significats i aprenentatges, progressant des de l'acompanyament i la mediació cap a un determinat grau d'autonomia i coneixement del món.

CE 3 Produir missatges de manera eficaç, personal i creativa utilitzant diferents llenguatges, descobrint els codis de cadascun d'ells i explorant les seves possibilitats expressives per respondre a diferents necessitats comunicatives.

En les primeres etapes, la producció i emissió de missatges tenen a veure amb la necessitat de contacte i satisfacció de les necessitats més bàsiques; el llenguatge corporal i gestual és l'essencial en aquest primer acte comunicatiu. El llenguatge oral, gràcies a la interacció amb la persona adulta, es converteix en el vehicle principal d'aprenentatge, regulació de la conducta i expressió de necessitats, idees, emocions, sentiments i vivències. La prosòdia i tots els aspectes no verbals que acompanyen el llenguatge oral cobren ara una importància cabdal.

A mesura que s'avança en l'etapa, la producció de missatges permet també representar aspectes de la realitat viscuda o imaginada d'una forma cada vegada més personal i ajustada als diferents contextos i situacions comunicatives, a través de l'ús de diferents llenguatges. Els alumnes utilitzaran diferents formes d'expressió d'una manera lliure i creativa a partir del seu coneixement i interpretació de la realitat i la conceptualització i el domini dels sistemes de simbolització (verbals, no verbals, plàstics, musicals, digitals...) i tècniques requerides en cada cas. Els alumnes aniran descobrint, mitjançant l'experimentació i l'ús, les possibilitats expressives de cada un d'aquests llenguatges, en funció del moment concret del seu procés maduratiu i d'aprenentatge.

CE 4 Participar per iniciativa pròpia en activitats relacionades amb textos escrits, i mostrar interès i curiositat per comprendre'n la funcionalitat i algunes de les seves característiques.

L'etapa d'educació infantil és l'entorn privilegiat per realitzar un acostament progressiu i sistemàtic al llenguatge escrit com a forma de comunicació, coneixement i gaudi. Mitjançant l'acostament als textos escrits i la seva exploració a partir d'anticipacions i inferències, així com a través de l'observació de models lectors i escriptors de qualitat, es despertarà progressivament en els

alumnes la curiositat per descobrir-ne les funcionalitats com a eina de representació del llenguatge oral i els seus sons. En la mesura en què s'avança en la comprensió de les característiques i convencions del llenguatge escrit, s'incrementa la necessitat de descobrir la informació que conté, amb una actitud lúdica i de gaudi. Les biblioteques jugaran un paper rellevant com a espais on es posin en joc les idees infantils sobre el perquè i el per a què del llenguatge escrit, així com lloc d'acostament al gaudi dels primers contactes amb la literatura infantil. De la mateixa manera, la presència de suports i útils d'escriptura variats, en llocs accessibles, seran una invitació a produir missatges per plaer i a sentir l'emoció d'expressar els seus pensaments, vivències o sentiments de manera espontània.

Sempre des del respecte a l'evolució dels diferents ritmes de desenvolupament personal i del coneixement del procés a través del qual els alumnes s'apropien del sistema d'escriptura i les hipòtesis que utilitzen, es promourà una aproximació al llenguatge escrit com a activitat inserida en el quefer quotidià de l'aula, com a inici d'un procés que haurà de consolidar-se en l'educació primària. Les biblioteques jugaran un paper rellevant com a espais on es posin en joc les idees infantils sobre el perquè i el per a què del llenguatge escrit, així com lloc d'acostament al gaudi dels primers contactes amb la literatura infantil. De la mateixa manera, la presència de suports i útils d'escriptura variats, en llocs accessibles, seran una invitació a produir missatges per plaer i a sentir l'emoció d'expressar els seus pensaments, vivències o sentiments de manera espontània.

CE 5 Valorar la diversitat lingüística present en el seu entorn, així com altres manifestacions culturals, per enriquir les seves estratègies comunicatives i el seu bagatge cultural.

La riquesa plurilingüe de l'aula —i, en el seu cas, l'aprenentatge de llengües estrangeres es converteix en un element de particular importància, ja que afavoreix l'exposició a llengües diferents de la familiar de cada alumne, així com una aproximació a aquestes a través d'interaccions i activitats lúdiques. A partir d'això, sorgeix la necessitat d'educar en el respecte i la valoració del bagatge lingüístic i sociocultural propi i aliè, i entendre la pluralitat lingüística i dialectal com un element enriquidor que proporciona les claus per a una major i millor comprensió del món. També les manifestacions i representacions socials i culturals constitueixen un marc privilegiat per a la comunicació. La pluralitat dels seus llenguatges convida a promoure el reconeixement de les semblances i diferències entre els seus codis i a desenvolupar la sensibilitat cap a diferents referents culturals, al temps que es presta una especial atenció a la literatura infantil.

De tot això s'espera que sorgeixi un diàleg ple de matisos entre les diferents llengües i manifestacions culturals, que generarà un ampli ventall de coneixements implícits. En aquest procés, les paraules actuaran com a nexes d'unió des del qual enriquir el bagatge cultural i desenvolupar la sensibilitat i la creativitat, oferint als infants, simultàniament, la clau d'accés a una ciutadania crítica, solidària, igualitària i compromesa amb la societat.

Criteris d'avaluació

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per al seu desenvolupament.

CE 1 Manifestar interès per interactuar en situacions quotidianes a través de l'exploració i l'ús del seu repertori comunicatiu, per expressar les necessitats i intencions i per respondre a les exigències de l'entorn.

PRIMER CICLE

CA 1.1 Participar amb interès en interaccions quotidianes, utilitzant els diferents sistemes comunicatius.	- Imitar moviments casuais com gestos i sons, vocalitzacions i paraules. - Fer-se entendre a través del gest o la paraula per expressar les seves necessitats. - Mirar i escoltar als altres i respondre de forma verbal o no verbal. - Mostrar-se actiu corporalment i entrar en diàleg tònic, sintonitzar
--	--

	els moviments i els gestos amb les interaccions amb els altres i amb l'entorn. - Preveure esdeveniments rutinaris: s'adona d'allò que succeirà i sap el que ha de fer. - Anticipar senyals orals o gestos que precedeixen activitats integrades en rutines interactives: dona l'objecte quan se li posa la mà, pica de mans... - Utilitzar de manera progressiva un vocabulari bàsic ajustat a cada situació quotidiana. - Fer ús d'algunes formes socials com saludar i acomiadar-se a través del gest o la paraula. - Comprendre paraules familiars i ordres senzilles amb suport gestual.
CA 1.2 Participar de manera espontània en situacions comunicatives, adequant la postura, els gestos i els moviments a les seves intencions.	- Imitar sons de l'entorn mentre juga (onomatopeies animals, objectes...). - Emetre sons per cridar l'atenció de l'adult. - Produir sons amb intencionalitat comunicativa. - Reconèixer els diferents senyals comunicatius: gest, entonació... - Demanar ajuda, manifestar un desig o necessitat amb la mirada, amb un gest o de manera verbal. - Manifestar habilitats per comunicar-se i interactuar a través de diferents llenguatges, ajustant l'expressió al context. - Comprendre les intencions i els missatges amb escolta activa. - Participar de manera espontània o amb mediació de l'adult en situacions de conversa en diferents contextos. - Acompanyar les seves accions amb llenguatge oral o gestual a les seves activitats i jocs, comunica les seves descobertes. - Demanar, preguntar o sol·licitar informació.
CA 1.3 Manifestar necessitats, sentiments i vivències amb l'ús d'estratègies comunicatives i amb l'aprofitament de les possibilitats que ofereixen els diferents llenguatges amb curiositat i gaudi.	- Manifestar el seu malestar o benestar mitjançant el plor, la rialla, la inquietud corporal, hi posa paraules... - Mostrar el desig de finalitzar o iniciar el contacte, abraçada, comunicació o activitat: desvia la mirada, s'apropa o s'allunya, ho verbalitza... - Utilitzar la negació o afirmació amb moviments amb el cap, amb altres gestos o amb paraules. - Presentar comportaments per establir contacte o mantenir la proximitat amb altres persones: plora, es mou, fixa la mirada en l'altre... - Expressar emocions (alegria, enuig, tristesa, por, sorpresa...) mitjançant la via corporal, l'expressivitat facial, vocalitzacions, crits, paraules... - Dominar, de mica en mica, la comunicació no verbal i verbal utilitzant-la voluntàriament per expressar necessitats o desitjos. - Emprar progressivament la paraula per comunicar-se i expressa les seves necessitats, sentiments o vivències i es reforça o no de gest. - Fer ús de diferents entonacions per a comunicar la intensitat dels seus desitjos (vocalitza, crida, plora...).
CA 1.4 Prendre la iniciativa en la interacció social i gaudir de les situacions comunicatives amb una actitud respectuosa.	- Dirigir l'atenció cap a una persona o un objecte: focalitza la mirada, manté el contacte visual, alterna la mirada de l'objecte a la persona (mirada referencial). - Utilitzar gestos convencionals (pica de mans, dir adéu o saludar amb la mà, tira besades...) per comunicar-se. - Iniciar intercanvis comunicatius mitjançant gestos, mirades, indicacions amb el dit o la mà, moviments amb el cap al lloc que li interessa, aixeca la mà, agafa la mà o el braç de l'adult, porta

	l'adult cap a un objecte o li ofereix un objecte, mitjançant vocalitzacions, sons, crits, repeticions, paraules, frases... - Reconèixer l'expressió de sentiments dels altres (intersubjectivitat primària establerta): somriu quan li parlen o gesticula amorosament, varia la seva expressió en funció dels canvis que fa l'interlocutor. - Respondre als canvis d'entonació de l'adult. - Demanar i compartir afecte, companyia, objectes, accions, jocs i joguines... - Dirigir-se a l'adult per aconseguir informació amb una mirada interrogativa, una inflexió vocal o paraules.
CA 1.5 Participar en situacions d'ús de diferents llengües, presents en l'entorn immediat, i manifestar interès i curiositat cap a la diversitat de perfils lingüístics.	- Discriminar la seva llengua materna d'altres llengües. - Mostrar interès per cançons en llengua catalana i en altres llengües. - Començar a emetre sons, similars als de la llengua materna. - Començar a fer ús simultàniament de la llengua catalana i d'altres llengües a l'escola.
SEGON CICLE	
CA 1.1 Participar de manera activa, espontània i respectuosa amb les diferències individuals en situacions comunicatives de complexitat progressiva, en funció del seu desenvolupament individual.	- Participar en les converses en diferents contextos (jugant, assemblees, psicomotricitat, lectures de contes...). - Escoltar les aportacions dels companys o dels adults, i hi està atent. - Iniciar el diàleg i aportar idees. - Respectar el torn de paraula. - Respectar i mantenir les normes en un diàleg i conversa (alternança de torns, iniciativa, escolta atenta, participació...) - Saludar i acomiadar-se en les entrades i sortides. - Fer preguntes i respondre de manera adequada i contextualitzada.
CA 1.2 Ajustar el seu repertori comunicatiu a les propostes, als interlocutors i al context, tot indagant en les possibilitats expressives dels diferents llenguatges.	- Esforçar-se per fer-se entendre. Supleix les mancances d'expressió amb gestos o indicacions. - Expressar emocions, sentiments, desitjos i idees mitjançant el llenguatge oral. - Utilitzar el llenguatge per diferents funcions: demanar, descriure, narrar,... - Utilitzar progressivament aquestes estructures de forma correcta: frases simples en present i passat, concordança nominal... - Utilitzar un vocabulari adequat al context: company, adult, exposicions...
CA 1.3 Participar en situacions d'ús de diferents llengües, i mostrar interès, curiositat i respecte per la diversitat de perfils lingüístics.	- Expressar emocions, sentiments, desitjos i idees mitjançant el llenguatge oral. - Utilitzar el llenguatge per diferents funcions: demanar, descriure, narrar, demanar informació... - Reproduir dites, poemes, rimes, endevinalles i rodolins. - Participar en jocs lingüístics per divertir-se i aprendre. - Augmentar la intercomunicació entre iguals a través del joc simbòlic i la conversa. - Escoltar amb interès i comprendre narracions, explicacions, instruccions així com cançons, dites, poemes, rimes tan tradicionals com contemporànies com a font de plaer i aprenentatge. - Mostrar interès i respecte per cançons, contes... representats en

	diverses llengües. - Respectar les diferents llengües que es poden donar dins l'aula.
CA 1.4 Iniciar-se amb el coneixement i l'ús moderat de diferents recursos digitals tot familiaritzant-se amb diferents mitjans i eines digitals.	- Explorar i utilitzar recursos digitals senzills (com aplicacions educatives o jocs interactius) sota la supervisió de l'adult. - Ser capaç d'accedir a una aplicació o joc digital amb ajuda mínima. - Saber fer servir una funció concreta per interactuar amb el recurs digital (clicar, tocar la pantalla...). - Mostrar interès per interactuar amb diferents dispositius digitals.

CE 2 Interpretar i comprendre missatges i representacions basant-se en coneixements i recursos de la seva pròpia experiència per respondre a les demandes de l'entorn i construir nous aprenentatges.

PRIMER CICLE

CA 2.1 Interpretar els estímuls i missatges de l'entorn i respondre-hi de manera adequada.	- Dirigir la seva atenció cap a l'objecte que assenyalava l'adult. - Seguir indicacions habituals acompanyades o no de gestos o imatges. - Somriure i imitar mostrant interès per allò que l'envolta. - Distingir, compara el significat de diferents paraules o senyals, actuant de manera diferenciada. - Aturar la seva acció davant una prohibició i seguir les indicacions. - Reconèixer, anomenar o denominar mitjançant vocalitzacions, assenyalar o indicar quan compren el que se li demana: objectes, persones, accions, llocs, fotografies, dibuixos... - Respondre al seu nom i identificar el dels altres. - Respondre a peticions dels altres: buscar objectes que se li demanen, fer accions concretes, donar respostes verbals...
CA 2.2 Expressar sensacions, sentiments i emocions a partir de diferents representacions i manifestacions artístiques i culturals.	- Mostrar curiositat per les manifestacions culturals i artístiques. - Mostrar emocions i sentiments davant d'algunes narracions, músiques o expressions culturals del folklore popular propi de la seva cultura. - Explorar mitjançant la manipulació de materials diversos (tempera, masses...), utilitzant diferents instruments (pinzells, esponges, rodets...), en diferents suports (paper, cartró, fusta...) en l'elaboració de produccions plàstiques - Iniciar-se en l'ús de tècniques bàsiques (pintura, estampacions, collage, modelatge) i destreses (arrugar, enganxar...). - Expressar verbalment o corporalment parts d'alguna manifestació artística coneguda o familiar en moments de la vida quotidiana. - Mostrar interès i respecte per les pròpies produccions i les dels altres. - Expressar i comunicar experiències, fets, emocions i sentiments mitjançant la manipulació i transformació de diferents materials plàstics.

SEGON CICLE

CA 2.1 Interpretar de manera eficaç els missatges i intencions comunicatives dels altres.	- Comprendre les instruccions de l'adult. - Contestar a les preguntes que li fa el mestre de manera respectuosa. - Respondre i participar en les activitats en grup de manera coherent, mostrant d'aquesta manera que interpreta i entén els missatges i intencions dels altres. - Comprendre les indicacions que els companys i companyes li fan durant l'activitat o el joc.
---	--

	- Establir contacte visual en el moment de comunicació. - Interpretar bé els gestos, expressions facials i altres senyals no verbals que acompanyen la comunicació.
CA 2.2 Interpretar els missatges transmesos mitjançant representacions o manifestacions artístiques, o en format digital, i reconèixer la intencionalitat de l'emissor i mostrar una actitud curiosa i responsable.	- Reconèixer elements bàsics en manifestacions artístiques o digitals (formes, colors, sons, imatges) i els descriu amb paraules senzilles. - Ser capaç d'identificar i verbalitzar elements visuals o sonors d'una obra d'art: hi ha colors vius, tonalitats suaus... - Ser capaç de dir com es sent davant una manifestació artística o què li recorda (ex: em fa feliç, em fa por...). - Identificar la possible intenció o missatge que l'autor/a vol transmetre de manera senzilla. - Participar activament en activitats relacionades amb produccions artístiques amb una actitud oberta i curiosa. - Fer preguntes o mostrar curiositat mentre observa o interacciona amb obres d'art. Utilitzar amb cura els materials seguint les indicacions de l'adult.

CE 3 Produir missatges de manera eficaç, personal i creativa utilitzant diferents llenguatges, descobrint els codis de cadascun d'ells i explorant les seves possibilitats expressives per respondre a diferents necessitats comunicatives.

PRIMER CICLE

CA 3.1 Utilitzar el llenguatge oral per expressar i compartir necessitats, sentiments, desitjos, emocions i vivències; com a regulador d'accions, tot interactuant en diferents situacions i contextos.	- Comprendre el llenguatge adult i el dels altres infants, comunicar-se i expressar-se a través del moviment, el gest, el joc i la paraula, amb una progressiva millora del llenguatge oral. - Compartir vivències i situacions mitjançant llenguatge referit a objectes o situacions presents o no presents, amb suport visual o simbòlic, a partir de l'evocació amb imatges o objectes. - Utilitzar el llenguatge oral com a oportunitat d'expressió i representació. - Utilitzar el llenguatge oral en la seva funció instrumental per satisfer les seves necessitats. - Utilitzar el llenguatge oral en la seva funció reguladora per actuar sobre la conducta dels altres i la seva pròpia regulació. - Utilitzar el llenguatge oral en la seva funció personal per expressar les seves emocions. - Utilitzar el llenguatge oral en la seva funció heurística per sol·licitar informació. - Utilitzar el llenguatge oral en la seva funció informativa per descriure i narrar i hi afegeix també la funció imaginativa i lúdica. - Gaudir de les converses.
CA 3.2 Explorar les possibilitats expressives dels diferents llenguatges, utilitzant els mitjans materials propis d'aquests.	- Utilitzar gestos descriptius de les accions que es fan amb els objectes: bufar i fer sons i música, pentinar-se, menjar, entre d'altres. - Iniciar-se en la comprensió i expressió de l'ús del llenguatge matemàtic en situacions quotidianes: Relacions de quantitat, de mesura... - Iniciar-se en la descoberta i l'ús del llenguatge plàstic. - Reconèixer les oportunitats d'expressió i representació del llenguatge plàstic. - Simular activitats a través del joc: pentinar una pepa, donar menjar, bressolar... - Mirar contes i àlbums il·lustrats per iniciativa pròpia i cercar amb qui compartir-los. - Mostrar interès per algunes de les tècniques més bàsiques

	(pintura, modelatge, dibuix, etc.) dels diferents llenguatges expressius i formes de representació. - Experimentar amb les qualitats expressives del propi cos, la veu, el traç... - Experimentar i descobrir per si mateix nous sons, timbres... - Inicia-ser en la descoberta i ús del llenguatge corporal, verbal, matemàtic, musical i plàstic.
CA 3.3 Produir missatges ampliant i enriquint el seu repertori comunicatiu amb seguretat i confiança.	- Emprar la mirada, el gest i l'expressió facial per a comunicar-se. - Mostrar-se actiu en el diàleg tònic, l'intercanvi vocàlic i la conversa. - Passar del crit al plor, al balboteig (primer vocàlic, després repeticions bisíl·labes) fins a l'aparició de la paraula. - Començar a produir paraules-frase (holofrase). - Començar a fer emissions de dos elements. - Entendre el significat de les paraules i començar a utilitzar-les. - Començar a emprar paraules amb sentit referencial (objectes, persones...). - Utilitzar un vocabulari bàsic que enriqueix de manera progressiva per a fer-se entendre. - Ampliar progressivament les categories de paraules utilitzades: noms, adjectius, d'acció (verbs), modificadors (locatius, possessius, quantitius). - Ampliar progressivament el tipus i la complexitat de les estructures lingüístiques (de la paraula solta a la combinació de paraules, ús de connectors...). - Començar a emprar el "JO" per referir-se a ell mateix.
SEGON CICLE	
CA 3.1 Fer un ús funcional del llenguatge oral i augmentar el seu repertori lingüístic i construir progressivament un discurs més eficaç, organitzat i coherent en contextos formals i informals.	- Seguir el procés d'adquisició de consciència fonològica: - Educar l'escolta i la discriminació auditiva. - Apreciar la musicalitat de les paraules (rimes). - Percebre comptar, discriminar i manipular els sons (fonemes) de les paraules. - Comptar, discriminar i manipular les síl·labes de les paraules. - Utilitzar un vocabulari adequat en relació al tema que s'està tractant. - Incorporar el vocabulari treballat a l'aula de manera coherent i eficaç. - Expressar-se amb claredat i progressar en l'expressió oral. - Utilitzar el llenguatge oral deixant de banda altres recursos com senyalar, fer gests o mostrar elements. - Utilitzar progressivament frases senzilles i noves paraules.
CA 3.2 Utilitzar el llenguatge oral com a instrument regulador de l'acció en les interaccions amb els altres amb seguretat i confiança.	- Utilitzar el llenguatge per fer peticions, manifestar preferències o rebuig, per preguntar, descriure,... - Ampliar progressivament el vocabulari. - Utilitzar progressivament frases més correctes i complexes: frases simples en present i passat, coordinades, concordança nominal... - Utilitzar els temps verbals de present, passat i futur correctament. - Utilitzar una entonació clara i precisa en les frases que va elaborant. - Mostrar interès per mantenir i establir la intercomunicació entre iguals. - Respectar i mantenir les normes en un diàleg i conversa (alternança de torns, iniciativa, escolta atenta, participació...).

CA 3.3 Evocar i expressar espontàniament idees a través del relat oral.	- Relatar vivències i esdeveniments molt propers, amb una estructura mínima (principi, desenvolupament i final). - Explicar una història o inventa una situació a partir d'una imatge o pregunta. - Utilitzar paraules bàsiques i adients per descriure personatges, accions o emocions quan explica una història. - Participar activament en converses o relats grupals. - Ser capaç de mantenir un fil conductor lògic a la seva història. - Adaptar el to de veu i els gestos per reforçar el que està explicant. - Ser creatiu a l'hora de crear una història a partir d'unes imatges. - Incloure detalls i descripcions en les seves explicacions.
CA 3.4 Elaborar creacions plàstiques explorant i utilitzant diferents materials i tècniques, i participant activament en el treball en grup quan sigui necessari.	- Experimentar amb diferents materials i tècniques plàstiques com pintar, retallar, modelar, enganxar... en la seva creació personal. - Aplicar correctament una tècnica plàstica seguint les indicacions. (per ex. pintar amb pinzell, modelar amb plastilina...). - Crear una obra plàstica expressant la seva pròpia idea a partir d'un estímul o una indicació de l'adult. - Col·laborar amb els companys d'una creació col·lectiva. - Utilitzar materials amb cura i els comparteix de manera respectuosa amb els companys. - Mostrar iniciativa i creativitat en les seves propostes artístiques.
CA 3.5 Interpretar propostes dramàtiques i musicals utilitzant i explorant diferents instruments, recursos o tècniques.	- Discriminar algunes qualitats del so. - Classificar i reconèixer instruments musicals segons les seves qualitats sonores. - Percebre la pulsació d'una melodia coneguda. - Adaptar les seves interpretacions a una pulsació donada. - Interpretar ritmes musicals amb grafia no convencional. - Reconèixer i classificar sons habituals de l'entorn. - Reconèixer i discriminar la direccionalitat dels sons. - Reconèixer melodies conegudes i les associa a una cançó. - Ser capaç d'identificar obres musicals conegudes. - Gaudir del fet musical i participar activament de les sessions. - Utilitzar el cos per expressar-se en resposta a la música o escenes dramàtiques (moviments, gestos, expressió facial) - Adoptar diferents rols o personatges (imitació d'animals, personatges de contes...). - Participar activament en el joc simbòlic o teatral en interpretació de contes o situacions quotidianes. - Seguir el ritme bàsic d'una música amb el cos. - Improvisar moviments en resposta a estímuls musicals o dramàtics. - Col·laborar amb altres nens i nenes en la creació d'escenes d'un conte.
CA 3.6 Ajustar harmònicament el seu moviment al dels altres i a l'espai com a forma d'expressió corporal lliure, i manifestar interès i iniciativa.	- Ser capaç de moure's lliurement per l'espai sense xocar amb altres infants, objectes, demostrant consciència de l'espai personal i col·lectiu. - Participar en activitats de grup, com jocs de seguir el líder, balls de cercle o activitats de coordinació, adaptant els seus moviments al dels altres o a les consignes donades per l'adult. - Ser capaç de variar la seva manera de moure's segons el ritme i el tipus de música que sona mostrant capacitat per ajustar-se a diferents estils de moviment. - Utilitzar el moviment per expressar emocions com alegria, tristesa... o representar idees senzilles com animals o elements de la natura demostrant creativitat.

	- Prendre la iniciativa durant les activitats de moviment, suggerint moviments o idees per als jocs corporals, com inventar una seqüència de moviments o liderar una activitat de moviment lliure. - Ser capaç de seguir instruccions senzilles relacionades amb el moviment, com per exemple "camina a poc a poc", "salta"... ajustant el seu cos a la consigna donada. - Mostrar alegria i entusiasme durant les activitats de moviment demostrant que gaudeix del procés creatiu de moure's lliurement amb els altres. Ser capaç d'ajustar la velocitat o intensitat del seu moviment per coordinar-se amb els altres, demostrant consciència i cooperació.
--	---

CE 4 Participar per iniciativa pròpia en activitats relacionades amb textos escrits, i mostrar interès i curiositat per comprendre'n la funcionalitat i algunes de les seves característiques.

PRIMER CICLE

CA 4.1 Participar activament en activitats lúdiques d'aproximació al llenguatge escrit, tot mostrant una actitud activa.	- Observar i manipular textos escrits en diferents formats: llibres, revistes, etiquetes, etc. i de models d'escriptura proporcionats pels adults: etiquetes amb nom, rètols, etc. com a instruments d'aproximació a les característiques del llenguatge escrit. - Mostrar interès en els textos escrits que té al seu abast amb intenció d'exploració: agafa els àlbums i els contes al seu abast, els mira, assenyalant il·lustracions o fotografies que contenen, busca amb qui compartir-lo (adult o iguals)... - Interpretar símbols i codis senzills (signes, marques...).
CA 4.2 Recórrer a escriptures indeterminades, espontànies i no convencionals i incorporar-les a les produccions amb intenció comunicativa.	- Explorar les possibilitats expressives del gest motriu i gràfic i mostrar gaudi i atenció quan ho fa. - En el joc simbòlic, incorporar l'escriptura o el traç com a part de la seva representació. - Atribuir sentit als seus gargots, produccions gràfiques i dibuixos. - Mostrar interès per deixar escrit el significat del dibuix i expressar-ho amb gestos o paraules. - Començar a fer dibuix figuratiu.

SEGON CICLE

CA 4.1 Mostrar interès per comunicar-se a través de codis escrits, convencionals o no, i valorar-ne la funció comunicativa.	- Diferenciar dibuixos de grafies. - Identificar la llengua escrita com a mitjà de comunicació i informació. - Desenvolupar la lateralitat i la precisió en la manipulació amb diferents tècniques: modelar, enganxar, retallar... - Mantenir el control postural i desenvolupar la pressió del llapis en la realització de diferents traços: vertical, horitzontal, bucles ondulats, corbes, rodones, creus, aspes, sanefes... - Aprendre a orientar-se en el paper, respectant uns marges, escrivint dins les pautes i d'esquerra a dreta. - Mostrar interès cap a l'escriptura. - Representar missatges o intencions comunicatives a través de l'ús de pictogrames o imatges. - Ser capaç de llegir paraules o frases simples amb l'ajuda de pictogrames.
CA 4.2 Avançar, respectant el ritme individual, en el procés d'adquisició de l'escriptura atenent a les característiques de	- Diferenciar les lletres dels números. - Reconèixer la inicial del seu nom i/o el seu nom complet. - Copiar i escriure el seu nom i aquelles paraules que coneix. - Reconèixer la inicial i/o el nom dels seus companys i companyes. - Iniciar-se en la realització de les grafies de les lletres, mantenint la direccionalitat i controlant progressivament el traç.

les diferents etapes d'escriptura.	- Trobar-se en alguna de les etapes de l'escriptura i mostrar interès per progressar en el seu aprenentatge. (Indiferenciada, diferenciada, sil·làbica, sil·làbica alfabètica i alfabètica).
CA 4.3 Identificar de manera acompanyada alguna de les característiques textuais i paratextuals mitjançant la indagació en textos d'ús social lliures de prejudicis i estereotips sexistes.	- Identificar algunes de les característiques textuais dels textos que es treballen a l'aula (per ex. les cartes o emails comencen saludant, a les receptes de cuina hi ha paraules com primer, després, a continuació...). - Interpretar de manera adequada els elements paratextuals dels textos utilitzats (per ex. distingeix el títol d'un text...). - Comprendre el significat de símbols o senyals i el valor que donen al missatge. (exclamacions, interrogants, guions a les llistes...).
CA 4.4 Recórrer a la biblioteca com a font d'informació i gaudi, respectant-ne les normes d'ús.	- Utilitzar els llibres amb cura i de forma adequada, valorant-los com a recurs per aprendre i gaudir. - Respectar les normes d'estar en una biblioteca: silenci i cura dels llibres. Valorar i recórrer a la biblioteca com a font d'informació, aprenentatge, entreteniment i gaudi.

CE 5 Valorar la diversitat lingüística present en el seu entorn, així com altres manifestacions culturals, per enriquir les seves estratègies comunicatives i el seu bagatge cultural.

PRIMER CICLE

CA 5.1 Relacionar-se amb naturalitat en la realitat lingüística i cultural de l'aula.	- Participar, acceptar, oferir i rebre amb naturalitat les diferents expressions lingüístiques i culturals que es donen, a través de contes, cançons, danses per familiaritzar-se amb les altres llengües presents, tant les pròpies com les dels altres. - Reconèixer i gaudir de les festes i tradicions pròpies del seu entorn. - Comprendre i identificar la llengua vehicular del centre. - Fer ús de la llengua vehicular del centre per a comunicar-se amb els altres.
CA 5.2 Manifestar interès i gaudi cap a activitats individuals o col·lectives relacionades amb la literatura infantil, obres musicals, audiovisuals, danses o dramatitzacions, i avançar cap a una actitud participativa.	- Demostrar iniciativa i gust per participar i expressar-se: escolta, parla, canta, balla... - Mostrar senyals de plaer quan escolta contes, cançons i música. - Seguir, demanar i gaudir amb els jocs de falda, les cançons de bressol, els contes i de situacions de música en general. - Participa en jocs musicats: de falda, cançons, dansa... - Acompanyar les cançons amb gestos que les identifiquen. - Imitar o produir diferents sons musicals. - Mostrar interès per la música i els sons musicals, hi posa atenció, atura la seva activitat, compassa els seus gestos amb la música, balla... - Mostrar-se atent a la narració de contes, participar amb gestos, vocalitzacions, paraules... - Mostrar interès per imatges de contes i assenyalar-los. - Comprendre contes o històries senzilles. - Anomenar i evocar paraules o signes referits a persones o objectes o accions no presents a través de la narració, contes... - Mostrar interès i atenció per escoltar textos escrits i fer ús del vocabulari específic per referir-se a elements bàsics que configuren el text escrit: portada, títol... - Mostrar iniciativa per compartir o proposar la narració d'un conte. - Mostrar interès, gaudi i actitud d'escolta a la narració de contes.

	- Durant la narració de contes, participar amb gestos, vocalitzacions o paraules.
SEGON CICLE	
CA 5.1 Relacionar-se de forma respectuosa amb la realitat lingüística i cultural de l'entorn, i manifestar interès per la llengua pròpia de les Illes Balears i per altres llengües, ètnies i cultures.	- Participar activament en celebracions i tradicions culturals pròpies de les Illes. - Mostrar curiositat per altres llengües parlades a l'aula. - Respectar i valorar les diferències culturals i lingüístiques entre els companys/es de la classe. - Reconèixer elements culturals i simbòlics de les Illes Balears. - Mostrar interès per aprendre cançons, contes o jocs tradicionals de les nostres Illes i d'altres cultures. - Utilitzar un llenguatge adequat i respectuós quan es refereix a persones de diferents cultures, ètnies o llengües.
CA 5.2 Participar en activitats d'aproximació a la literatura infantil, tant de caràcter individual com en contextos dialògics i participatius, i descobrir, explorar i apreciar la bellesa del llenguatge literari.	- Mostrar interès i atenció en l'escolta de narracions, explicacions o descripcions llegides per altres persones. - Mostrar interès i disfrutar aprenent i recitant poemes, dites, refranys..., de la nostra cultura popular. - Participar de les converses sobre els contes que ha escoltat o mirat i llegit. - Sabre explicar perquè un conte li agrada o no. - Col·laborar amb la resta de companys i companyes en les activitats de construcció conjunta de relats i contes. - Gaudir amb la interpretació de personatges en les representacions de contes. - Ser capaç d'imaginar diferents finals per les històries que es conten a l'aula. - Participar en els jocs de creació de paraules, endevinalles, jocs com el veig-veig, paraules encadenades... - iniciar-se i gaudir de la lectura compartida.
CA 5.3 Participar en interaccions comunicatives en llengua estrangera relacionades amb rutines i situacions quotidianes.	- Reconèixer i respondre a salutacions simples en la llengua estrangera. - Respondre a preguntes simples relacionades amb les rutines diàries (what's your name?...) - Ser capaç de seguir i repetir parts de cançons senzilles o seguir instruccions senzilles en jocs. - Identificar i utilitzar vocabulari relacionat amb objectes de l'aula i la vida quotidiana. - Seguir instruccions simples relacionades amb les rutines de la classe.
CA 5.4 . Expressar emocions, idees i pensaments a través de manifestacions artístiques i culturals, i gaudir del procés creatiu.	- Experimentar amb diferents materials com pintura, plastilina ceres... per crear obres que reflecteixen estats emocionals o idees senzilles (dibuixar la seva família,...). - Gaudir del procés creatiu sense preocupar-se per la perfecció del resultat, experimentant amb materials, formes i colors, i acceptar amb naturalitat les seves obres i les dels altres. - Col·laborar en projectes de grup, com murals, construccions..., i demostrar entusiasme per compartir les seves creacions amb els altres. - Participar en activitats de dansa i moviment lliure, expressar emocions com alegria, tristesa, sorpresa.. a través del cos. - Crear dibuixos o manualitats relacionades amb festes o tradicions de la nostra cultura popular (màscare per Carnestoltes, decorar un arbre de Nadal...).
CA 5.5 Expressar gustos, preferències i	- Ser capaç de parlar o comentar sobre les obres dels altres companys/es o artistes.

opinions sobre diferents manifestacions artístiques, explicant les emocions que produeix el seu gaudi.	- Mostrar respecte pel treball creatiu dels altres.
--	---

Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

A. INTENCIÓ I ELEMENTS DE LA INTERACCIÓ COMUNICATIVA	
PRIMER CICLE	
El desig de comunicar-se. L'emoció i la proximitat com a base de l'intercanvi comunicatiu.	- Evolució de la intencionalitat comunicativa: establiment de contacte i intercanvi visual a contextos de proximitat.
L'expressió facial i corporal: gestos d'intenció, necessitat, estat d'ànim i sensacions que els acompanyen.	- Progressió de l'expressió facial i corporal: gestos d'intenció, necessitat, estat d'ànim i sensacions que els acompanyen. - Progressió en el control postural a través de les interaccions tonicoemocionals: el diàleg corporal.
El contacte i intercanvi visual.	- La comunicació com a eina de relació amb els altres. Vincle afectiu.
Les primeres interaccions tonicoemocionals i posturals. Expressions facials i gestuals. El diàleg corporal.	- Manifestació de necessitats, sentiments i vivències a través dels diferents llenguatges. - Les accions corporals: actituds i gestos com a expressió de vivències afectives.
Cançons de bressol i jocs de falda.	- Ús de les cançons i joc de falda com a estratègia de foment de la interacció comunicativa.
Actituds comunicatives significatives: atenció conjunta, mirada referencial i comprensió de les expressions emocionals de l'adult i reacció davant aquestes.	- Comprensió de les expressions emocionals de l'adult i reacció davant aquestes. - Desenvolupament d'actituds comunicatives significatives: sosteniment d'atenció conjunta, mirada referencial i escolta atenta.
Els objectes d'ús compartit com a mediadors en els primers contextos d'interacció.	- Ús de diferents formes de comunicació, esforçant-se per fer-se entendre i escoltant els altres. - Descobriments dels objectes d'ús compartit com a mediadors en els primers contextos d'interacció.
Estratègies que faciliten els intercanvis en situacions comunicatives que potencien el respecte i la igualtat: contacte visual amb l'interlocutor, escolta atenta, torn de paraula i alternança.	- Ús d'estratègies que faciliten els intercanvis en situacions comunicatives: el contacte visual amb l'interlocutor, l'escolta atenta, el torn de paraula.
A. INTENCIÓ I INTERACCIÓ COMUNICATIVES	
SEGON CICLE	
Repertori comunicatiu i elements de comunicació no verbal.	- Coneixement i integració, al seu repertori comunicatiu, dels elements de comunicació no verbal: llenguatge corporal, gestos, expressió facial, postura, to de veu,

	moviment, mirades, proximitat.
Comunicació interpersonal: empatia i assertivitat.	- Utilització de l'empatia i l'assertivitat per la comunicació interpersonal.
Convencions socials de l'intercanvi lingüístic en situacions comunicatives que potencien el respecte i la igualtat: atenció, escolta activa, torns de diàleg i alternança.	- Participació en situacions de comunicació significatives i funcionals, des del respecte a les diferències individuals. - Progrés en l'adquisició i ús de les convencions socials de l'intercanvi lingüístic en situacions comunicatives que potencien el respecte i la igualtat: atenció, escolta activa, torns de diàleg i alternança. - Mostra de curiositat i motivació cap a l'aprenentatge d'altres llengües. - Desenvolupament d'actituds de respecte cap a la diversitat cultural i plurilingüe del seu entorn proper.

B. LES LLENGÜES I ELS SEUS PARLANTS

PRIMER CICLE

Repertori lingüístic individual.	- Ampliació del repertori lingüístic individual en la seva llengua materna. - Comprendre missatges i intencions comunicatives dels altres.
Realitat lingüística de l'aula i l'entorn. Paraules o expressions que responen a les seves necessitats o interessos.	- Iniciació en el descobriment de la realitat lingüística de l'entorn. - Adquisició progressiva de paraules o expressions que responen a les seves necessitats o interessos. - Observació i exploració de representacions socials, culturals i artístiques properes a l'interès i necessitat personal. - Manifestació d'actitud positiva davant les diferents llengües. - Imitació de models lingüístics referents. - Valoració positiva i interès per gaudir de la diversitat cultural, present a l'entorn i de les costums d'altres països.

SEGON CICLE

Repertori lingüístic individual.	- Ampliació del repertori lingüístic individual: vocabulari, expressió de necessitats i emocions utilitzant paraules i frases senzilles, comprensió i producció d'oracions simples, comprensió d'instruccions, escolta activa i atenció
La realitat lingüística de l'entorn. Fórmules o expressions que responen a les seves necessitats o interessos.	- Utilització de fórmules o expressions que responen a les seves necessitats o interessos: fórmules de salutació, de comiat, de cortesia., expressió de necessitats bàsiques per demanar ajuda, fer preguntes senzilles per demanar informació o aclariments, expressió d'emocions i sentiments, demanar permís o confirmació, emprar expressions per interactuar en jocs i activitats col·lectives.
Aproximació a la llengua estrangera. Elements per una comunicació funcional bàsica.	Aproximació a la llengua estrangera. Elements per una comunicació funcional bàsica. Valoració positiva i interès per gaudir dels costums, cultura i persones de països on es parla la llengua estrangera.

C. COMUNICACIÓ VERBAL ORAL. EXPRESSIÓ, COMPENSIÓ I DIÀLEG

PRIMER CICLE	
El llenguatge oral en situacions quotidianes: primeres converses amb sons, vocalitzacions i jocs d'interacció.	- Ús del llenguatge oral en situacions quotidianes: primeres converses amb sons, vocalitzacions i jocs d'interacció. - Interès, gaudi i participació en intercanvis lúdics amb la llengua oral.
Expressió de necessitats, vivències i emocions.	- Expressió de necessitats, sentiments i idees.
Llenguatge oral com a regulador de la pròpia conducta.	- Ús de la llengua oral com a oportunitat d'expressió i representació.
Repertori lingüístic: situacions comunicatives, converses col·lectives, lèxic i discurs.	- Producció dels primers missatges, de forma lliure i creativa. - Ampliació del repertori lingüístic: situacions comunicatives, converses col·lectives, lèxic i discurs.
L'expressió sonora i l'articulació de les paraules. Jocs d'imitació, lingüístics i de percepció auditiva.	- Expressió sonora i articulació de les paraules. Jocs d'imitació, lingüístics i de percepció auditiva. - Iniciació en la discriminació auditiva de les diferències fonètiques del llenguatge oral i iniciació en la segmentació del mateix.
Comprensió del món i de missatges a través de l'escolta activa.	- Comprensió de les intencions i dels missatges amb una escolta activa, reconeixent els diferents senyals comunicatius: gest, entonació...
Vocabulari. Denominació de la realitat.	- Descobriments de la funcionalitat del llenguatge per a representar la realitat.
SEGON CICLE	
El llenguatge oral en situacions quotidianes: converses, jocs d'interacció social i expressió de vivències.	- Ús del llenguatge oral en situacions quotidianes: converses, jocs d'interacció social i expressió de vivències.
Textos orals formals i informals.	- Aproximació dels textos orals formals: presentacions breus, descripcions de persones o objectes, explicacions breus d'alguna activitat... - Aproximació dels textos orals informals: converses quotidianes, interaccions espontànies, expressions de necessitats o emocions.
Intenció comunicativa dels missatges.	- Intenció comunicativa dels missatges.
Verbalització de la seqüència d'accions en una acció planificada.	- Verbalització de la seqüència d'accions en una acció planificada.
Discriminació auditiva i consciència fonològica.	- Treballar la discriminació auditiva mitjançant el reconeixement de sons i diferenciació de fonemes. - Adquisició de la consciència fonològica a través de la segmentació de paraules, determinació de rimes i reconeixement de síl·labes inicials i final.
Aproximació oral a una llengua estrangera.	- Motivació i interès per l'aprenentatge i adquisició de la llengua estrangera. - Comprensió i producció bàsica i missatges senzills en llengua estrangera.

D. APROXIMACIÓ AL LLENGUATGE ESCRIT

PRIMER CICLE	
Observació i manipulació de formes escrites i altres símbols presents en l'entorn.	- Observació i manipulació de formes escrites i altres símbols presents en l'entorn. - Iniciació al desenvolupament del traç i de la grafia des del moviment lliure en situacions significatives i funcionals.
Acostament als usos del llenguatge escrit.	- Apropament a la presència del llenguatge escrit a l'entorn proper.
Lectura a través de models lectors de referència.	- Imitació de la lectura a través de models lectors de referència.
SEGON CICLE	
Els usos socials de la lectura i l'escriptura. Funcionalitat i rellevància en situacions comunicatives.	- Identificació dels usos socials de la lectura i l'escriptura, com la comunicació personal (cartes, missatges), l'accés a la informació (llibres, cartells), l'organització d'activitats (llistes, etiquetes) i el gaudi d'històries (contes, poemes)
Textos escrits en diferents suports.	- Exploració de textos en diversos suports (llibres, cartells, pantalles) amb especial atenció a la seva intenció comunicativa (informativa, lúdica, expressiva) i a les seves característiques textuals i paratextuals (títols, il·lustracions, frases clau).
Intenció comunicativa i acostament a les principals característiques textuals i paratextuals. Primeres hipòtesis per a la interpretació i comprensió.	- Formulació de primeres hipòtesis sobre els significats dels textos, establint relacions entre paraules, imatges i contextos per afavorir la seva interpretació i comprensió.
Les propietats del sistema d'escriptura: hipòtesis quantitatives i qualitatives.	- Les propietats del sistema d'escriptura: hipòtesis quantitatives (nombre de lletres i paraules) i qualitatives (relació entre grafia i so, formació de paraules amb significat).
Aproximació al codi escrit, des de les escriptures indeterminades i els elements del sistema de lectoescriptura.	- Exploració del codi escrit mitjançant la producció d'escriptures indeterminades (gargots, símbols) que evolucionen cap al reconeixement de lletres, paraules i frase. - Consciència fonològica, associació fonema-grafema, fluïdesa, vocabulari i comprensió verbal.
Altres codis de representació gràfica: imatges, símbols, nombres...	- Reconeixement i ús d'altres codis de representació gràfica, com imatges, símbols, pictogrames i nombres, per comunicar i interpretar significats
Iniciació a estratègies de cerca d'informació, reelaboració i comunicació.	- Iniciació a estratègies de cerca d'informació, reelaboració i comunicació.
Situacions de lectura individual o a través de models lectors de referència.	- Situacions de lectura individual o a través de models lectors de referència

E. APROXIMACIÓ A L'EDUCACIÓ LITERÀRIA	
PRIMER CICLE	
Textos literaris infantils orals i escrits amb contingut adequat al desenvolupament de	- Introducció als textos literaris infantils orals i escrits amb contingut adequat al desenvolupament de l'infant que, preferentment, desenvolupin valors sobre cultura de

l'infant que, preferentment, desenvolupin valors sobre cultura de pau, drets de l'infant, igualtat de gènere i diversitat funcional i cultural.	pau, drets de l'infant, igualtat de gènere i diversitat funcional i cultural.
Situacions de lectura. Vincles afectius i lúdics a través de models lectors de referència.	- Construcció de creació de vincles afectius i lúdics, a través dels models lectors de referència. - Interès i gaudi progressiu pels textos literaris infantils orals i escrits.
SEGON CICLE	
Textos literaris infantils orals i escrits amb contingut lliure de prejudicis, que responguin als reptes del segle XXI i desenvolupin valors sobre cultura de pau, drets de l'infant, igualtat de gènere i diversitat cultural.	- Apropament a textos literaris orals i escrits mitjançant la seva escolta, lectura i interpretació, així com la participació en jocs verbals, dramatitzacions i altres pràctiques lúdiques.
Vincles afectius i lúdics amb els textos literaris.	- Construcció de vincles afectius i lúdics amb els textos literaris.
Converses i diàlegs entorn de textos literaris lliures de prejudicis i estereotips sexistes.	- Participació en converses i diàlegs entorn de textos literaris que promoguin valors com el respecte, la igualtat i la inclusió, reflexionant sobre continguts lliures de prejudicis i estereotips sexistes
La biblioteca escolar	- Ús i gaudi de la biblioteca de l'aula i del centre.

F. LLENGUATGE I EXPRESSIÓ MUSICAL

PRIMER CICLE

Reconeixement, evocació i reproducció de cançons i altres manifestacions musicals. Sentiments i emocions que transmeten.	- Reconeixement, evocació i reproducció de cançons i altres manifestacions musicals, prestant especial atenció al patrimoni musical de les Illes Balears. Sentiments i emocions que transmeten. - Ampliació progressiva del repertori de cançons de bressol, moixaines i jocs de falda...
Possibilitats sonores i expressives de la veu, del cos, dels objectes i dels instruments.	- Exploració de les possibilitats sonores i expressives de la veu, del cos, dels objectes i dels instruments. Joc amb els sons, l'entonació i el ritme.
L'escolta com a descobriment i gaudi de l'entorn.	- L'escolta com a font de descobriment i gaudi de l'entorn.
Sons, entonació i ritme.	- Iniciació en la descoberta i l'ús del llenguatge musical com a oportunitat d'expressió i representació.

SEGON CICLE

Possibilitats sonores, expressives i creatives de la veu, el cos, els objectes quotidians del seu entorn i els instruments.	- Indagació en les possibilitats sonores, expressives i creatives de la veu, el cos, els objectes quotidians del seu entorn i els instruments. - Aproximació al patrimoni musical de les Illes Balears.
Propostes musicals en diferents formats.	- Participació i gaudi de les propostes musicals en diferents formats.
El so, el silenci i les seves qualitats. El codi musical.	- Exploració del so, el silenci i les seves qualitats. Descobriment del codi musical.

Intenció expressiva en les produccions musicals.	- Intenció expressiva en les produccions musicals.
L'escolta musical com a gaudi.	- L'escolta musical com a gaudi.

G. LLENGUATGE I EXPRESSIÓ PLÀSTICA I VISUAL

PRIMER CICLE

Materials, colors, textures, tècniques i procediments plàstics.	- Exploració i descobriment d'alguns materials, colors, volums, textures, tècniques i procediments plàstics. - Iniciació en la descoberta i l'ús del llenguatge plàstic com a oportunitat d'expressió i representació. - Percepció sensorial dels elements de l'entorn immediat.
Expressions plàstiques i visuals. Altres expressions artístiques.	- Interès i curiositat per l'expressió plàstica i visual. Apropament i apreciació d'altres expressions artístiques. - Apropament a obres artístiques del patrimoni de les Illes Balears i les de les altres cultures presents al seu entorn.

SEGON CICLE

Materials específics i inespecífics, elements, tècniques i procediments plàstics.	- Exploració de materials específics (pintures, ceres) i inespecífics (cartró, fulles), així com dels elements plàstics (colors, línies, textures) a través de diverses tècniques (dibuix, modelatge) i procediments (mescles, estampacions).
Intenció expressiva de produccions plàstiques i pictòriques.	- Intenció expressiva en les produccions plàstiques i pictòriques, utilitzant formes, traços i colors per transmetre emocions, idees i vivències relacionades amb temes com la natura o la imaginació.
Manifestacions plàstiques variades. Altres manifestacions artístiques.	- Creació i apreciació de manifestacions plàstiques variades (murals, collages, escultures) i d'altres manifestacions artístiques (música, dansa, teatre), valorant diversos formats i estils artístics - Coneixement i valoració de manifestacions artístiques pròpies del patrimoni cultural de les Illes Balears.

H. LLENGUATGE I EXPRESSIÓ CORPORAL

PRIMER CICLE

Expressió lliure a través del gest i del moviment.	- Expressió i exploració lliure a través del gest, el moviment i el desplaçament per l'espai. - Iniciació en la descoberta i l'ús del llenguatge corporal com a oportunitat d'expressió i representació.
Desplaçaments per l'espai.	- Participació en jocs i danses senzilles reproduint alguns moviments i gestos.
Jocs d'imitació a través de titelles, ninots o altres objectes de representació espontània.	- Evolució del joc fins a arribar al d'imitació a través de titelles, ninots o altres objectes de representació espontània.

SEGON CICLE

Possibilitats expressives i comunicatives del propi cos en activitats individuals i grupals lliures de prejudicis i estereotips sexistes.	- Desenvolupament de les possibilitats expressives i comunicatives del propi cos en activitats individuals i grupals lliures de prejudicis i estereotips sexistes.
Jocs d'expressió corporal i dramàtica.	- Participació en jocs d'expressió corporal i dramàtica.

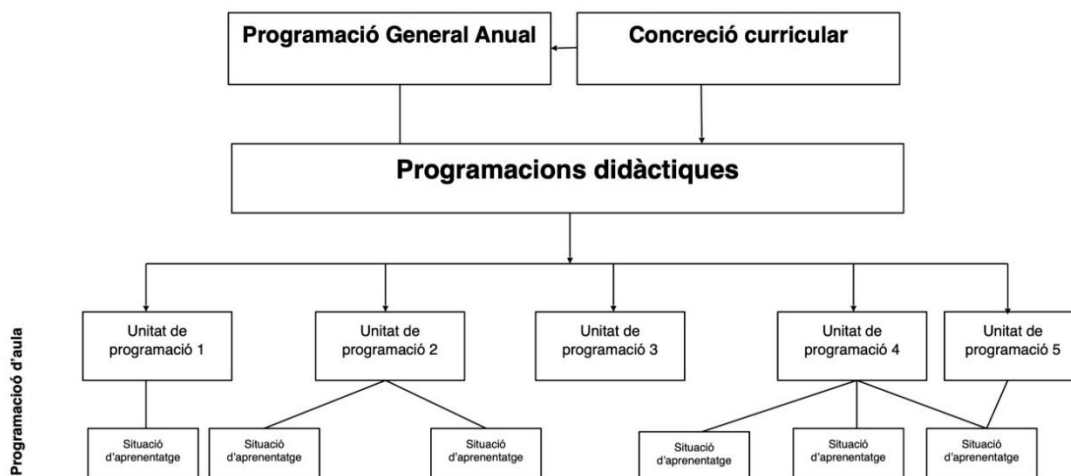
I. ALFABETITZACIÓ DIGITAL	
SEGON CICLE	
Aplicacions i eines digitals amb diferents finalitats: creació, comunicació, aprenentatge i gaudi.	- Apropament a les aplicacions i eines digitals amb diferents finalitats: creació, comunicació, aprenentatge i gaudi.
Ús saludable i responsable de les tecnologies digitals.	- Ús responsable i pràctiques saludables en l'ús de tecnologies i dispositius digitals.
Lectura i interpretació crítica d'imatges i informació rebuda a través de mitjans digitals.	- Lectura i interpretació crítica d'imatges i informació rebuda a través de mitjans digitals.
Funció educativa dels dispositius i elements tecnològics de l'entorn.	- Funció educativa dels dispositius tecnològics i dels elements digitals presents en l'entorn quotidià.

Annex 3

Estructura de desenvolupament curricular

Els nivells de concreció curricular en els centres educatius i la seva relació entre ells són els que es representen a continuació:

La programació general anual conté, entre d'altres elements, les programacions didàctiques, l'estructura de les quals s'estableix a l'article 19 d'aquest Decret. Les programacions didàctiques i la programació general anual han de respectar tot allò que s'estableix a la concreció curricular del centre i al projecte educatiu de centre.

La programació didàctica ha de preveure la temporització de les unitats de programació. El desenvolupament i concreció de les unitats de programació que fan els docents per adaptar-les de la millor manera possible a les característiques dels seus grups és el que s'entén per programació d'aula. D'acord amb el que el docent consideri que és més adequat per a l'aprenentatge dels seus alumnes, cada unitat de programació pot incloure un nombre diferent de situacions d'aprenentatge o no incloure'n cap.

ANNEX 4

Situacions d'aprenentatge

L'educació infantil és una etapa fonamental, ja que marca l'inici de l'escolarització i el desenvolupament primerenc dels infants. Durant aquesta etapa, els infants han d'assentar les bases per al seu desenvolupament integral, tant a nivell cognitiu com emocional, social i motor. Així, s'orienta a establir les competències essencials que els permetran avançar amb èxit en les etapes posteriors de l'ensenyament, així com a adquirir les eines per a un aprenentatge continuat al llarg de la vida.

Les situacions d'aprenentatge representen una eina eficaç per a integrar els distints elements curriculars de les àrees, contribuint així al desenvolupament competencial de manera transversal, globalitzada i interdisciplinària. Amb la finalitat que els alumnes participin activament en el seu desenvolupament, les situacions d'aprenentatge cal que s'articulin entorn dels seus interessos, concebuts com part de l'interès comú de la comunitat o de la societat sempre que siguin compatibles amb els objectius de l'etapa. D'aquesta manera, es promou l'extensió del focus d'interès dels alumnes més enllà del seu context immediat amb objecte d'ampliar la seva visió global, incentivant així la seva curiositat i emprenedoria, assentant les bases per a l'aprenentatge al llarg de la vida i proporcionant respostes als reptes del segle XXI.

Les situacions d'aprenentatge han de partir dels coneixements previs dels alumnes després d'haver adquirit determinats sabers bàsics a través del desenvolupament d'altres recursos metodològics que abasten des de la instrucció directa a la indagació. Poden comprendre sabers bàsics d'un únic bloc, de diversos i inclús de diferents àrees. Així mateix, han d'estimular l'autonomia, l'hàbit de l'esforç, la responsabilitat, la iniciativa, la reflexió crítica i l'esperit de cooperació.

Una situació d'aprenentatge és una activitat o seqüència d'activitats que contribueixen al desenvolupament de les competències clau i/o específiques dels alumnes. La seva realització ha de suposar la transferència dels aprenentatges adquirits prèviament per part dels alumnes a un determinat entorn, el qual pot ser una altra àrea o àmbit de l'etapa, a fi de fomentar-ne la motivació, iniciativa, autonomia i reflexió crítica, així com la generalització de l'aprenentatge en diferents contextos.

S'han d'oferir eines, recursos, materials i suports necessaris que propiciïn que l'infant accedeixi, compregui, organitzi i adquireixi coneixements i desenvolupi les seves competències, partint des del punt en què està i progressant fins a on siguin capaçs.

En relació amb l'avaluació, que cal entendre com un procés continu de retroalimentació i millora, les evidències d'aprenentatge o instruments

d'avaluació han d'estar lligades a les competències específiques, prenent com a referència els criteris d'avaluació. Per a l'avaluació de determinades competències clau i específiques, l'observació en l'aula s'ha de concebre com una tècnica d'avaluació privilegiada. En tot cas, cal emprar diversos instruments d'avaluació adaptats a les distintes situacions d'aprenentatge.

S'assumeix que no tots els principis o orientacions han d'estar presents de manera simultània en totes les situacions d'aprenentatge, però sí cal que s'integrin en l'etapa.

ESBORRANY

ANNEX 5

Orientacions metodològiques de l'etapa

Amb la finalitat d'orientar la pràctica docent de l'educació infantil en el desenvolupament del currículum establert per a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, s'assenyalen les següents orientacions metodològiques de caràcter general per a tota l'etapa:

- a) L'Educació Infantil constitueix una etapa amb identitat pròpia, que té sentit educatiu en un període en què s'estan assentant les bases del desenvolupament de les capacitats físiques, motrius, afectives, socials i cognitives. Els centres educatius han de recollir aquest caràcter en el seu Projecte curricular d'etapa.
- b) Els principis del Disseny Universal per a l'Aprenentatge, juntament amb altres estratègies metodològiques, han de permetre individualitzar el procés d'aprenentatge, tenint en compte les característiques personals de cada alumne. Aquestes mesures han de garantir el desenvolupament integral dels estudiants, optimitzant els aprenentatges i l'adquisició de competències.
- c) El disseny inicial de l'ensenyament, concebut de manera global, ha de tenir en compte l'atenció a les diferències individuals de l'infant en l'accés a l'aprenentatge.
- d) El disseny inicial de l'ensenyament, plantejat de manera global, ha de tenir en compte les diferències individuals de cada infant per garantir un accés equitatiu a l'aprenentatge.
- e) El paper actiu de l'infant en el seu procés d'aprenentatge consisteix en desenvolupar habilitats per obtenir i transformar la informació en coneixement propi, establint connexions entre la nova informació, les idees prèvies i l'experiència personal, i aplicant els coneixements adquirits en la seva realitat quotidiana.
- f) El principi de globalització, establint connexions entre el nou i el conegut, facilita a l'infant la construcció de relacions més àmplies amb la realitat.
- g) El paper decisiu del professional educatiu requereix una actitud equilibrada, afectiva i disponible, escoltant activament les necessitats de l'infant i oferint-li seguretat, establint límits i proporcionant les oportunitats necessàries per facilitar la seva evolució cap a l'autonomia.
- h) El foment de les relacions interpersonals per desenvolupar les capacitats afectives, intel·lectuals i socials, ajudant els infants a integrar-se en el seu entorn i facilitant els aprenentatges en grups amb infants de diferents edats.

- i) L'estimulació en l'ús de materials diversos per afavorir el descobriment, l'observació, la simbolització i la representació de manera activa.
- j) El joc, com a activitat fonamental per a tots els infants, adquireix una gran rellevància en aquest procés, ja que es constitueix com el principal recurs metodològic de l'etapa. A través de l'observació, el joc proporciona dades valuoses sobre les conductes, les relacions, el llenguatge, les preferències i els estats d'ànim dels infants.
- k) L'organització d'un ambient favorable que inclogui espais, recursos materials i una adequada distribució del temps, atenent a les necessitats de l'infant.
- l) La planificació espai-temporal i dels materials, adaptada a les necessitats de l'infant i tenint en compte les característiques específiques de cada cicle.
- m) L'adaptació dels recursos digitals a les característiques de l'infant, facilitant la seva familiarització amb el vocabulari, els materials i les eines tecnològiques adequades per a aquesta etapa i les següents, i sempre d'acord amb el que s'estableix a l'article 6.12 d'aquest Decret.
- n) La planificació del període d'adaptació dels infants al centre educatiu ha de prioritzar el suport dels recursos humans, l'ús de materials adequats i la flexibilitat horària, amb l'objectiu de garantir una atenció individualitzada.

Orientacions metodològiques per treballar la competència lectora i l'inici a l'escriptura al segon cicle d'educació infantil

En el segon cicle d'educació infantil, el desenvolupament de la competència lectora i els primers passos cap a l'escriptura són processos clau que han de basar-se en el joc, les experiències significatives i la motivació intrínseca.

L'objectiu és establir les bases per a un aprenentatge de la lectura i l'escriptura amb fluïdesa, alhora que es promou el gust per llegir i explorar textos.

L'aprenentatge inicial s'ha de fonamentar en tres eixos:

- a) Saber llegir: desenvolupar habilitats bàsiques com el reconeixement de lletres, sons i paraules senzilles.
- b) Gust per llegir: fomentar l'interès per la lectura a través de contes, històries i jocs relacionats amb el llenguatge.
- c) Llegir per descobrir: potenciar l'ús de la lectura com a eina per explorar i conèixer el món que els envolta.

L'ensenyament de la lectura ha d'incloure simultàniament:

- a) Descodificació: discriminació visual i auditiva, segmentació, síntesi, valor sonor de les grafies i aplicació de les vies fonològica i lèxica.
- b) Comprensió lectora: desenvolupament d'estratègies per entendre i interpretar textos des de l'inici del procés lector.
- c) Escriptura emergent: fomentar el traç, el reconeixement de lletres i la creació de paraules simples de manera espontània i significativa.

Activitats i recursos per a treballar la consciència fonològica: discriminació visual, descodificació de paraules, treball de la frase, lectura expressiva (el docent llegeix històries amb veu modulada i gestos), escolta activa (crear moments perquè els infants interactuïn amb els contes), repetició de contes (afavorir la memòria i la comprensió amb lectures reiterades), exploració lliure (permetre que els infants manipulin llibres en racons de lectura), rimes i cançons (enfortir el llenguatge a través del ritme i la musicalitat).

En el segon cicle, és recomanable incorporar la lectura diària de textos breus, com contes, notícies, poemes, endevinalles o rodolins, entre d'altres, com a part de les activitats habituals a l'aula. Aquesta pràctica té com a finalitat fomentar l'hàbit lector i promoure el desenvolupament de les competències comunicatives de l'alumnat.

Orientacions metodològiques per treballar la competència matemàtica

L'educació matemàtica és una disciplina dinàmica que evoluciona al ritme dels reptes de la societat contemporània, amb la voluntat d'oferir solucions i eines que millorin les capacitats de les persones. Les matemàtiques són el llenguatge que ens ajuda a descriure la realitat i és precisament aquest llenguatge el que s'ha d'ajudar a comprendre i aplicar en contextos reals. Actualment, una de les preocupacions centrals és la necessitat de formar ciutadans capaços d'usar de manera comprensiva i eficaç els coneixements matemàtics adquirits a l'escola. Aquesta formació ha de preparar-los per afrontar situacions quotidianes que requereixen raonament matemàtic. Així, l'educació matemàtica no només cerca transmetre coneixements teòrics, sinó també fomentar un pensament crític i funcional que permeti a les persones entendre i transformar el món que les envolta.

Per afavorir que la societat tingui la capacitat de pensar i raonar matemàticament, el Consell Nacional de Professors de Matemàtiques dels Estats Units planteja deu estàndards que constitueixen un conjunt coherent de coneixements i competències matemàtiques (NCTM, 2000): els estàndards de continguts (nombres i operacions, àlgebra, geometria, mesura i anàlisi de dades i probabilitat), que descriuen explícitament els continguts que s'han d'aprendre; i

els estàndards de processos (resolució de problemes, raonament i prova, comunicació, connexions i representació), que posen en relleu les formes d'adquisició i ús dels continguts. Diversos autors (Guzmán, 2001; Niss, 2002; Alsina, 2011, 2012, 2014, entre d'altres) indiquen que els processos matemàtics són una de les claus per aconseguir aquest propòsit. La matemàtica és, sobretot, saber fer, és una ciència en la qual el mètode predomina clarament sobre el contingut.

El desenvolupament de la competència matemàtica en els infants d'educació infantil és fonamental per establir una base sòlida per a futurs aprenentatges. A continuació s'exposaran orientacions metodològiques per cadascun dels processos abans esmentats.

1. Resolució de problemes

La resolució de problemes constitueix el cor de l'ensenyament matemàtic. En aquesta etapa, és crucial que els infants desenvolupin la seva capacitat per explorar situacions i trobar solucions de manera creativa. És important distingir entre exercici d'aplicació i situació problemàtica. Mentre els primers plantegen preguntes tancades on s'apliquen tècniques de resolució ja conegudes i que serveixen per practicar coneixements ja adquirits, els segons són situacions noves on s'ha de pensar i raonar per trobar estratègies no conegudes a priori que els ajudin a trobar una solució. Ambdós tipus d'activitats són imprescindibles per un correcte desenvolupament de l'infant.

Les situacions problemàtiques es poden plantejar com a problemes o reptes senzills que sorgeixen de les matemàtiques o altres contextos, com situacions de la vida quotidiana, el dia a dia, l'experimentació amb materials, jocs, històries, etc. En l'educació infantil, s'ha de prioritzar sempre el suport visual i gràfic o bé la transmissió oral per plantejar aquestes activitats.

El paper del docent és essencial per guiar aquest procés, plantejant preguntes que estimulin la reflexió i l'intercanvi d'idees, com ara: "Com ho podríeu fer d'una altra manera?" o "Què passaria si canviéssim aquest element?". Aquestes interaccions ajuden els infants a prendre consciència del procés seguit i a millorar les seves estratègies. S'aprèn a resoldre problemes fent, manipulant, simulant, discutint, observant, etc. És essencial rompre els estereotips de que la solució només pot venir donada per una operació aritmètica i que un problema només té una única solució, s'ha de permetre que cada infant empri l'estratègia que millor s'ajusti a les seves capacitats: dibuix, esquema, manipulació de materials, etc.

2. Raonament i prova

El raonament i la prova introdueixen els infants en el pensament lògic, fomentant la capacitat de justificar les seves decisions i comprovar les seves conclusions. En

les primeres edats, aquest procés té un caràcter intuïtiu i es construeix a partir d'experiències concretes. El raonament s'ha d'entendre com la capacitat d'explicar, argumentar o justificar les accions realitzades, mentre que la prova, més que demostrar o validar, implica comprovar el resultat de les accions.

A mesura que avancin en el raonament, els infants poden fer conjetures senzilles, com predir què passarà si realitzen alguna acció concreta. Aquestes activitats els ajuden a desenvolupar una comprensió més profunda de les relacions matemàtiques. S'han de formular bones preguntes que animin a construir nou coneixement sobre el que ja saben i s'ha de demanar com saben que un fet o afirmació és veritat per fomentar la verificació o refutació amb exemples i contraexemples. També s'ha d'incentivar la recerca del coneixement i l'aprenentatge autònom amb la guia del professorat. Finalment, és important emprar diversos tipus de raonaments i mètodes de prova per expandir l'arsenal del propi infant.

3. Comunicació matemàtica

La comunicació és un aspecte clau per estructurar el pensament matemàtic. A través de l'expressió oral, escrita o visual, els infants organitzen les seves idees i comparteixen les seves descobertes amb els altres.

Un exemple d'aquest procés seria demanar als infants que expliquin com han resolt un problema senzill. A l'hora de fer-ho, poden utilitzar gestos, paraules o dibuixos per expressar les seves idees. Aquesta activitat no només els ajuda a consolidar el seu coneixement, sinó que també permet al docent comprendre millor els seus processos mentals i detectar possibles dificultats.

Per fomentar la comunicació, és important crear un ambient segur on els infants se sentin còmodes per expressar-se. Introduir vocabulari matemàtic senzill i adequat a la seva edat, com "més gran que" o "menys que", també facilita la comprensió i l'ús correcte del llenguatge matemàtic.

4. Connexions matemàtiques

Les connexions ajuden els infants a veure la relació entre les matemàtiques i altres àmbits del coneixement, així com amb el seu entorn quotidià. Aquest enfocament globalitzat és essencial per fer que les matemàtiques siguin significatives.

Una manera de treballar les connexions és integrar-les amb altres disciplines. Per exemple, es poden utilitzar ritmes musicals per explorar patrons o treballar conceptes geomètrics a través de l'art, creant formes. També és útil relacionar les matemàtiques amb la natura o altres contextos de la vida quotidiana, que permeten disposar de tot un ventall d'opcions de situacions concretes o

abstractes per introduir una matematització progressiva; per afavorir la motivació, l'interès i el significat de les matemàtiques; i per contribuir a la formació de persones matemàticament més competents.

Durant l'Educació Infantil es fomenten les connexions matemàtiques en amplis projectes i investigacions matemàtiques, com en contextos de la vida quotidiana o en situacions de manipulació, experimentació i joc, en les que es formulen preguntes, es prenen decisions sobre els mètodes de recollida d'informació, es planifiquen representacions per comunicar les dades que ajuden a fer conjectures raonables.

Les connexions també inclouen la relació entre diferents conceptes matemàtics. Per exemple, al comptar els costats d'una figura geomètrica, els infants poden relacionar el concepte de quantitat amb el de forma. Aquest tipus d'activitats promou una comprensió integrada de les matemàtiques.

5. Representació matemàtica

La representació és essencial per comprendre i comunicar idees matemàtiques. En educació infantil, les representacions sovint comencen amb materials concrets i progressen cap a formes més abstractes. En les primeres edats, la representació de les idees i els procediments matemàtics poden tenir formes diverses com objectes físics, el llenguatge natural, dibuixos i símbols convencionals.

Per exemple, els infants poden utilitzar blocs per representar una suma, agrupant-los i comptant-los per entendre el concepte. Posteriorment, poden dibuixar aquests blocs per crear una representació pictòrica o utilitzar nombres escrits per simbolitzar l'operació. Aquest procés progressiu els ajuda a construir una comprensió més profunda.

A més, les representacions fomenten la creativitat i la capacitat d'abstracció, reforçant la seva comprensió matemàtica i ajudant-los a connectar les seves idees amb la realitat.

Amb aquestes orientacions, el professorat pot oferir als infants experiències d'aprenentatge que no només fomentin les seves habilitats matemàtiques, sinó que també els ajudin a desenvolupar una visió positiva i confiant envers les matemàtiques.

ANNEX 6

Orientacions per a l'avaluació del segon cicle

L'avaluació és un procés que analitza i valora l'aprenentatge i l'ensenyament, integrant-se en les activitats quotidianes de l'aula. Permet identificar el progrés dels infants, el seu ritme d'adquisició i les seves particularitats, i proporciona als professionals informació per adaptar la pràctica educativa.

L'avaluació proporciona informació sobre l'ensenyament-aprenentatge mitjançant moments predeterminats i ha de ser global, contínua i formativa. A més, ha d'incloure el desenvolupament de les competències clau i l'adquisició dels continguts, segons el model competencial.

Els elements que formen part del procés d'avaluació dels infants són els criteris d'avaluació, les tècniques i instruments d'avaluació, els moments d'avaluació i els agents avaluadors. Aquests elements responen a les preguntes tradicionals sobre què, com, quan i a qui s'avalua.

Quant a què s'avalua, els criteris d'avaluació seran el referent principal per determinar el grau de desenvolupament de les competències específiques de cada àrea. Aquests criteris especificaran el nivell d'assoliment esperat dels infants en relació amb els elements de les competències específiques.

Aquesta etapa requereix que l'infant sigui subjecte actiu en el seu aprenentatge i avaluació. Per això, és important que hi hagi moments per a què se li expliqui què s'espera d'ell, se'l guiï a reconèixer els seus assoliments i dificultats, i se l'ajudi en l'autoregulació i en la valoració dels seus resultats.

Pel que fa als procediments i instruments, han de ser variats per permetre obtenir informació rellevant dels alumnes. Les tècniques principals (com s'avalua) a l'educació infantil són l'observació directa i l'anàlisi de les produccions dels alumnes. Aquestes s'han d'aplicar de manera sistemàtica, tenint en compte les particularitats de cada infant i prioritzant els processos sobre els productes. Cada docent seleccionarà i dissenyarà instruments d'avaluació adequats a l'edat, les característiques del grup i els objectius d'aprenentatge.

Pel que fa al moment de l'avaluació (quan s'avalua), es distingeixen tres moments: inicial, contínua i final. Al principi de l'escolarització, cal identificar les experiències amb què l'infant arriba a l'aula, el seu nivell d'autonomia, llenguatge, psicomotricitat, habilitats manipulatives i capacitat d'interacció. Aquesta avaluació inicial és qualitativa i individualitzada, i serveix per adaptar la pràctica educativa al moment evolutiu de cada infant. Les reunions i entrevistes amb les famílies són fonamentals per obtenir informació detallada i establir un vincle família-escola continuat.

D'altra banda, l'avaluació es realitzarà durant tota l'etapa i permetrà als professionals de l'educació realitzar els ajustaments necessaris i millores a partir de la informació que recullen dels seus infants.

Finalment, l'avaluació final recollirà el grau de desenvolupament de les diferents competències i el moment en què es troba cada infant en l'adquisició dels aprenentatges programats.

L'avaluació ha de ser un procés col·laboratiu on participin tots els agents implicats en l'educació, com els professionals i l'infant, tant de manera individual com grupal. Segons qui realitzi l'avaluació, es poden distingir tres tipus: autoavaluació, coavaluació i heteroavaluació.

En l'autoavaluació, l'infant reflexiona sobre el seu propi treball, actituds i esforç, identificant els seus punts forts i febles. Aquest procés li permet descriure la seva tasca, valorar si ha aconseguit els objectius establerts i comparar els seus resultats amb els d'altres infants. L'objectiu de l'autoavaluació és fomentar la metacognició i millorar la comprensió del propi aprenentatge.

Mitjançant la coavaluació, els infants valoren el grau d'implicació, actitud i interès dels seus companys, fet que els permet ajudar-se mútuament i millorar en el treball en equip. L'etapa d'educació infantil és el moment idoni per començar amb aquest tipus d'avaluació, ja que els infants solen expressar els seus judicis de manera honesta i sense prejudicis.

En tercer lloc, mitjançant l'heteroavaluació, el professional de l'educació valora l'aprenentatge de l'infant i, en funció dels resultats obtinguts, ajusta i adapta el procés d'ensenyament-aprenentatge a les característiques i necessitats individuals de cada infant.

Finalment, la relació entre els quatre elements (criteris d'avaluació, tècniques i instruments d'avaluació, moments de l'avaluació i agents avaluadors) ha de guiar la presa de decisions en la pràctica docent. Per exemple, en l'autoavaluació, es poden utilitzar recursos visuals adequats a l'edat de l'infant, com pictogrames d'emoticones, autoadhesius o colors, comuns en instruments com els semàfors o termòmetres. A través del codi de colors, l'infant reflexiona sobre el seu aprenentatge i el fa visible. També es poden utilitzar escales de metacognició, on l'infant avança pas a pas en el procés de reflexió, responent a preguntes com: *què he après? com ho he après? per a què m'ha servit? i on puc aplicar el que he après?*

En la coavaluació, s'utilitzaran eines de participació entre iguals, com la diana, que consisteix en cercles concèntrics organitzats en 2, 3 o 4 seccions, depenent de l'edat de l'infant o del nombre d'aspectes a avaluar. Aquesta eina permet que els infants valorin de manera guiada aspectes com el treball en equip, la participació, les actituds, el compliment de normes o la realització dels rols assignats. També es poden fer servir rúbriques entre parells, en què, com en tota rúbrica, una taula

de doble entrada permet als infants avaluar-se mútuament en funció de diferents indicadors establerts.

Per a l'heteroavaluació, els instruments més utilitzats seran els registres d'observació, on es documentarà de manera sistemàtica el procés d'aprenentatge mitjançant imatges, vídeos, àudios o altres codis similars. També s'emprendran els diaris de classe, que registren de forma contínua aspectes rellevants sobre la dinàmica de l'aula o altres situacions destacades del centre.

Les escales d'estimació seran útils per valorar qualitativament o quantitativament el grau d'adquisició de les competències de cada infant.

Finalment, el dossier recull una varietat de produccions de l'infant, com dibuixos, escrits, fotografies de jocs i produccions, així com altres evidències del seu aprenentatge.

ESBORRANY